D O D A T O K č. 2
K STRATÉGII CLLD

Verzia 2.2

Názov stratégie CLLD: Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou MAS HORNOHRAD na programové obdobie 2014 - 2020

Názov MAS: MAS HORNOHRAD
IČO: 45019835

Logo MAS

Abstrakt

Stratégia miestneho rozvoja MAS HORNOHRAD na programové obdobie 2014 – 2020 bola vypracovaná ako predpoklad koncepčného riešenia rozvoja územia MAS HORNOHRAD. Územie sa formovalo postupne v priebehu niekoľkých rokov dozadu, rovnako aj členská základňa OZ MAS HORNOHRAD. Našim prvoradým cieľom je prispieť k rozvoju územia tak, aby sa zlepšila kvalita života obyvateľom územia, aby sa územie zatraktívnilo pre turistov a návštevníkov územia. Spoločným úsilím a koncepčnými krokmi využijeme potenciál územia a jedinečnosť územia pre dosiahnutie maximálneho efektu pre rozvoj územia.

Verzia č. 2.0 sa vypracovala v nadväznosti na pridelenú dodatočnú alokáciu v zmysle kapitoly 6.4 Systému riadenia CLLD (LEADER a komunitný rozvoj) pre programové obdobie 2014 – 2020.

Verzia č. 2.0 bola schválená najvyšším orgánom MAS dňa 20. 09. 2022.

Verzia č. 2.1 bola schválená najvyšším orgánom MAS dňa 21. 10. 2024.

Verzia č. 2.2 bola schválená najvyšším orgánom MAS dňa 17. 02. 2025.

Obsah

1. Základné informácie o MAS 5
1.1. ..... Identifikačné údaje MAS 5
1.2. ..... Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje 5
2. Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD 6
2.1 ..... Vznik a história partnerstva 6
2.2. ..... Tvorba partnerstva a stratégie CLLD 9
3. Analytický rámec 13
3.1. ..... Analýza zdrojov územia 13
3.1.1. Poloha a lokalizácia územia 13
3.1.2. História 14
3.1.3. Typické črty, zvláštnosti a zaujímavosti územia 16
3.1.4. Prírodné zdroje 17
3.1.5. Ľudské zdroje 24
3.1.6. Kultúrno-spoločenský život obyvateľov MAS HORNOHRAD 31
3.1.7. Infraštruktúra 31
3.1.8. Ekonomické zdroje 37
3.2. SWOT analýza 45
3.3 Identifikácia potrieb 51
4. Strategický rámec 52
4.1 Definovanie vízie a strategického cieľa 52
4.2 Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení 53

4.3 Súhrn strategického rámca 56
4.4 Integrované znaky stratégie CLLD 58
4.5 Inovatívne znaky stratégie CLLD 58
5. Implementačný rámec 59
5.1 Popis riadiaceho a implementačného procesu 59
5.1.1 Riadiaci proces - organizačná štruktúra MAS 59
5.1.2 Implementačný proces 67
5.2 Akčný plán 85
5.3. Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD 85
5.3.1. Opis monitorovania a hodnotenia stratégie CLLD 116
5.3.2. Monitorovacie ukazovatele 119
6. Finančný rámec 123
6.1. Financovanie stratégie CLLD 123
6.2. Finančný plán pre opatrenia 124
7. Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť 125
7.1. Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia 125
7.2. Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV 126
7.3. Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP 127
7.4. Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD 128
7.4.1. Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať 128
7.5. Popis multiplikačného efektu 129
8. Zoznam tabuliek 131

1. Základné informácie o MAS

1.1. Identifikačné údaje MAS

Tabuľka č. 1: Identifikačné údaje MAS

Údaje o MAS	Názov MAS	MAS HORNOHRAD
	Dátum registrácie v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov	23.1.2008
	Sídlo	987 01 Poltár, Železničná 2
	IČO	45019835
	DIČ (ak relevantné)	2022553511
Údaje o banke	Názov banky	Slovenská sporiteľňa, a.s.
	Číslo účtu	0341855656/0900
	IBAN	SK75 0900 0000 0003 4185 5656
	SWIFT	-
Údaje o štatutárovi	Meno a priezvisko	Jozef Líška
	E-mail	velkaves@velkaves.sk
	Telefón	0903 506 559
Údaje o kontaktnej osobe	Meno a priezvisko	Jozef Líška
	E-mail	velkaves@velkaves.sk
	Telefón	0903 506 559

1.2. Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje

Oblasť pôsobnosti Miestnej akčnej skupiny Hornohrad sa lokalizuje na územie okresu Poltár. MAS predstavuje súvislé územie, ktoré je tvorené katastrami 8 obcí mikroregiónu Hornohrad, 4 obcami mikroregiónu Háj a okresným mestom Poltár. Z toho obec Kalinovo nie je členom MAS, ale poskytuje územie pre realizáciu stratégie CLLD. Nie všetky obce okresu Poltár sú členmi MAS Hornohrad. Celková rozloha územia MAS je 302,8 km^2 a počet obyvateľov 14 997. Hustota obyvateľstva sa pohybuje na úrovni 50 (49,53) obyvateľov/km^2.

2. Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD

2.1 Vznik a história partnerstva

História smerujúca k vytvoreniu verejno-súkromného partnerstva mala 4 vývojové na seba nadväzujúce fázy:

I. fáza – vznik, formovanie a budovanie kapacít mikroregiónov, 1999 - 2005

Hlavné míľniky:

- → máj 1999 – vznik MR Hornohrad
- → september 1999 – vznik MR Suchánska dolina
- → jún 2000 – vznik MR Háj

V tejto fáze sa sformovali základné štruktúry pre formovanie verejno-súkromného partnerstva a budovala sa ich inštitucionálna kapacita a zručnosti manažmentov.

II. fáza – zárodky spolupráce a formovania MAS, 2006 - jeseň 2007

Hlavné míľniky:

- → september 2006 – vytvorenie 1. spoločnej neformálnej pracovnej skupiny „Poltársko“
- → december 2006 – spracovanie spoločného zámeru (žiadosť o grant)
- → marec - september 2007 – vypracovanie auditu zdrojov územia

Od roku 2006 sa predstavitelia mikroregiónov začali zaoberať myšlienkou vytvorenia partnerstva a na jeseň vznikla prvá neformálna pracovná skupina a pracovný názov partnerstva, ktoré navonok zastupoval MR Hornohrad. V nasledujúcom roku boli zrealizované prieskumy územia formujúceho sa partnerstva. Bola to fáza hľadania partnerov, formovania územia a mapovania jeho potenciálu a zdrojov.

III. fáza – vymedzenie a príprava územia MAS, jeseň 2007

Hlavné míľniky:

- → september 2007 – vymedzenie územia budúcej MAS
- → október 2007 – schválenie názvu a loga MAS
- → november - december 2007 – aktivizácia územia a prieskumy (finančná podpora Banskobystrického samosprávneho kraja)

V tejto fáze pristúpila k spolupráci ďalšia obec, sformovalo sa presné vymedzenie územia budúcej MAS, schválil sa jej názov a logo, doplnili sa a ukončili prieskumy a audit

zdrojov, zorganizovali sa ankety medzi občanmi a uskutočnili sa stretnutia s jednotlivými záujmovými skupinami a prvé verejné stretnutia zástupcov jednotlivých sektorov – potenciálnych členov partnerstva.

IV. fáza – inštitucionalizácia a vypracovanie stratégie MAS - 2008

Hlavné míľniky:

- → december 2007 – zvolenie prípravného výboru
- → **január 2008 – vypracovanie stanov a registrácia združenia 23.01.2008**
- → február 2008 – ustanovujúce zasadnutie a voľba orgánov MAS
- → jún 2008 – ukončenie analýz územia, schválenie vízie a priorít stratégia rozvoja
- → november 2008 – ukončenie návrhovej časti Integrovanej stratégie

  V tejto fáze bol dohodnutý kľúč zastúpenia sektorov, skonštituovaný prípravný výbor, inštitucionalizované partnerstvo a vypracovaná Integrovaná stratégia rozvoja územia.
- → november 2009 – doplnenie Integrovanej stratégie

Ďalší rozvoj

Tvorba partnerstva a stratégie bol náročný proces, kde cenným zdrojom informácií a poznatkov boli skúsenosti domácich i zahraničných partnerov, ktoré sme získali pri nadväzovaní spolupráce so susednými partnerstvami a s miestnymi akčnými skupinami.

2009

- → prepracovanie integrovanej stratégie
- → pracovné stretnutie na VÚC BBSK
- → pracovné stretnutie k príprave ISRÚ, organizované VIPA
- → konferencia Rozvoj vidieka v BB
- → pracovné stretnutie zástupcov MAS v Mýte pod Ďumbierom
- → školenie pre zástupcov MAS v Novom Smokovci

2010

- → január - podanie žiadosti o NFP pre PRV, Os LEADER
- → marec - účasť na seminári ARVI Nitra
- → jún - návšteva partnerskej MAS Malohont v Hrachove a Veľkých Teriakovciach
- → október - účasť IV. Fórum VIPA v Košiciach

2011

- → júl- august - spracovanie podkladov v projekte cezhraničnej spolupráce s Maďarskom

- → september - účasť na informačnej ceste do Talianska, organizovaná OZ Pre Rozvoj
- → december - účasť na medzinárodnej konferencii Národnej siete pre rozvoj vidieka LEADER v Senci

2012

- → apríl - účasť na členskej schôdzi OZ BB VIPA
- → máj - účasť na medzinárodnom podujatí vo Francúzsku
- → marec - vstup do združenia NSS MAS a VSP. Informácie o programe LEADER na obdobie 2014-2020.
- → september - účasť na študijnej ceste do Rumunska a Srbska
- → november - účasť na medzinárodnej konferencii NSRV v Nitre

2014

- → február - prerokovanie účasti v programe LEADER a príprava ISÚ MAS Hornohrad pre obdobie 2014-2020
- → marec - pracovné stretnutie verejného sektora - operačné programy na 2014-2020 IROP a PRV
- → zmeny v členskej základni
- → júl - pracovné stretnutie členov a nečlenov OZ MAS Hornohrad
- → október - účasť na študijnej ceste do Českej republiky, Morava- výmena skúseností
- → december - Stretnutie pracovnej skupiny pre prípravu stratégie, prioritné oblasti podpory

2015

- → marec - aktuálne informácie k výzve na prípravu stratégie územia
- → marec - oznámenie manažérky o ukončení spolupráce
- → jún - zabezpečenie prípravy stratégie v rámci opatrenia PRV (CPK Poltár)
- → priebežné dopĺňanie členov MAS Hornohrad
- → október - december - verejné stretnutia, pracovné stretnutia
- → zmeny v členskej základni

2016

- → január 2016 – zmena stanov
- → október – december – vypracovanie dodatku k stratégii v zmysle zverejnenej výzvy
- → zasadnutie orgánov združenia

OZ MAS Hornohrad má k 29.06.2017 celkom **31 členov**, z toho je 12 zástupcov z verejného sektora (obce), 10 zástupcov súkromného sektora a 9 zástupcov z občianskeho

sektora. Obec Kalinovo nie je členom MAS HORNOHRAD, avšak poskytuje územie pre MAS HORNOHRAD. Percentuálny podiel jednotlivých sektorov predstavuje:

38,71% verejný sektor

32,26% súkromný sektor

29,03% občiansky sektor

Podrobne je štruktúra verejno-súkromného partnerstva uvedená v prílohe č.4 Zoznam členov MAS podľa sektorov (vrátane obcí).

Doteraz realizované aktivity, iniciatívy a projekty

Aktivity smerujúce k rozvoju územia sa začali v území intenzívnejšie prejavovať v roku 2006. Iniciátorom tohto prístupu bol hlavne Mikroregión Hornohrad, ktorý sa už dlhodobejšie zaoberal integrovaným prístupom. Prvou jeho aktivitou bolo vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mikroregiónu Hornohrad ukončeného v roku 2003. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja vypracoval aj Mikroregión Háj – v roku 2003. Dôležitým krokom k integrovanému prístupu bolo vytvorenie partnerstva Sociálnej inklúzie okresu Poltár v roku 2005. Partnerstvo okresu Poltár svojimi aktivitami a projektmi podporuje komunitný rozvoj, spoločné plánovanie a prispieva k budovaniu miestnych kapacít.

Za celé obdobie pôsobenia MAS HORNOHRAD sa OZ aktívne zapájalo do aktivít rozvoja vidieka aj mimo územia MAS v rámci Slovenska aj v zahraničí. V roku 2012 MAS HORNOHRAD zrealizovala projekt, ktorým sa vybudoval prístrešok na existujúci minerálny prameň na Prievrane, v Poltári. V máji 2014 bol zrealizovaný projekt, ktorým sa vypracoval materiál potenciálu minerálnych vôd na území.

2.2. Tvorba partnerstva a stratégie CLLD

Pri tvorbe stratégie CLLD sme využili viacero foriem informačných kanálov, menovite:

- dotazníkový prieskum
- odborný seminár
- verejné stretnutia v obciach MAS Hornohrad
- pracovné stretnutia súvisiace s procesom tvorby stratégie CLLD a budovaním kapacít
    - pracovné stretnutia verejný sektor
    - pracovné stretnutia súkromný sektor
    - pracovné stretnutia občiansky sektor

Dotazníkový prieskum

Dotazníkový prieskum je jednou z foriem komunikácie so širokou verejnosťou. Prieskum sa konal na území miestnej akčnej skupiny HORNOHRAD v mesiaci október 2015. Dotazník obsahoval 13 položiek. Z toho 8 zatvorených položiek s možnosťou výberu a 5 otvorených položiek. Do dotazníkového prieskumu sa zapojilo 260 občanov zo všetkých 13 obcí, zahrnutých do územia pôsobnosti verejno – súkromného partnerstva MAS HORNOHRAD. Dotazníky boli distribuované dvomi formami, a to printovou a online na stránke partnerstva. V prieskume bolo 86 mužov a 161 žien, 13 občanov neuviedlo svoje pohlavie. Respondenti boli rôznych vekových skupín. Prevažnú časť tvorili občania v produktívnom veku a to od 18-30 rokov a 31-50 rokov, čo predstavovalo 61% zo všetkých opýtaných. Rozdelenie vekových skupín môžeme vidieť v grafe č.....

Vek

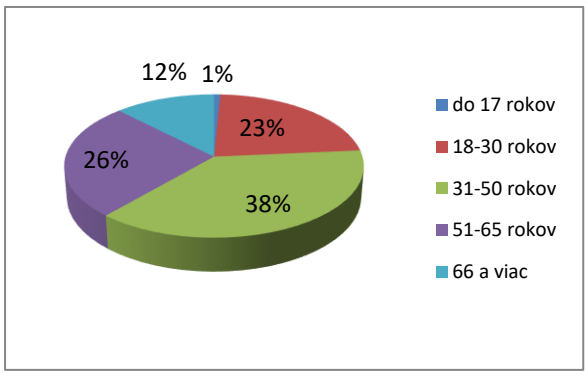

Postavenie

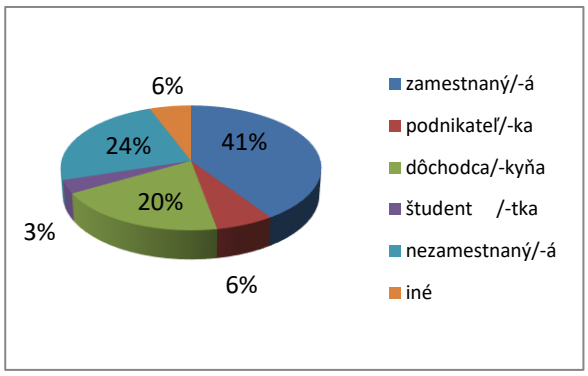

V grafe môžeme pozorovať rozdelenie z hľadiska ekonomickej činnosti - postavenia. Najviac respondentov bolo zamestnaných (41%), nezamestnaných bolo 24%, dôchodcov 20%, podnikateľov 6%, študentov 3% a ako iné uviedlo 6% respondentov.

Položka číslo 10 bola v dotazníkovom prieskume zameraná na získavanie informácií občanov o verejnom dianí v ich obciach, kde mohli označiť aj viacero možností. Najviac informácií získavajú naši respondenti z obecného rozhlasu (29%), úradnej tabule (19%), obecných novín (17%) a web stránky obce (13%). Ostatné možnosti sa využívajú menej ako s 10%-ným podielom získavania informácií.

Tabuľka č. 1.1 Zdroje informácií o obci

Zdroj informácií	počet	%

úradná tabuľa obce	127	19
obecný rozhlas	199	29
zasadnutie zastupiteľstva	58	8
obecné noviny	113	17
web stránka obce	90	13
facebook stránka obce	55	8
propagačné materiály	18	3
na inom mieste	11	2
Žiadne	5	1

V položke číslo 11 sme sa pýtali, ktoré oblasti je podľa ich názoru v najbližších rokoch potrebné riešiť. Keď ich usporiadame podľa najvyššej percentuálnej hodnoty tak: 21% získalo budovanie a rekonštrukcia infraštruktúry, 12% ochrana životného prostredia, 11% podpora malých a stredných podnikateľov, 10% rozvoj sociálnych služieb. Rovnakú hodnotu 9% získali nasledujúce tri oblasti: rozvoj cestovného ruchu, ochrana kultúrneho dedičstva a tradícií a rozvoj voľnočasových aktivít. 7 % získal rozvoj poľnohospodárstva a lesníctva a menej ako 5% získali oblasti, ktoré sú znázornené v nasledovnom grafe: rozvoj spolupráce, podpora vzdelávania, podpora propagácie a iné.

11. Ktoré oblasti je podľa Vás potrebné riešiť vo Vašej obci a jej okolí v najbližších rokoch? (Označte max. 3 možnosti.)

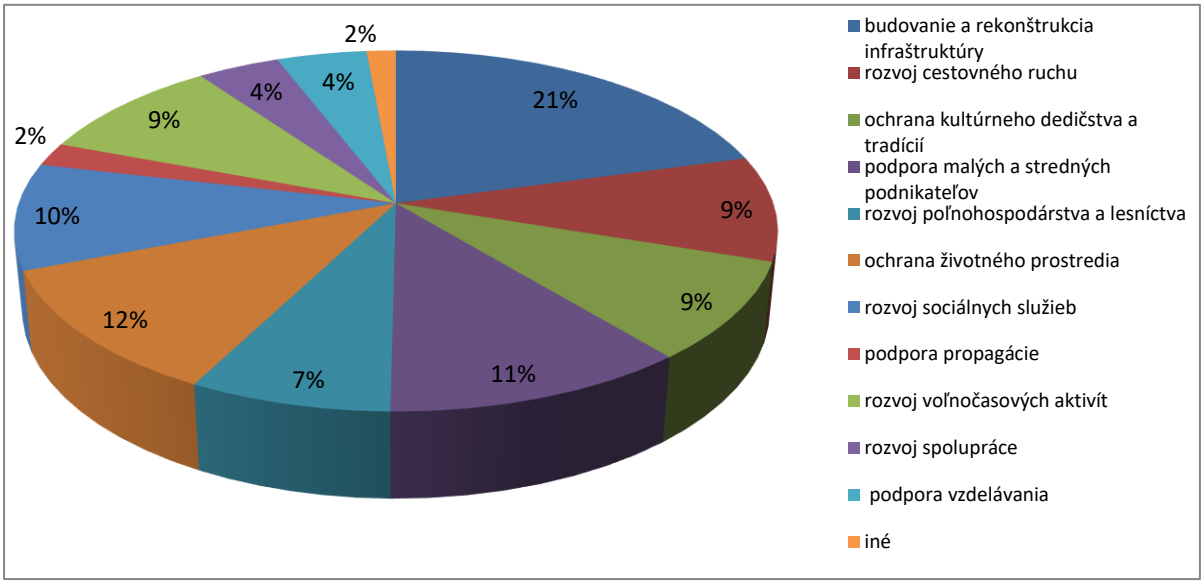

V dotazníkovom prieskume bolo aj viacero otvorených otázok. Respondenti v nich opisovali, hodnotili na čo sú v obci hrdí a čo sa im nepáči, aké konkrétne aktivity, projekty alebo inovácie by uvítali vo svojich obciach. Názory sa líšili podľa toho, z ktorej obce

respondenti pochádzali. Vyzdvihovali hlavne aktivity, ktoré prispeli k skrášľovaniu a k sfunkčneniu obecného majetku, slúžiacemu širokej verejnosti. Boli to rôzne rekonštrukcie a úpravy, ktoré prispievajú k lepšiemu kultúrnemu a športovému vyžitiu. Ďalším pozitívnym faktom bola história a príroda.

Väčšina našich respondentov upozorňovali na zlé miestne komunikácie, vysokú mieru nezamestnanosti, doplnenie infraštruktúry ako vodovod, kanalizácia a čističky odpadových vôd. Pre deti a mládež by si želali viacej športovísk a detských ihrísk. K rozvoju cestovného ruchu respondenti navrhovali turistické chodníky, cyklotrasy a obnovenie hromadnej dopravy.

Odborný seminár

Odborný seminár sa konal v Poltári. Zúčastnilo sa na ňom 18 subjektov, členovia verejno – súkromného partnerstva MAS Hornohrad, ale aj záujemcovia pre ktorých bol seminár prínosom mnohých informácií a vytvorenia si predstavy fungovania partnerstva.

Verejné stretnutia v obciach MAS Hornohrad

Stretnutia realizovalo združenie Pre Rozvoj ktoré je spracovateľom stratégie CLLD pre MAS Hornohrad v spolupráci s obcami. Konalo sa 13 verejných stretnutí v obciach na území pôsobnosti MAS Hornohrad. Celkom sa verejných stretnutí zúčastnilo 127 občanov. Boli to podnikatelia, zamestnaní, dôchodcovia, mladé matky, obecní poslanci, zástupcovia združení a nezamestnaní. Na stretnutiach sa analyzovala situácia v obciach silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby v regióne. Tieto informácie sa využili pri tvorbe SWOT analýzy. Ľudí sme sa pýtali na miesta v ich okolí na ktoré sú hrdí, ktoré by chceli viac zviditeľniť a podporiť, nejako skrášliť alebo zrekonštruovať. Stretnutia sa konali v obciach: Mládzovo, České Brezovo, Málinec, Veľká Ves, Hradište, Poltár, Ozdín, Breznička, Krná, Rovňany, Cinobaňa, Poltár, Uhorské.

Pracovné stretnutia súvisiace s procesom tvorby stratégie CLLD a budovaním kapacít

Stretnutia boli rozdelené podľa sektorov a podľa toho aj účastníci, verejná správa, podnikatelia a neziskové organizácie. Konalo sa 12 stretnutí, zúčastnených 98 subjektov. Pracovné stretnutia sa uskutočnili za účelom podania informácií a zistenia záujmu o pomoc s programu LEADER na programovacie obdobie 2014 – 2020. S verejnej správy sa na stretnutiach zúčastňovali hlavní predstavitelia, starostovia obcí ktorí spolupracovali aj na vypracovaní predošlého dokumentu stratégie programu LEADER výziev PRV 2007 - 2013.

Zo súkromného sektora to boli podnikatelia a fyzické osoby ktoré sa zaujímajú o rozvoj regiónu. Podnikatelia sú z rôznych odvetví ako poľnohospodárstvo, ekologické poľnohospodárstvo, sklárstvo, stavebníctvo. Za občiansky sektor to boli neziskové organizácie ktoré sa podieľajú na rozvoji územia v rôznych okruhoch.

3. Analytický rámec

3.1. Analýza zdrojov územia

3.1.1. Poloha a lokalizácia územia

MAS HORNOHRAD sa rozprestiera na území okresu Poltár, ktorý leží v strednej až južnej časti Banskobystrického kraja. Tvorí ju 12 obcí a jedno okresné mesto. Na východnej strane hraničí MAS HORNOHRAD s MAS MALOHONT, tvorenou aj obcami okresu Poltár. Južným ako aj západným susedom je okres Lučenec a sever riešeného územia susedí s okresom Detva. Vzdialenosti obcí od okresného mesta Poltár sú v rozmedzí od 6 do 15 km. Od mesta Lučenec ich delí vzdialenosť 6,5 až 27 km, pričom Poltár je vzdialený od Lučenca 18 km. Celkovo je poloha MAS HORNOHRAD nepriaznivá, nakoľko sa nachádza mimo hlavných urbanizačných a dopravných koridorov.

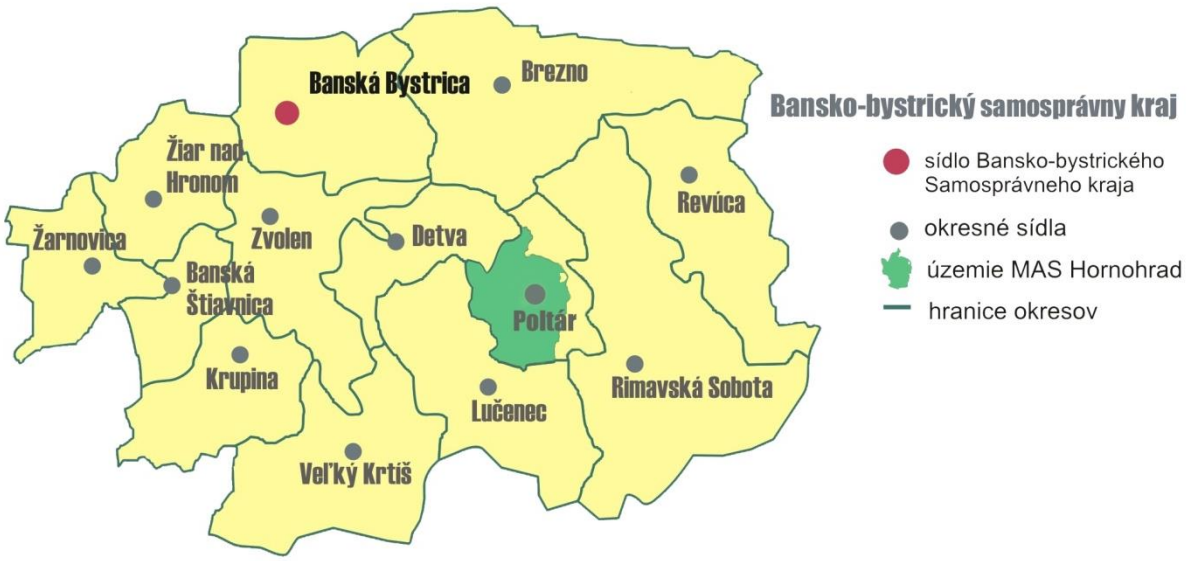

Zdroj: Spracovateľ

Reliéf analyzovaného územia je charakterizovaný v smere od juhu na sever pahorkatinou až vrchovinou. Najnižšie položené miesto je v katastri obce Kalinovo pri výtoku rieky Ipľa vo výške 195 m. n. m. Najvyššie položené miesto sa nachádza v severnej časti, v katastri obce

Krná vo výške 1 000 m. n. m. Územie charakterizujú tri prírodné pásma, a to: zvlnené pahorkatiny s intenzívnym poľnohospodárskym využitím, podhorské lúky a pasienky s využitím na chov hovädzieho dobytka a horské pásmo Stolických vrchov s prevahou hospodárskych lesov (vhodné na rekreačné využitie).

3.1.2. História

Dobre prebádanou etapou pre toto územie je stredná a staršia doba bronzová. Náleziská boli odhalené v obci Breznička a v meste Poltár. Pre toto obdobie je charakteristická pilinská kultúra, ktorá sa neskôr pretransformovala do kyjatickej kultúry. Táto sa najviac rozmohla smerom na súčasný rimavskosobotský okres. Pozostatky hradiska sa objavili v analyzovanom území len v Cinobani. Zánikom doby bronzovej zaniká aj kyjatická kultúra a nastupuje kultúra halštadská (700 až 400 p. n. l.) Nálezísk z tejto doby je v analyzovanom území veľmi skromne. Zachované zvyšky keramiky boli okrem iných priradené aj Veľkej Vsi a Kalinovu.

Ani prieniky Trákov, Dákov a Keltov výrazne naše analyzované územia nepoznačili, sústreďovali sa viac na územie Prše, Slovenských Ďarmôt a Horných Plachtiniec v susedných okresoch Lučenec, Veľký Krtíš a Rimavská Sobota. Pozoruhodné je však spomenúť, že vďaka tráckym kmeňom sa juhozápadné Slovensko prvý raz oboznámilo s hrnčiarskym kruhom.

Podľa rôznych drobných nálezov (Veľká Ves, Breznička, Poltár) možno povedať, že v našom analyzovanom území sa mohli vyskytovať aj maličké osídlenia historických kultúr ako Kvádi, Rimania a v ďalších storočiach Avari. Ponecháme na dedukciu, nakoľko sa väčšie a významnejšie osídlenia sústreďovali do lučeneckej a veľkokrtíšskej oblasti. Príchod Slovanov do Poiplia z juhozápadného Slovenska Pohroním sa datuje do 6.stor. n. l., Slovania obsadili v Lučenskej a Ipeľskej kotline úrodné terasy Ipľa a jeho prítokov.

Pre ďalšie obdobie je charakteristický vplyv kresťanstva, ktoré vytláčalo postupne pohanské zvyky. Obyvateľstvo Poiplia sa živilo roľníctvom a chovom dobytka. Z remeselných činností sa najviac darilo hrnčiarstvu. Čiastočne sa rozvíjalo baníctvo. V období okolo 11. až 13. storočia vznikajú komitátne centrá (Novohrad, Hont) a s nimi aj osídlenia, z ktorých sú dnešné obce. Prvé písomné zmienky z obdobia 11. až 13. storočia datuje až 8 obcí, najstaršiu písomnú zmienku datuje obec Málinec (1212).

V polovici 15. storočia územie ovládli Jiskrovci a Bratríci a v 2. polovici 16. storočia zasa Turci. Dôkazom ich prítomnosti je ešte zachovalý turecký most v Poltári (miestna časť Zelené).

Počas uhorského feudalizmu si miestna šľachta budovala kúrie, kaštiele a ich postaveniu zodpovedajúce sídla. K najvýznamnejším patrili Szentiványiovci (obce České Brezovo, Breznička), Okolicsányiovci, Sóósovci, Bosnákovci, Berzencyovci atď..

V období 19. storočia je dôležité spomenúť zakladateľské rodiny sklárskej tradície Zachovcov, Kuchynkovcov a Zahnovcov. Sklárske závody vznikali postupne v obci Zlatno (1836), Cinobaňa časť Katarínska Huta (1841) a Málinec (1852), kde boli celkom štyri. Po skončení II. svetovej vojne sa sklárske závody znárodňovali a stali sa súčasťou jednotného podniku Stredoslovenské sklárne n. p. Posledne vybudovaným sklárskym závodom v roku 1971 bol závod v Poltári ako ďalšia súčasť národného podniku. V týchto rokoch boli najväčšími zamestnávateľmi v danom území Stredoslovenské sklárne, Ipeľské tehelne a JRD Pokrok v Poltári.

Záujem o banské podnikanie sa prejavil najmä v obci Cinobaňa a jej časti Turičky. Koncom 19. storočia sa v rámci podnikateľských aktivít rodiny Kuchynkovcov začalo s ťažbou železnej rudy aj v Hradišti a v Českom Brezove, neskôr rozšírili kutacie práce aj v Málinci. V Cinobani už existovala železiareň s vysokou pecou, z ktorej sa zachovala len zlievareň. Avšak od roku 2004 je v likvidácii.

Začiatok 20. storočia priniesol so sebou hospodársku krízu a prudký nárast nezamestnanosti, následkom čoho bol odchod obyvateľov regiónu do zahraničia, najmä do USA a Kanady. Hospodárska situácia sa zlepšila až po roku 1939, kedy vznikol Slovenský štát. Prispel k tomu hlavne rastúci dopyt po slovenských výrobkoch zo strany Nemecka. Po roku 1945 nastupuje na území Slovenska totalitný režim, ktorý je sprevádzaný znárodňovaním, viacročným plánovaním a tiež zakladaním Jednotných roľníckych družstiev. V priebehu 50. rokov boli v jednotlivých obciach zakladané JRD I., II. a III. typu a koncom 60. rokov JRD v Poltári najväčším poľnohospodárskym podnikom v okrese Lučenec. Pestovanými plodinami boli hlavne obilniny, krmoviny, cibuľa, cesnak, zemiaky, ľan a choval sa prevažne hovädzí dobytok, ošípané, ovce, kone, sliepky a kačice.

Dostatok hrnčiarskej a tehliarskej hliny dával predpoklad na rozvoj hrnčiarskej a tehliarskej výroby. Výroba hrnčiarskych výrobkov sa nikdy nespriemyselnila, ostávala ako malovýroba pre domáce použitie, ale potreba stavebných materiálov a krytín vytvorila podmienky pre dobré fungovanie prvej šamotky, ktorá vyrábala aj iné ohňovzdorné materiály.

Najvýznamnejšia bola v Poltári (1869), pobočku mala v Zelenom. Ďalšia šamotka bola založená v Kalinove (1890). V Brezničke fungovala tehelňa.

Okrem uvedených priemyselných odvetví sa obyvatelia analyzovanej oblasti zaoberali poľnohospodárstvom. Mimo roľníctva sa darilo chovu dobytka aj oviec, kone boli pracovným aj dopravným prostriedkom. Najrozšírenejšími remeslami regiónu boli spracovanie dreva, hrnčiarstvo, kolárstvo, tehliarstvo a murárstvo.

História potvrdzuje, že riešený región bol jedným z najrozvinutejších území Slovenska na začiatku 20. storočia. Jeho hospodársky vývoj súvisel s prírodným podmienkami územia, ktoré bolo známe bohatým výskytom nerastných surovín. Banské tradície charakterizovali ťažba úžitkových nerastov, dreva ale aj významná poľnohospodárska výroba.

V súčasnosti je najväčším priemyselným podnikom ŽIAROMAT a.s. v Kalinove. Z tradičných tehliarskych a šamotových závodov je v prevádzke len jeden v Brezničke a sklárska továrenská výroba zanikla. Zachovali sa len menší spracovatelia skla.

3.1.3. Typické črty, zvláštnosti a zaujímavosti územia

Všeobecne identitu celého územia charakterizuje ***sklárska tradícia*** a sklárska výroba. V minulosti na území okresu Poltár fungovali viaceré sklárske prevádzky a sklárstvo bolo hlavným zdrojom obživy v okrese. V súčasnosti sú živé ***remeslá v brúsení, gravírovaní a maľovaní*** skla (Poltár, Kalinovo).

K tradičným a ešte živým remeslám patrí aj ***výroba drevených ľudových nástrojov*** (Cinobaňa) a drevorezba.

Výrazným zachovaným miestnym špecifikom je hornoipeľské nárečie. Novú charakteristickú črtu do krajiny priniesla aj ***výstavba Málineckej vodárenskej nádrže*** a voda je vôbec silným charakteristickým prvkom územia. Okrem vodných nádrží a rybníkov sa na území nachádzajú menšie pramene minerálnych vôd.

Zaujímavosťou sú aj ***Málinské maklury*** *(maklura oranžová)* s obvodom 90 – 180 cm, vo veku 100-150 rokov v počte 11 kusov, ktoré patria medzi chránené stromy v území.

Vodu, hlinu, piesky a **kaolín** možno považovať za hlavné prvky určujúce charakter krajiny a jej hospodárstva v podobe *sklárskej a tehliarskej výroby a výroby žiaruvzdorných materiálov, či hrnčiarstva.*

Medzi regionálne špecifiká možno zaradiť aj typické charakteristické *drevené zvonice* a ľudovú architektúru. Najzachovalejšia ľudová architektúra je v osadách obce Krná.

Miestne hodnoty sa uchovávajú aj v podobe ***miestnych múzeí*** (múzeum architektúry a bývania Málinec), či súkromných zbierok (České Brezovo – hasičské prilby a zvonce).

Tradičné hospodárenie a gazdovské dvory **je možné vidieť ešte i dnes v mnohých obciach.**

3.1.4. Prírodné zdroje

3.1.4.1. Geomorfologické pomery

Územie MAS je súčasťou juhozápadnej časti Slovenského Rudohoria, ktoré je budované stredne až hlboko metamorfovaným parakryštalinikom a granitoidnými horninami. Najrozšírenejšími horninami sú kremenec, vápenec, železá ruda kaolín, štrky, piesky. V treťohorách z Lučenskej kotliny až do územia Málinca zasahovalo more. Vznikli sedimentárne horniny označované ako „poltárska séria“, dosahujú mocnosť až 100 m. Litologicky sú budované štrkmi, pieskami, menej ílmi.

Pod neogénnym súvrstvím poltárskej formácie sa tiahne na severovýchod súvrstvie magnezitových ložísk (Veľká Ves, Poltár, Breznička). Ťažba magnezitu bola tak intenzívna, že dnes sú už ložiská takmer vyťažené a niektoré iba čakajú na využitie.

K ďalším zdrojom významných nerastných surovín patrí jediné nálezisko kaolínu na území Slovenska. Kaolinický piesok je dvojzložková surovina, z ktorej je možné po vyplavení kaolínu získať vysokokvalitnú keramickú surovinu a z upraveného kremitého piesku dobrú sklársku surovinu. Podnikateľom v tejto oblasti je táto surovina dobre známa, zatiaľ jej intenzívnemu využitiu bránia vysoké investičné náklady na technologické zariadenia na oddelenie oboch surovinových zložiek.

Ložiská kaolinických pieskov sa nachádzajú vo Vyšnom Petrovci pri Kalinove, Mládzove, v Hornej Prievrane, Kalinove – Hrabove. Kaolinické íly sa nachádzajú v Kalinove a v Brezničke. V oblasti od Kalinova až po okresné mesto Poltár sú bohaté ložiská tehliarskych hlín.

Významné sú aj viaceré ložiská andezitu, žiaruvzdorných surovín, silikátových nerudných surovín a tehliarskych surovín. Jediné ložisko s bilančnými zásobami azbestu na Slovensku sa nachádza pri Kalinove. V katastri obce Breznička je ložisko stavebného a dekoračného kameňa aj ložisko vápenca.

3.1.4.2. Klimatické pomery

Klimatické pomery sú determinované okolitými pohoriami ako aj povodím vodného toku rieky Ipeľ. Kotlinové polohy regiónu patria do teplej klimatickej oblasti, pričom najjužnejšie časti Ipeľskej pahorkatiny a Ipeľskej nivy patria k najsuchším oblastiam republiky. Klíma je tu teplá, suchá, s miernou zimou a dlhým trvaním slnečného svitu vo vegetačnom období. Južné časti kotliny sa nachádzajú v klimatickej oblasti teplej, mierne suchej s miernou zimou. Údolné oblasti Lučenskej kotliny majú teplú, mierne suchú klímu s chladnou zimou. Severné pahorkatinné lokality Ipeľskej a Lučenskej kotliny majú teplú, mierne vlhkú klímu s chladnou zimou. Vrchovinné oblasti pohorí (Stolické vrchy, Revúckej vrchoviny, Veporských vrchov) majú mierne teplú, vlhkú klímu a najvyššie vrcholové polohy patria do mierne chladnej a vlhkej klimatickej oblasti. V najteplejších oblastiach sú priemerné ročné teploty vzduchu nad 9° C a vo vegetačnom období sa pohybujú okolo 16° C. V údoliach a kotlinách sa pomerne často vyskytuje inverzia teploty vzduchu. V priebehu celého roka dochádza k stekaniu studeného vzduchu z pohorí a k jeho hromadeniu v údoliach. Vytvárajú sa tak slabé inverzie teploty vzduchu. Najteplejším je mesiac júl, kedy sa pohybujú priemerné teploty vzduchu okolo 20° C. V zimnom období maximálne teploty vzduchu dosahujú niekedy 11 - 15° C a minimálne teploty vzduchu pod - 30° C sa môžu vyskytovať v kotlinách i pohoriach v období od decembra do februára.

Z dlhodobých údajov priemerných mesačných a ročných úhrnov zrážok vyplýva, že najnižšie úhrny zrážok za rok sú v južnej časti Ipeľskej pahorkatiny a Ipeľskej nivy, kde dosahujú 550 – 600 mm. Naopak vo vrchovinných a vrcholových oblastiach sú úhrny zrážok na úrovni 800 – 1000 mm.

3.1.4.3. Hydrologické pomery

Záujmové územie spadá do povodia rieky Ipeľ. V katastroch jednotlivých obcí pramenia potoky, ktoré sú jeho prítokmi. Najvýznamnejšími ľavostrannými prítokmi Ipľa sú potok Poltarica a Uhorštiansky potok. Najväčším pravostranným prítokom v rámci riešeného územia je Banský potok.

V katastri obce Málinec je na hornom toku rieky Ipeľ vybudovaná vodárenská nádrž Málinec, ktorá slúži ako zásobáreň pitnej vody pre okresy Poltár, Lučenec a Rimavská Sobota a zároveň reguluje tok rieky. Celková plocha nádrže predstavuje 1,38 km^2 s objemom 26,7 mil. m^3. V katastri obce Uhorské sa nachádza vodná nádrž a chovné rybníky v správe Slovenského

rybárskeho zväzu RADA Žilina. Rybník a menšie vodné nádrže sú lokalizované aj v katastroch mesta Poltár a obce Kalinovo.

Jedným z prírodných zdrojov, ktoré sú súčasťou územia MAS sú minerálne pramene, ktoré sa vyskytujú v katastroch:

- mesta Poltár – U Kurčíkov, Ryhavka u Kurčíkov, Vrt HPV a Šťavica pred domom J. Dananaja,
- obce Kalinovo - Stella, Studňa pri JRD, Hrabovský medokýš, Starý medokýš a Nový medokýš,
- obce Málinec – Šťavica.

Pramene sú slabo mineralizované, zväčša uhličité a sú využívané obyvateľmi ako zdroje pitnej vody.

3.1.4.4. Pôdne pomery

Pôdny fond územia je tvorený 13 630,53 ha poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje 45 % jeho celkovej rozlohy. Nepoľnohospodárska pôda sa rozprestiera na výmere 16 649,27 ha a tvorí zvyšných 55 % rozlohy územia.

Tabuľka č. 1.2 Pôdny fond

Celková výmera		Poľnohospodárska pôda	Nepoľnohospodárska pôda
v ha	30 279,8	13 630,53	16 649,27
v %	100	45	55

Zdroj: ŠÚSR DATACube, 2015

Najväčšie zastúpenie v pôdnom fonde majú lesné plochy – 49,4 %, nasleduje orná pôda – 22,7 % a trvalé trávne porasty – 20,8 %. V území sa nachádzajú aj ovocné sady, záhrady a vinice. 1 % územia zaberajú vodné plochy a približne 3 % zastavané plochy a nádvoria.

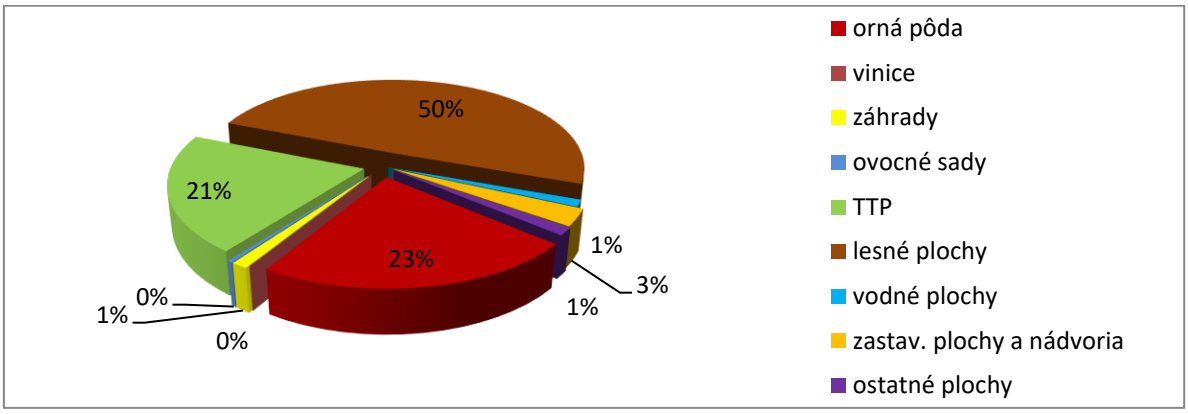

Zdroj: ŠÚSR, DATACube 2015

Najväčším podielom ornej pôdy z jej celkovej rozlohy disponuje mesto Poltár (22,5 %). Podobne má najväčšie plochy záhrad (17,6%) a zastavaných plôch (22 %). Vyplýva to najmä z mestského charakteru sídla, keďže mnoho obyvateľov býva v bytových domoch, ktorých súčasťou nie sú záhrady. V katastri obce Málinec, ako podhorskej obci sa rozprestierajú na najväčšej ploche v regióne trvalé trávne porasty (21,4%) a lesné plochy (19,6 %). Kvôli existencii vodárenskej nádrže má tiež najviac vodných plôch v regióne (50,1 %). Ovocné sady sú vysadené na najväčšej ploche v obci Hradište a tvoria 37,7 % ich celkovej rozlohy. Vinice sa nachádzajú len v katastroch dvoch obcí, v Kalinove a v Brezničke, pričom vyše 97 % podiel pripadá na Kalinovo.

Tabuľka č. 1.3 Druhy pozemkov na území MAS HORNOHRAD (v ha)

	Celková výmera	orná pôda	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	lesné plochy	vodné plochy	zastav. plochy a nádvoria	ostatné plochy
Poltár	3052,9	1545,7	0	61,7	9,7	305,9	774,8	46,9	201,1	107,4
Cinobaňa	3923,4	387,9		53,2	33,5	1028	2246,3	14,3	88,3	71,8
Málinec	4999,5	290,7		49,9	21,3	1344,2	2927,2	180,2	148,6	37,4
Veľká Ves	980,3	494,6		10,1	0	184,3	237,1	2,3	46,6	5,2
Krná	1402,4	67		15,2	0	438,5	843,9	3,5	27,2	7,1
Rovňany	960,6	467,3		7	0	176,4	267,7	5,9	28	8,2
Uhorské	2460,6	381,5		25,3	0	501,5	1467,3	31,2	43,3	10,5
Ozdín	1521,7	459,8		14,1	4,9	240,9	747,3	4,7	32,3	17,7
Hradište	1451,3	215		18	42,8	644,5	485,4	9,7	33,2	2,6
České Brezovo	3866,5	383,5		23,6	0	617,5	2751,4	8	48,5	34,1
Mládzovo	797,8	224,7		7,2	0	80,5	456,4	5,4	23	0,6
Kalinovo	3941,7	1549	1,2	51	0	611,1	1456,6	38,6	143,5	90,6
Breznička	921,1	410,3	0,03	14,8	1,4	114,3	296,7	8,8	53,6	21,2
Spolu	**30279,8**	**6877**	**1,23**	**351,1**	**113,6**	**6287,6**	**14958,1**	**359,5**	**917,2**	**414,4**
Spolu v %	**100**	**22,7**	**0,0**	**1,1**	**0,4**	**20,8**	**49,4**	**1,2**	**3,0**	**1,4**

Zdroj: ŠÚSR, DATAcube 2015

Pôdne druhy

Pôdne druhy vyskytujúce sa v území MAS HORNOHRAD, ale celkovo aj v okrese Poltár sú piesočnaté, piesočnato hlinité, hlinité až ílovito hlinité. Najväčší podiel predstavujú stredne ťažké pôdy a z nich piesočnato hlinité pôdy (52,10 %). Takmer na štvrtine plochy sa rozprestierajú ľahké piesočnaté pôdy (24,72 %) a necelých 5 % plochy zaberajú ťažké a veľmi ťažké pôdy (ílovito hlinité, hlinité a íly).

Tabuľka č. 1.4Zastúpenie pôdnych druhov v okrese Poltár [% z poľnohospodárskej pôdy]

Okres	ľahké	stredne ťažké		ťažké	veľmi ťažké
	piesočnaté, hlinitopiesočnaté	piesočnato hlinité	hlinité	ílovito hlinité	ílovité, íly
Poltár	24,72	52,10	18,31	4,70	0,17

Zdroj: VÚPOP

Zastúpenie pôdnych druhov v okrese Poltár

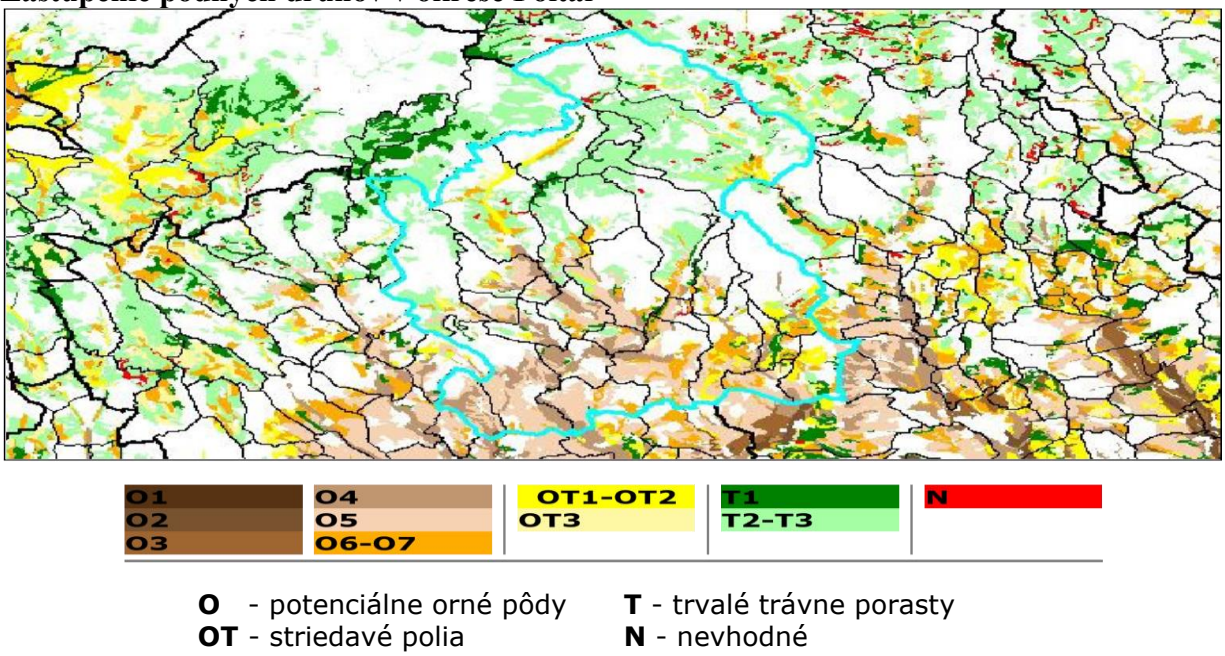

Zdroj: VÚPOP

Nitrátová smernica

Smernica 91/676/EC o ochrane vodných zdrojov pred znečistením dusičnanmi pochádzajúcimi z poľnohospodárstva

"Nitrátová direktíva" je súborom opatrení smerujúcich k zníženiu možností znečistenia vodných zdrojov (povrchové aj podzemné) dusičnanmi, ktoré môžu pochádzať z minerálnych hnojív, a z hospodárskych hnojív (maštaľný hnoj, hnojovica, močovka), a to vtedy, keď sú aplikované v nadmerných dávkach a v nesprávnom čase, alebo keď sú zle uskladňované.

Zraniteľné oblasti boli na území SR vyčlenené Nariadením vlády SR zo dňa 26.6.2003. Podľa tohto nariadenia bolo 1546 obcí vyhlásených za územia zraniteľné z hľadiska ochrany vodných zdrojov. Poľnohospodárske subjekty hospodáriace v spomínaných územiach sú povinné rešpektovať osobitné zásady hospodárenia. V zraniteľných oblastiach sa na základe súboru pôdnych, hydrologických, geografických a ekologických parametrov určili pre každý poľnohospodársky subjekt 3 kategórie obmedzení hospodárenia: **kategória A** - produkčné bloky s najnižším stupňom obmedzenia hospodárenia **kategória B** - produkčné bloky so stredným stupňom obmedzenia hospodárenia **kategória C** - produkčné bloky s najvyšším stupňom obmedzenia hospodárenia.

Podmienky hospodárenia na A, B, C produkčných blokoch sú podrobne uvedené v "Programe hospodárenia". **Obec podľa Smernice 91/676/EC o ochrane vodných zdrojov pred znečistením dusičnanmi pochádzajúcimi z poľnohospodárstva je zaradená medzi produkčné bloky s obmedzením hospodárenia, a to konkrétne do kategórie B obmedzenia hospodárenia.**

Nitrátová smernica – územie zahrnuté do NS v okrese Poltár

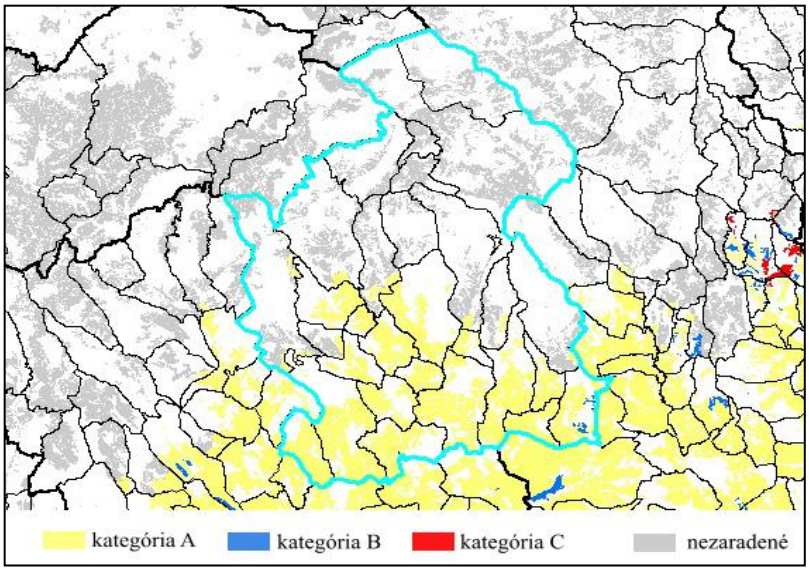

Zdroj: Pôdny portál

Lesné hospodárstvo

Takmer 50 % územia MAS HORNOHRAD pokrývajú lesné plochy, ktoré sú zdrojom drevnej hmoty, ako aj miestom vhodným pre poľovníctvo a turistiku. Rozprestierajú sa na ploche 14 958,1 ha, čo je 49,4 % územia. Najviac lesných plôch, ako už bolo spomenuté, je v katastroch obcí Málinec (58,5 %) a Cinobaňa (57,3 %) na severozápade územia. Väčšinovým vlastníkom lesov sú Lesy Slovenskej republiky, š. p. Lesy sú tvorené prevažne dubinami,

bučinami a miešanými bučinami so smrečinami. Lesné plochy slúžia aj ako poľovné revíry pre miestne poľovnícke združenia a spolky. Aj keď je v regióne dostatok drevnej hmoty, jej spracovanie v regióne je veľmi nízke. Väčšina dreva sa vyváža na spracovanie do iných regiónov, čím z regiónu odchádza aj pridaná hodnota dreva.

3.1.4.5. Fauna a flóra

Územie regiónu patrí do oblasti západokarpatskej a panónskej flóry. Prevládajú listnaté lesy, ktoré sa smerom na sever miešajú s ihličnatými. Pre nižšie položené časti územia sú charakteristické dubové, dubovo – hrabové, dubovo – nátržníkové, dubovo – cerové lesy a agáty. Vo vyššie položených oblastiach prevládajú okrem dubových hrabín a bučín aj breziny a miešané smrečiny s bučinami. Medzi vzácne druhy rastlín, ktoré sa tu vyskytujú patria: bezobalka sivá, hlaváčik jarný, korunka strakatá, jesenec biely, veternica lesná, ľan chlpatý, kosatec, sibírsky, klinček kopcovitý. Lesy sú bohaté na výskyt jedlých húb, ktoré sú u miestneho obyvateľstva obľúbené a často vyhľadávané.

Živočíšstvo analyzovanej oblasti sa vyznačuje prevahou živočíchov listnatých lesov, polí a lúk, vodných spoločenstiev a lesostepí. Menovite sú to: jeleň lesný, srnec lesný, diviak lesný, zajac poľný či mačka divá. Medzi ohrozené druhy zaraďujeme jaštericu zelenú, mloka veľkého, sokola sťahovavého ale aj užovku stromovú. Miesto si tu našiel aj včelárik zlatý, netopier veľkouchý, rak skalný, nosorožtek obyčajný a mnohé ďalšie, ktoré patria medzi vzácne druhy živočíchov. Vo vyšších polohách sa v posledných rokov zvýšil výskyt vlka obyčajného a medveďa hnedého.

3.1.4.6. Životné prostredie

Stav a kvalita životného prostredia v území je v pomerne dobrom stave, nakoľko je v území lokalizované len nepatrné množstvo znečisťovateľov. V rámci Banskobystrického kraja patrí územie k najmenej narušeným, k čomu prispelo hlavne zníženie intenzifikácie využívania pôdy a upadajúca priemyselná výroba.

Najväčšími znečisťovateľmi oblasti sú ŽIAROMAT, s.r.o. – výroba šamotu v Kalinove, IPEĽSKÉ TEHELNE, a.s. – tehliarska výroba v Brezničke a STRABAG, s.r.o. – výroba asfaltových zmesí v Kalinove. Ďalšími znečisťovateľmi sú predovšetkým kotolne na tuhé a plynné palivo a hospodárske dvory so zameraním na živočíšnu výrobu. Na znečistenie povrchových vôd majú vplyv domácnosti nachádzajúce sa v obciach bez kanalizácie.

V dotknutom území sa nenachádzajú žiadne vyhlásené maloplošné ani veľkoplošné chránené územia sústavy NATURA 2000, ani chránené územia podľa medzinárodných dohovorov. Avšak nachádzajú sa tu:

- chránené stromy:
  * Hradištské gaštany v k. ú. Hradište
  * Málinské maklury v k. ú. Málinec
  * Dub letný v k. ú. Breznička
- chránené areály:
  * Kúpna Hora – areál so 4. stupňom ochrany s hromadným výskytom šafránu dvojfarebného v k. ú. Poltár
  * Pod Šťavicou – výskyt ohrozeného a chráneného druhu flóry Slovenska kosatca sibírskeho v k. ú. Hrabovo
- Prírodná rezervácia Hrabovo – ochrana vlhkomilných lúčnych spoločenstiev Poiplia s výskytom chráneného a kriticky ohrozeného druhy flóry Slovenska korunky strakatej v k. ú. Kalinovo.

3.1.5. Ľudské zdroje

Z pohľadu produktívnosti obyvateľov má najväčšie zastúpenie skupina obyvateľov produktívnom veku v roku 2010 aj v roku 2014 a to 72 %. Zmenu možno vidieť v skupine obyvateľov v predproduktívnom veku, ktorých počet sa v priebehu rokov znížil o 2 % a v poproduktívnom veku, ktorých počet sa naopak o 2 % zvýšil. Z uvedeného vyplýva, že pre región je charakteristický nepriaznivý demografický vývoj a obyvateľstvo postupne starne.

Štruktúra obyvateľov podľa produktívnosti – porovnanie rokov 2010 2014

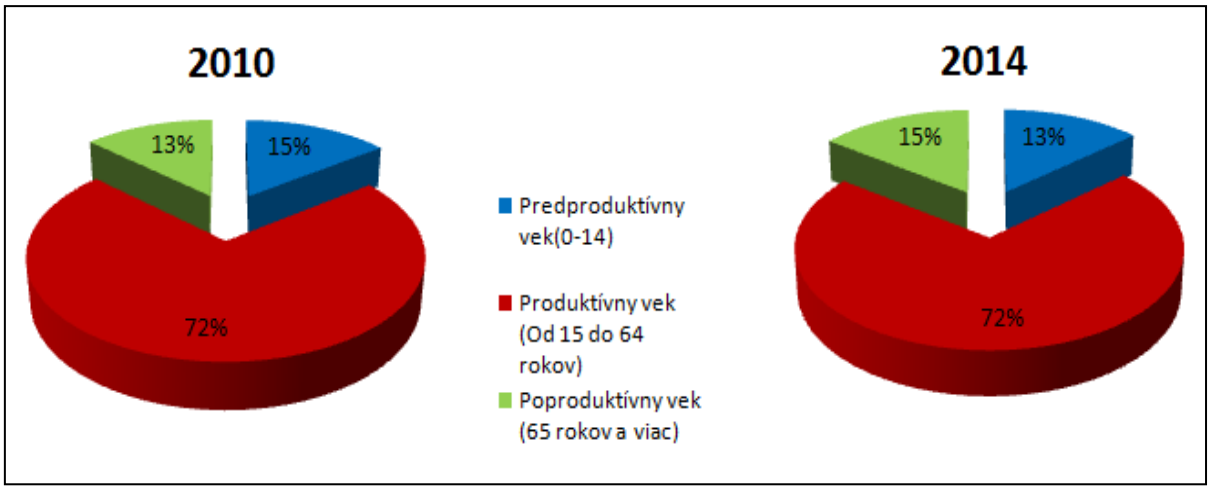

Zdroj: ŠÚSR

Nepriaznivý demografický vývoj pozorujeme takmer vo všetkých obciach. Výnimkou je obec Veľká Ves, ktorej pribudli 3 obyvatelia v predproduktívnom veku a obec Mládzovo, kde pribudli 2 obyvatelia. V skupine obyvateľov v produktívnom veku zaznamenávame nárast v obciach Krná, Málinec, Rovňany a České Brezovo. Stúpajúci počet obyvateľov v poproduktívnom veku sme identifikovali u všetkých obcí, okrem obce České Brezovo, kde klesol o 2 obyvateľov.

Tabuľka č. 1.5 Štruktúra obyvateľov podľa produktívnosti v obciach MAS HORNOHRAD – porovnanie rokov 2010 a 2014

	Predproduktívny vek(0-14)		Produktívny vek (Od 15 do 64 rokov)		Poproduktívny vek (65 rokov a viac)		Celkom	
OBEC	**2010**	**2014**	**2010**	**2014**	**2010**	**2014**	**2010**	**2014**
Poltár	857	791	4 372	4 181	640	770	5 869	5 742
Cinobaňa	385	342	1 660	1 645	308	316	2 353	2 303
Málinec	243	232	1 019	1 080	178	192	1 440	1 504
Veľká Ves	60	63	329	320	62	67	451	450
Krná	3	3	35	36	12	13	50	52
Rovňany	44	34	175	177	43	51	262	262
Uhorské	96	80	400	388	74	76	570	544
Ozdín	41	26	248	240	58	64	347	330
Hradište	24	23	186	166	51	56	261	245
České Brezovo	80	66	347	362	79	77	506	505
Mládzovo	11	13	73	63	24	28	108	104
Kalinovo	283	244	1 664	1 564	355	380	2 302	2 188
Breznička	120	95	555	550	119	123	794	768
SPOLU	**2 247**	**2 012**	**11 063**	**10 772**	**2 003**	**2 213**	**15 313**	**14 997**

Zdroj: ŠÚSR

Celkovo mal vývoj počtu obyvateľov v regióne nepriaznivý vývoj. Počas sledovaných rokov počet obyvateľov klesal v rozmedzí 1 % oproti predchádzajúcemu roku. Počet obyvateľov tak klesol z 15 313 v roku 2010 na 14 997 v roku 2014, čo predstavuje pokles o viac než 2 %. Pokles počtu obyvateľov je spôsobený tak nižšou pôrodnosť, ako aj emigráciou obyvateľov do iných regiónov z dôvodu hľadania si zamestnania.

Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 2010-2014

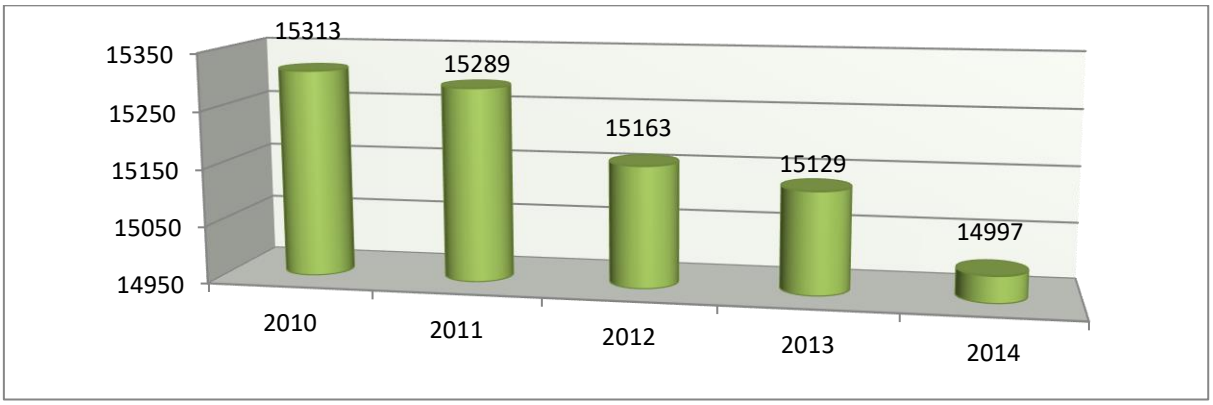

Zdroj: ŠUSR

Percentuálne najväčší pokles obyvateľov sme zistili v obciach Hradište (6,2 %), Kalinovo (5 %) a Ozdín (4,9 %). Len v dvoch obciach počet obyvateľ stúpol a to v Málinci o 4,4 % a v Krnej o 4 %. Jedinou obcou, kde sa počet obyvateľov nezmenil, je obec Rovňany. Počas rokov sa zvyšoval počet obcí, v ktorých klesal počet obyvateľov, pričom v roku 2014 sem spadali všetky obce okrem Krnej.

Tabuľka č. 1.6 Vývoj počtu obyvateľov v obciach MAS HORNOHRAD v rokoch 2010-2014

Obec	2010	2011	2012	2013	2014
Poltár	5 869	5 794	5 711	5 772	5 742
Cinobaňa	2 353	2 398	2 362	2 332	2 303
Málinec	1 440	1 519	1 524	1 524	1 504
Veľká Ves	451	460	456	451	450
Krná	50	51	52	52	52
Rovňany	262	264	272	266	262
Uhorské	570	558	557	555	544
Ozdín	347	367	352	342	330
Hradište	261	248	243	248	245
České Brezovo	506	506	513	508	505
Mládzovo	108	106	108	105	104
Kalinovo	2 302	2 231	2 229	2 194	2 188
Breznička	794	787	784	780	768

SPOLU	**15 313**	**15 289**	**15 163**	**15 129**	**14 997**

Zdroj: ŠÚSR

Celkový pohyb obyvateľov v analyzovanom území charakterizuje kolísavý vývoj s klesajúcou tendenciou. Prirodzený prírastok, ako rozdiel medzi počtom živonarodených a zomrelých, dosahuje počas všetkých rokov záporné hodnoty v rozmedzí – 40 až – 64 obyvateľov. Mladí ľudia zväčša odkladajú rodičovstvo a keď sa rozhodnú pre deti, tak sú to maximálne 2 až 3 deti. Migračné saldo zaznamenáva kolísavý vývoj, pričom počet prisťahovaných prevyšuje nad počtom odsťahovaných v roku 2010 a v roku 2012. Výrazne vyšší je počet odsťahovaných z územia počas rokov 2011, 2013 a 2014. Ako sme už spomenuli obyvatelia opúšťajú región a usádzajú v iných regiónoch, kde nachádzajú prácu. Väčšinou odchádzajú do okolitých regiónov, no v mnohých prípadoch neváhajú odísť aj niekoľko sto kilometrov ďaleko, či do zahraničia.

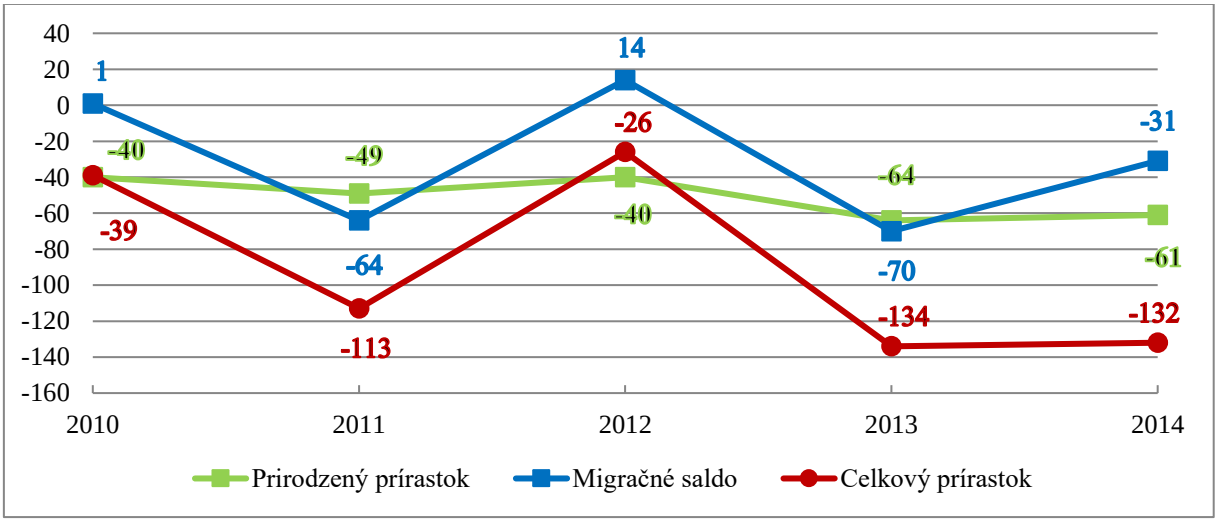

Zdroj: ŠÚSR

Podľa údajov zo SODB 2011 bola väčšina obyvateľov slovenskej národnosti – 89,48 %. Menej ako 0,4 % obyvateľov sa hlásilo k maďarskej národnosti. Rómsku národnosť uviedlo len 1,34 % obyvateľov, čo však nezodpovedalo skutočnému stavu. Na základe údajov z Atlasu rómskych komunít (2013) bol odhadovaný podiel Rómov v okrese Poltár približne 11 %. Obce evidované v Atlase rómskych komunít zaznamenáva tabuľka č. 1.7, pričom najväčší podiel obyvateľov rómskej národnosti je v obci Uhorské (31,9 %), Rovňany (20,3 %) a obci Ozdín (18,2 %). V malej miere sa vyskytovali aj iné národnosti, ako česká, moravská poľská, nemecká a u 8,34 % obyvateľov nebola národnosť zistená.

Tabuľka č. 1.7 Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

OBEC	NÁRODNOSŤ								
	Slovenská	Maďarská	Rómska	Česká	Moravská	Poľská	Nemecká	Iná	Nezistená
Poltár	5 176	24	55	16	3	2	3	10	537
Cinobaňa	2 026	4	89	3		1		1	275
Málinec	1 310	2	35	3				3	165
Veľká Ves	442	3	1						8
Krná	43							1	7
Rovňany	245		1			1	1		16
Uhorské	527	2	4						31
Ozdín	328	3	1	1					40
Hradište	233		18	1				1	2
České Brezovo	453	1		1					50
Mládzovo	105								4
Kalinovo	2 112	16	1	9	1			4	93
Breznička	725	3		3	1				52
SPOLU	**13 725**	**58**	**205**	**37**	**5**	**4**	**4**	**20**	**1 280**
%	**89,48**	**0,38**	**1,34**	**0,24**	**0,03**	**0,03**	**0,03**	**0,13**	**8,34**

Zdroj: SODB 2011

Všetky obce regiónu možno charakterizovať ako slovenské obce, nakoľko obyvateľstvo ostatných národnosti sa v nich nachádzalo len v nepatrnom množstve. Okrem obyvateľov slovenskej národnosti sa v obciach najviac vyskytovali obyvatelia maďarskej, rómskej a českej národnosti.

Tabuľka č. 1.8 Zastúpenie Rómov v území MAS podľa Atlasu rómskych komunít

OBEC	Počet obyvateľov obce podľa údajov z OcÚ/MsÚ	Percentuálne zastúpenie Rómov v obci/meste	Počet Rómov v obci/meste
Cinobaňa	2 271	16,3	370
Málinec	1 441	15,3	220
Ozdín	335	18,2	61
Poltár	5 756	10,2	587
Rovňany	266	20,3	54
Uhorské	564	31,9	180
Spolu	**10 633**	**13,8**	**1 472**

Zdroj: Atlas rómskych komunít, spracovateľ

Až 46 % obyvateľov regiónu sa hlásilo k rímskokatolíckej cirkvi, o čom svedčí aj fakt, že v posledných rokoch bolo v regióne vybudovaných niekoľko nových katolíckych kostolov.

Nasledovali obyvatelia evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, ktorých bolo 23 %. Ostatné náboženstvá vyznávalo celkom 14 % obyvateľov a zvyšných 17 % obyvateľov bolo bez vyznania.

Štruktúra obyvateľov podľa vierovyznania

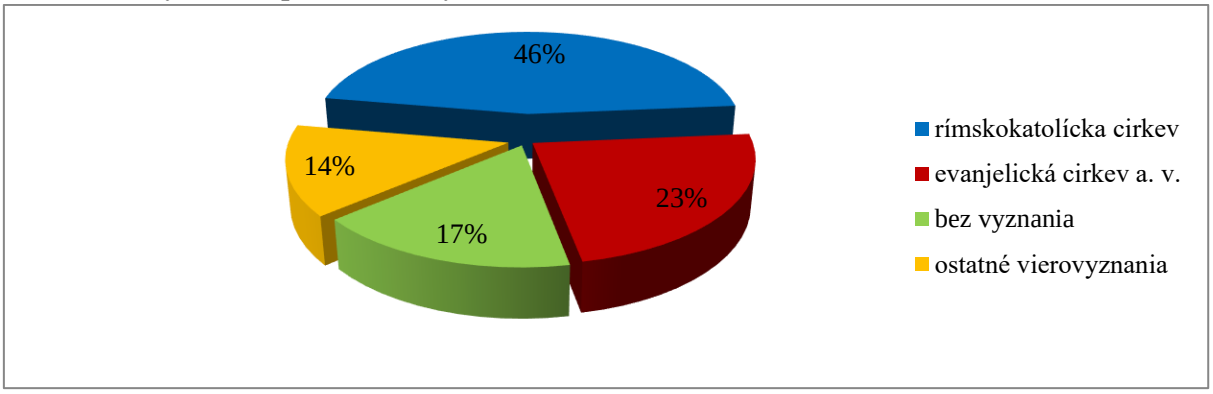

Zdroj: SODB 2011

Takmer vo všetkých obciach prevažovalo obyvateľstvo rímskokatolíckeho vierovyznania, výnimkou boli len obce Málinec, Krná, Hradište a České Brezovo, v ktorých väčšia časť obyvateľov vyznáva evanjelickú cirkev a. v.

Tabuľka č. 1.9 Štruktúra obyvateľov podľa vierovyznania v obciach MAS HORNOHRAD

OBEC	rímskokatolícka cirkev	evanjelická cirkev a. v.	bez vyznania	ostatné vierovyznania	Spolu
Poltár	2704	1013	1227	882	5826
Cinobaňa	1161	403	425	410	2399
Málinec	408	737	173	200	1518
Veľká Ves	235	109	63	47	454
Krná	9	15	13	14	51
Rovňany	133	59	39	33	264
Uhorské	282	166	77	39	564
Ozdín	164	115	45	49	373
Hradište	66	115	35	39	255
České Brezovo	174	188	57	86	505
Mládzovo	46	38	18	7	109
Kalinovo	1170	524	307	235	2236
Breznička	473	109	97	105	784
SPOLU	**7025**	**3591**	**2576**	**2146**	**15338**

Zdroj: SODB 2011

Vzdelanostnú štruktúru obyvateľov dokumentuje nasledovný graf. Väčšia časť obyvateľov regiónu má ukončené stredoškolské vzdelanie bez maturity (26 %) a stredoškolské vzdelanie s maturitou (24 %). Najvyššie dosiahnutým základným vzdelaním disponuje až 18 % obyvateľov a 15 % obyvateľov je bez vzdelania. Vysokoškolské štúdium, ktoré zahŕňa všetky

stupne štúdia absolvovalo 10 % obyvateľov. 3 % obyvateľov dosiahlo úplné stredné všeobecné vzdelanie. Podiel vyššie odborne vzdelaných predstavuje 1 % obyvateľov a u zvyšných 3 % obyvateľov nebolo vzdelanie zistené. Celkovo ja vzdelanostná úroveň obyvateľov na nízkej úrovni, čo je jedným z faktorov vysokej nezamestnanosti nezáujmu investorov o toto územie.

Štruktúra obyvateľov podľa vzdelania

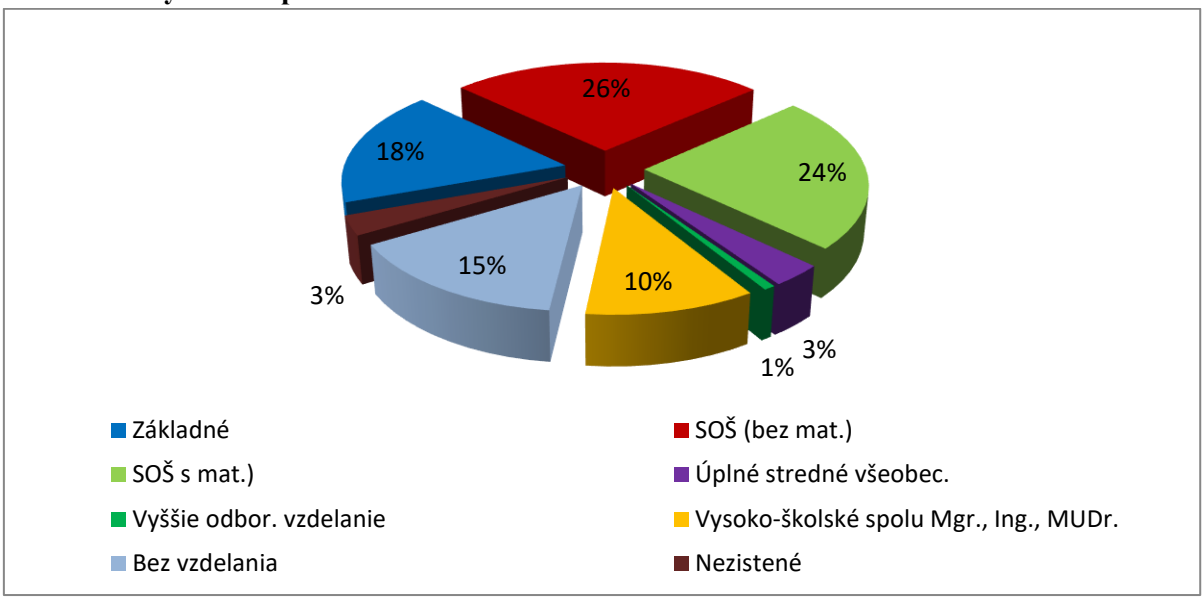

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka č. 1.10 Štruktúra obyvateľov podľa vzdelania v obciach MAS HORNOHRAD

	Základné	SOŠ (bez mat.)	SOŠ s mat.)	Úplné stredné všeobec.	Vyššie odbor. vzdelanie	Vysoko-školské spolu Mgr., Ing., MUDr.	Bez vzdelania	Nezistené
Poltár	900	1519	1410	213	58	746	848	132
Cinobaňa	524	679	484	53	10	119	404	126
Málinec	337	318	336	36	1	163	279	48
Veľká Ves	40	129	134	13	5	56	61	16
Krná	6	11	16	4	0	8	3	3
Rovňany	53	59	64	11	1	27	44	5
Uhorské	137	150	114	7	3	47	95	11
Ozdín	77	105	76	11	1	50	38	15
Hradište	53	76	72	7	1	14	24	8
České Brezovo	79	157	104	12	3	54	73	23

Mládzovo	19	40	19	2	0	16	11	2
Kalinovo	378	555	613	111	27	241	262	49
Breznička	109	233	190	26	4	95	112	15
SPOLU	**2712**	**4031**	**3632**	**506**	**114**	**1636**	**2254**	**453**

Zdroj: SODB 2011

3.1.6. Kultúrno-spoločenský život obyvateľov MAS HORNOHRAD

Každá obec má svoje vlastné kultúrno-spoločenské podujatia, ktoré sú zamerané na široké spektrum aktivít, počnúc športovými, kultúrnymi, či kulinárskymi („Gombovecfest“, „Majstrovstvá Novohradu vo varení a jedení bryndzových halušiek“). Tradične sa v obciach uskutočňuje Stavanie Mája, Deň detí, Mikuláš a pod. Okrem jednotlivých obecných a mestských akcií, pôsobí v území aj mikroregión Hornohrad, ktorý sa každoročne snaží o spestrenie spoločenského života svojich obyvateľov. Obce striedavo usporadúvajú športové turnaje v rámci Hornohradských športových dní a Deň prezentácie Mikroregiónu Hornohrad, ktorej súčasťou je súťaž o najlepšiu Hornohradskú klobásu. V oblasti spoločenských aktivít sa aktívne angažujú aj niektoré občianske združenia. Obyvatelia sa tiež združujú do rôznych folklórnych, divadelných, speváckych súbor a dobrovoľných hasičských zborov. V území funguje aj cezhraničná spolupráca vďaka obciam Málinec a Hradište. Obec Málinec udržiava družobné styky s obcou Báčsky Petrovec v Srbsku a obec Hradište s obcou Csabaszabadi v Maďarsku.

3.1.7. Infraštruktúra

3.1.7.1. Technická infraštruktúra

Bývanie a bytový fond

V území bolo podľa SODB v roku 2011 takmer 83 % bytov obývaných a takmer 17 % neobývaných. Najviac obývaných bytov sa nachádzalo v meste Poltár (88,11 %), obciach Veľká Ves (86,86 %), Kalinovo (86,25 %) a Cinobaňa (86,04 %). Naopak najviac neobývaných bytov bolo lokalizovaných v katastroch obcí Krná (75,7 %), Hradište (44,64 %) a Mládzovo (29,31 %), pričom sa jedná o najmenšie obce regiónu. U obcí Hradište a Krná to bolo spôsobené hlavne niekdajším osídlením okolitých lazoch, kde sú v súčasnosti domy využívané ako chaty alebo chátrajú. Ďalším dôvodom vysokého percenta neobývaných bytov je aj odchod mladých ľudí z územia, prevažne za prácou a lepšími životnými podmienkami.

Tabuľka č. 1.11 Bytový fond

Obec	Obývané byty	v %	Nezistené	v %	Neobývané	v %	Spolu
Poltár	2024	88,11	11	0,48	262	11,41	2297
Cinobaňa	832	86,04	9	0,93	126	13,03	967
Málinec	500	76,10	2	0,30	155	23,59	657
Veľká Ves	152	86,86	1	0,57	22	12,57	175
Krná	25	23,36	1	0,93	81	75,70	107
Rovňany	92	80,70	0	0,00	22	19,30	114
Uhorské	188	75,50	0	0,00	61	24,50	249
Ozdín	117	73,13	0	0,00	43	26,88	160
Hradište	92	54,76	1	0,60	75	44,64	168
České Brezovo	167	79,52	0	0,00	43	20,48	210
Mládzovo	41	70,69	0	0,00	17	29,31	58
Kalinovo	715	86,25	4	0,48	110	13,27	829
Breznička	272	84,47	3	0,93	47	14,60	322
SPOLU	**5217**	**82,64**	**32**	**0,5**	**1064**	**16,85**	**6313**

Zdroj: SODB 2011, vlastné spracovanie

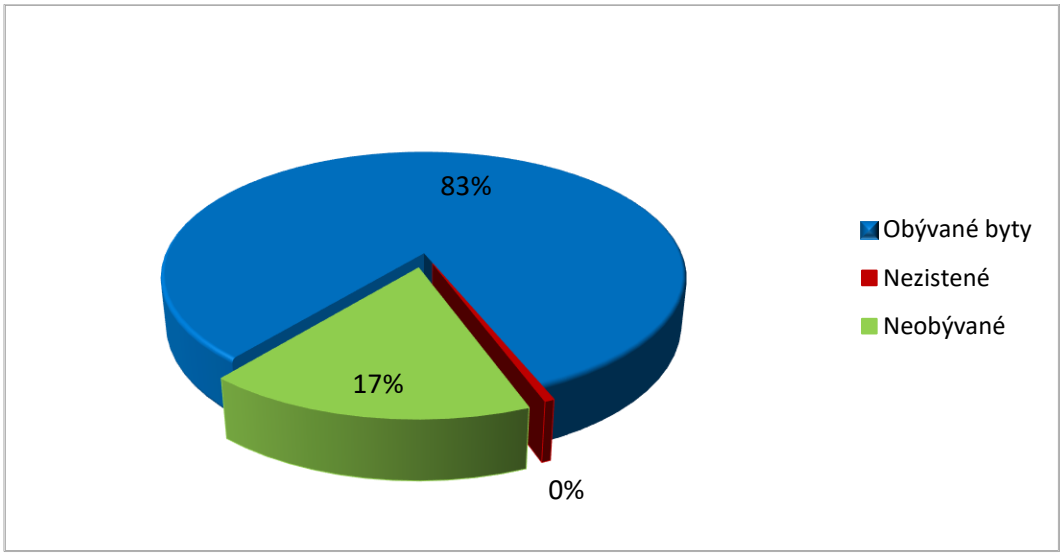

Zdroj: SODB 2011, vlastné spracovanie

Doprava a dopravné vzťahy

Riešené územie sa nachádza z pohľadu dopravnej infraštruktúry mimo hlavných dopravných trás, nakoľko cesty I. triedy obchádzajú región zo západnej, južnej aj východnej strany, no ani jedna ním neprechádza. Cez obce Veľká Ves, Kalinovo, Breznička, České Brezovo a mesto Poltár prechádza cesta II. triedy č. 595, ktorá región spája s mestami Revúca, Lučenec a Brezno. Ostatné obce spájajú cesty III. triedy, ktoré sú však na mnohých úsekoch v dezolátnom stave. Obce Krná, Hradište, Katarínska Huta (časť obce Cinobaňa), Slaná lehota (časť mesta Poltár) a Váľkovo (časť obce České Brezovo) sú koncové obce v dopravnej

štruktúre územia. Dopravu okrem cestnej siete zabezpečujú aj železničné trate, ktoré sú spojazdnené na trase Lučenec – Poltár – Utekáč a prechádzajú katastrami obcí Veľká ves, Kalinovo, Breznička, České Brezovo a mesta Poltár. Ostatné železničné trate už v súčasnosti nie sú v prevádzke.

Cestná a železničná sieť okresu Poltár

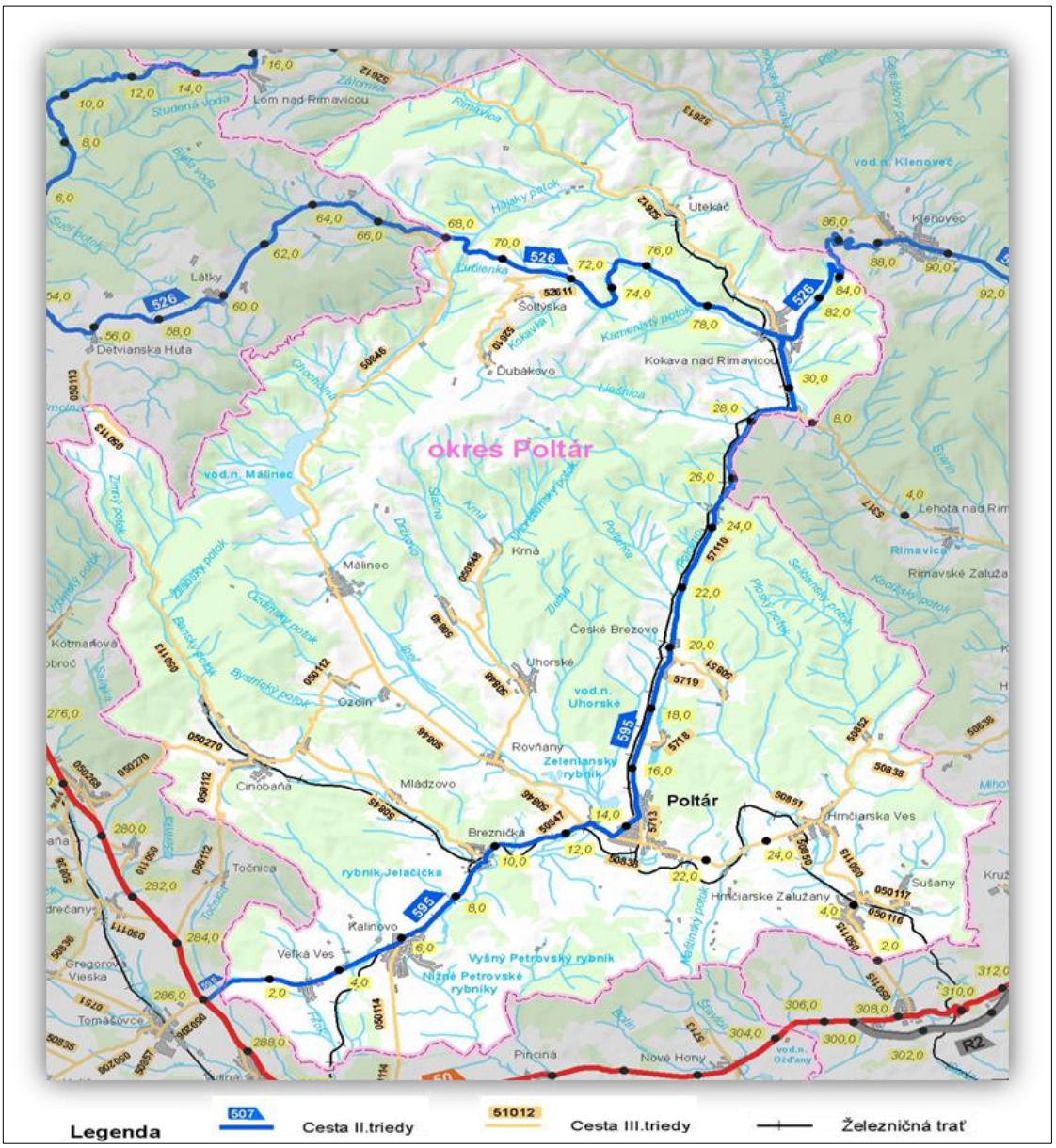

Zdroj: Slovenská správa ciest, vlastné spracovanie

Inžinierske siete

Vodovod a kanalizácia

Z grafu je zrejmé, že vo väčšine obcí nie je vybudovaná kanalizácia. Domácnosti tak musia byť vybavené žumpami, septikmi alebo domácimi čističkami odpadových vôd. Obce sú naklonené vybudovaniu kanalizácie, avšak nedisponujú dostatočným kapitálom na uskutočnenie takéhoto zámeru. Lepšia situácia je vo vybavenosti vodovodnou sieťou, kde 15 % obcí nemá vybudovanú vodovodnú sieť. Zásobovanie pitnou vodou sa stáva čoraz naliehavejšie

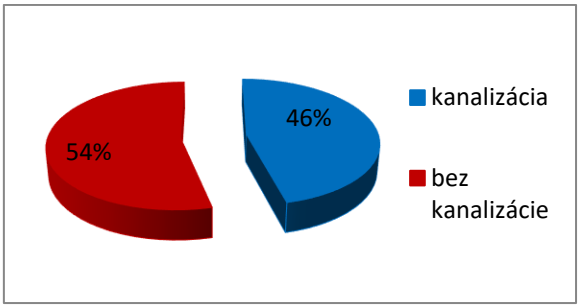

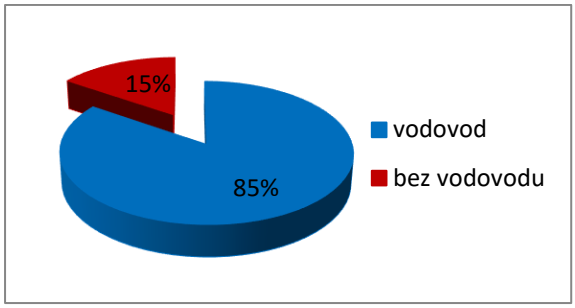

Tabuľka č. 1.12 Vybavenie kanalizačnou a vodovodnou sieťou obcí MAS HORNOHRAD

Obec	kanalizácia	ČOV	poznámka	vodovod	poznámka
Poltár	✓	✓	Potrebné dobudovať kanalizáciu	✓	
Cinobaňa	✓	✓		✓	
Málinec	✓	✓	Potrebné dobudovať kanalizáciu	✓	
Veľká Ves	–	–		✓	
Krná	–	–		✓	
Rovňany	✓	–	Štrbinová nádrž na mechanické čistenie – vyžaduje rekonštrukciu	✓	
Uhorské	✓	✓	Potrebné dobudovať kanalizáciu a zrekonštruovať ČOV	✓	Potrebné časť dobudovať
Ozdín	–	–		✓	
Hradište	–	–		–	
České Brezovo	–	–		✓	Potrebné časť dobudovať
Mládzovo	–	–		–	
Kalinovo	✓	–		✓	
Breznička	–	–		✓	
Spolu	**6**	**4**		**11**	

Zdroj: Spracovateľ

Energetika, plyn a telekomunikácie

Elektrickou energiou sú zásobované všetky obce územia z VN linky 22 KV prostredníctvom miestnych transformačných staníc. Správcom energetickej siete sú Stredoslovenské energetické závody, a.s. Lučenec.

Podobne je v obciach vybudovaná aj rozvodná sieť plynu. Výnimkou je Váľkovo (časť obce České Brezovo), kde plynovod absentuje. Plyn bol obyvateľmi v minulosti využívaný prevažne na vykurovanie. V súčasnosti obyvatelia jeho využitie obmedzujú a prechádzajú na vykurovanie tuhým palivom.

V území MAS HORNOHRAD sa nachádzajú trasy telekomunikačných káblov rôznej dôležitosti, významu a konštrukcie, vrátane zariadení a objektov v správe spoločnosti Telekom, a.s. Telekomunikačné siete sú zastúpené sieťou spoločnosti Telekom a mobilnou sieťou spoločnosti Telekom, mobilných operátorov O2 a Orange Slovensko. Pokrytie mobilnými sieťami je na väčšine územia vyhovujúce. Nedostatočný signál mobilných operátorov je v obciach Krná, Hradište a Uhorské a žiadny signál nie je vo Váľkove (časť obce České Brezovo). Všetky obce sú vybavené obecným rozhlasom. Poštové strediská sú v 8 obciach regiónu. Pošta absentuje v obciach Veľká Ves, Krná, Hradište, Ozdín a Mládzovo.

Verejné osvetlenie

Obce majú verejné osvetlenie a vo väčšine prípadov je v dobrom stave a nevyžaduje si rekonštrukciu. Časť obcí už prešla na úsporné led žiarivky a časť obcí v blízkej budúcnosti tiež plánuje výmenu verejného osvetlenia.

Odpadové hospodárstvo

Všetky obce okrem Kalinova a Cinobane sú členmi Združenia obcí pre likvidáciu odpadu, ktoré sa stará o vývoz komunálneho odpadu a jeho separovanie, pričom sa separujú plasty, papier, sklo a textil. Cinobaňa, ako nečlen, však využíva služby združenia na odvoz a separovanie odpadu. Združenie má sídlo v katastri obce Breznička, kde sa nachádza aj skládka TKO, zberný dvor a triediaca linka.

3.1.7.2. Sociálna infraštruktúra

Zdravotná a sociálna infraštruktúra

Zdravotná starostlivosť o obyvateľov územia je zabezpečená prostredníctvom poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v Poltári, Málinci, Cinobani a Kalinove. Novovybudovaná poliklinika sa nachádza v meste Poltár, kde sídlia všeobecní aj odborní lekári. V meste majú lekári zriadené aj samostatné ambulancie, napr. všeobecná, detská, stomatologická, gynekologická ambulancia. Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti sú aj v zdravotných strediskách v obci Málinec (obvodný, detský lekár a stomatológ) a v obci Cinobaňa (všeobecný lekár a stomatológ) a tiež v obci Kalinovo má ambulanciu stomatológ.

Väčšina odborných vyšetrení je vykonávaná v meste Lučenec a Rimavská Sobota. Najbližšia nemocnica sa nachádza v meste Lučenec, vzdialeného 15 km od mesta Poltár.

Obyvatelia majú možnosť využiť služby troch lekární v Poltári, jednej v Málinci, v Cinobani a v Kalinove.

Sociálne služby v rámci územia poskytuje niekoľko zariadení. V meste Poltár je lokalizované Zariadenie sociálnych služieb, ktoré v sebe zahŕňa Zariadenie pre seniorov a Zariadenie opatrovateľskej služby. Tiež sa tu nachádza Detský domov, ktorého zriaďovateľ je v Rimavskej Sobote. V časti Slaná Lehota sídli Domov sociálnych služieb Tília. Starostlivosť o seniorov a dospelých ľudí s mentálnym znevýhodnením a opatrovanie v domácom prostredí poskytuje Diakonické združenie Betánia v Kalinove. V obci Málinec sa nachádza Integrované sociálne centrum, ktorého zriaďovateľom je mikroregión Hornohrad.

V Meste Poltár vykonávalo činnosť do 30.10.2015 aj Komunitné centrum a v obciach bola zriadená terénna sociálna práca.

Školská infraštruktúra

Školská infraštruktúra je tvorená materskými, základnými, strednými školami. Predškolskú a školskú výchovu detí v území zabezpečujú materské školy a základné školy v Poltári, Cinobani, Málinci, Kalinove, Uhorskom a Brezničke. Deväťročné ZŠ a materské školy sa nachádzajú v Poltári, Cinobani, Málinci a v Kalinove. V Uhorskom pôsobí Základná škola s materskou školou s ročníkmi 1 až 4 a v Brezničke základná škola (tzv. málotriedka) a materská škola. Sieť MŠ a ZŠ je pre potreby obyvateľstva vyhovujúca. Školy sú v dobrom technickom stave a poskytujú dobré podmienky pre vyučovací proces. Popri základných školách pôsobia aj školské kluby detí a pre deti je zabezpečené aj stravovanie v školských jedálňach. V rámci stredoškolského vzdelávania majú študenti možnosť študovať na Spojenej škole Poltár, ktorej súčasťou je Gymnázium (4 a 8 ročné), Stredná odborná škola, ktorá

poskytuje dvojročné a trojročné učebné odbory a štvorročné a nadstavbové študijné odbory, školská jedáleň a internát. Rozvíjanie talentu detí umožňuje Základná umelecká škola v Poltári.

Okrem uvedených zariadení v meste Poltár pôsobí aj Pedagogicko-psychologická poradňa a Súkromné centrum špeciálno-pedagogického poradenstva.

Kultúrna infraštruktúra

Kultúrne pamiatky sú v území zastúpené prevažne kostolmi postavenými v rôznych slohoch (klasicistický, secesný, barokový, románsky, gotický), z ktorých mnohé patria aj medzi národné kultúrne pamiatky. Sieť kostolov dopĺňajú zvonice a kaplnky. V meste Poltár a v obciach Uhorské a Krná sa zachovali klasicistické kúrie, ktoré slúžia na rôzne účely. Za zmienku stojí aj drevená zvonica z 15. storočia v Turičkách (časť obce Cinobaňa) a kamenný turecký most z 19. storočia. V katastri obce Cinobaňa bolo objavené najkomplexnejšie nálezisko kyjatickej kultúry európskeho významu Vrch Strieborná. V osadách v okolí obce Krná možno vidieť aj zachovalú ľudovú architektúru. Obec Ozdín je miestom lokalizácie zrúcaniny hradu z 13. storočia, pričom hradiská boli objavené aj v iných lokalitách. Jediné múzeum v regióne je zriadené v meste Poltár, kde je umiestnená stála expozícia, prezentujúca históriu a spôsob života.

3.1.8. Ekonomické zdroje

Dostupné finančné zdroje, rozpočty a majetok obcí

Zdroje financií vynaložené na investičné aktivity obcí sa čerpajú z vlastných zdrojov obcí, z dotačných programov štátneho rozpočtu, dotácií z fondov EÚ, rôznych úverových produktov a zdrojov od sponzorov. Od veľkosti obce závisí aj investičná aktivita ktorú ovplyvňuje výšku rozpočtu. Celková účtovná hodnota majetku obcí k 31.12.2015 je 23 341 tisíc EUR. Majetok obcí tvoria budovy obecných úradov, kultúrne domy, domy smútku, základné a materské školy (ZŠ a MŠ), vodovod, kanalizácia, čističky odpadových vôd (ČOV) a rôzne iné obecné stavby.

Tabuľka č. 1.13 Majetok obcí

Obec	Miestne komuni k. v km	Chod -níky v km	Verejné priestra n. v m^2	Parky, verejná zeleň v m^2	Cintorí ny v m^2	Pozemky stavebné lesné, iné pozeky v - ha	Byty – počet	Verejný objekty obce – menovite	Celko vá hodn. v tisíc och EUR
Krná	6,14	-	1600	600	6182	0,5	-	OcÚ KD	102
Uhorské	2,96	0,2	1000	72340	18214	0	-	OcÚ KD dom smútku ZŠ a MŠ ČOV, kanalizácia, vodovod	1891
Cinobaňa	3,1	2,2	17076	48154	2343	14,3	-	OcÚ MŠ a ZŠ KD Cinobaňa KD Turičky zdravotné stredisko Kanalizácia, ČOV, kotolňa, dielne, dom smútku	3376
Hradište	2,1	1,3	450	6400	17500	4,2	-	OcÚ,KD, dom smútku	209
Kalinovo	24	4	18000	40000	20278	29,6	6	OcÚ KD MŠ a ZŠ jedáleň Altánok analizácia vodovod ČOV dom smútku	1925
Málinec	8	4	49000	10000	1520	18	30	OcÚ, KD, dom smútku MŠ a ZŠ, zdravotné stredisko, kanalizácia, ČOV	3021
Poltár	31,7	14,9	135000	9000	27000	44,6	201	OcÚ KD dom smútku ZŠ a MŠ, poliklinika kanalizácia,	9968
Č. Brezovo	1,2	1,5	22600	5000	22563	2511	-	OcÚ, KD, KD Váľkovo	638
Veľká Ves	5,5	1	5000	3000	10954	-	-	OcÚ, KD, dom smútku, I-dom,vodovod, pozemky-	555
Breznička	13,2	5,4	182	17428	13101	921,1	-	OcÚ-KD,dom smútku,ZŠ, Klub TJ,	1168

								rodinný dom, vodovod	
Ozdín	1,2	1,3	25000	1620	10000	0,5	-	OcÚ- KD, vodovod	149
Rovňany	2	2,8	9500	8000	4734	3,7	-	OcÚ-KD, kanalizácia, ČOV	262
Mládzovo	0,5	0,25	10000	500	6000	770	-	OcÚ - KD	77

Tabuľka č. 1.14 Rozpočty obcí

Účtovná hodnota majetku 13 obcí k 31.12.2015	23341,- v tisícoch EUR
Rozpočty obcí na rok 2014	10521,- v tisícoch EUR
Schválené rozpočty obcí na rok 2015	9541,- v tisícoch EUR

Podnikateľská sféra

Región MAS HORNOHRAD a jeho podnikateľské prostredie je zodpovedajúce situácii, ktorá je ovplyvnená vysokou mierou nezamestnanosti, cestnou infraštruktúrou, nízkou kúpyschopnosťou a vzdelanostnou úrovňou. Rozloženie subjektov podnikania na území je rôzne. Na území je obhospodarovaná pôda a lesy podnikateľskými subjektmi zameranými na takúto činnosť. V regióne je zastúpených viacero malých podnikateľských subjektov, ktoré sa zaoberajú strojárskym, sklárskym a tehliarskym priemyslom. V dnešnej dobe v menšej miere ako v minulosti.

V poľnohospodárskej sfére je zastúpených viacero zamestnávateľov, z ktorých najvýznamnejšími sú ZPD Poltár, KLAS Rovňany, s.r.o., KALINOVČAN spol. s.r.o. a Poľnohospodárskej družstvo Kalinovo. V území poľnohospodársku činnosť vykonáva aj nezanedbateľný počet samostatne hospodáriacich roľníkov.

V priemyselnej výrobe dominujú nasledovné podniky: Crystal & Steel,(strojárska), ŽIAROMAT a. s. Kalinovo (žiaruvzdorný materiál, šamot), STRABAG s.r.o. – Kalinovo (asfaltový sortiment), R-GLASS Trade s.r.o. (obnovenie sklárskej výroby v Katarínskej Hute) a IPEĽSKÉ TEHELNE, a.s. Breznička (tehly BRITTERM).

Územie je zdrojom základných surovín pre výrobu tehál a žiaruvzdorného materiálu. Sú prípravné plány na výstavbu silikátového priemyselného parku pri meste Poltár, v ktorom sa budú spracovávať najmä zásoby nerastných surovín ako kaolín, kaolinické piesky, žiaruvzdorné íly atď. Výstupom budú produkty v kategórii stavebných hmôt, žiaruvzdorných materiálov, izolačných materiálov, surovín pre agrochemický priemysel, zdravotníctvo a farmáciu. Toto riešenie by významne ovplyvnilo priemyselnú aj zamestnaneckú sféru v okrese Poltár, pretože súčasné podniky bojujú s existenčnými problémami. V meste Poltár je pripravený priestor pre

priemyselný park, zatiaľ však bez investorov. Priestory na výrobu skla v celom okrese sú nevyužívané okrem Katarínskej Huty a časti priestorov v Poltári. Tehelne v Poltári a Zelenom slúžia už len ako sklady. Skoro v každej obci sú vo veľkej miere nevyužité poľnohospodárske dvory. Tiež sa tu nachádza viacero minerálnych prameňov. Avšak, v dôsledku odstúpenia obcí Hrnčiarska Ves a Hrnčiarske Zalužany z partnerstva, poklesol počet minerálnych prameňov.

Aktuálne údaje o počte ekonomických zdrojov sú v súčasnosti dostupné len za územie Slovenskej republiky, Banskobystrického kraja a okresu v ktorom sa riešené územie nachádza.

Tabuľka č. 1.15 Podnikateľské subjekty podľa vybraných právnych foriem

Právne formy	PO			FO			
	úhrnom	podniky	neziskové inštitúcie	úhrnom	živnostníci	slobodné povolania	SHR
Poltár	**553**	262	291	**998**	868	67	63

Zdroj: ŠÚSR, Správa o hospodárskom vývoji v krajoch SR za rok 2014

Podnikateľské prostredie je rozdelené na dve základné skupiny, a to právnické osoby (PO), ktoré tvoria 35,65% a fyzické osoby (FO) 64,35% z celkového počtu 1551 podnikateľských subjektov. Právnické osoby sa delia na podniky (47,38%) a neziskové organizácie (52,62%). Živnostníci tvoria 86,97% z počtu fyzických osôb.

Podniky sú zastúpené rôznymi formami spoločností. V najväčšej miere sú to však spoločnosti s ručením obmedzeným 77,86%. Ostatné delenie podnikov môžeme vidieť v tabuľke č.1.16.

Tabuľka č. 1.16 Právnické osoby podľa právnych foriem

	Podniky				
	s.r.o.	a.s.	družstvá	ostatné	**spolu**
Poltár	204	4	4	50	**262**

Zdroj: ŠÚSR, Správa o hospodárskom vývoji v krajoch SR za rok 2014

V území MAS HORNOHRAD, ktorá z väčšej časti pokrýva okres Poltár, prevažujú podniky ktoré sa venujú pôdohospodárstvu. Predstavujú 25,95% z celkového počtu podnikov

v rámci právnických osôb. Veľkoobchodu a maloobchodu sa venuje 21,37%, stavebníctvu 10,31% a iné odvetvia majú menej ako 10% z celkového podielu.

Tabuľka č. 1.17 Právnické osoby podľa sfér podnikania

PO podniky k 31.12.2014	pôdohospodárstvo	priemyselná výroba	stavebníctvo	veľkoob. a maloobchod	odborné, vedecké a technické činnosti	administratívne služby	doprava a skladovanie	ubytovacie a stravovacie služby	ostatné	**Spolu**
Poltár	68	22	27	56	22	16	11	10	30	**262**

Zdroj: ŠÚSR, Správa o hospodárskom vývoji v krajoch SR za rok 2014

V regióne sa nenachádza veľa podnikov ktoré by zamestnávali väčšie počty zamestnancov. Delenie podnikov podľa veľkostnej štruktúry, teda podľa počtu zamestnancov je znázornené v tabuľke č. 1.18. Z celkového počtu 262 podnikov tvorí 97,33% mikropodnikov do 19 zamestnancov.

Tabuľka č. 1.18 Podniky podľa veľkostnej štruktúry

	0-19 [1]	20-49	50-249	Spolu
Poltár	255	5	2	**262**

Zdroj: ŠÚSR, Správa o hospodárskom vývoji v krajoch SR za rok 2014

[1] zahŕňa aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov

Najviac živnostníkov podniká vo veľkoobchode a maloobchode (27%), stavebníctve (19,47%), priemyselnej výrobe (15,09%) a poľnohospodárstve (12,10%). V tabuľke číslo 1.19 môžeme vidieť aj ďalšie rozdelenie podľa odvetví.

Tabuľka č. 1.19 Fyzické osoby podľa sfér podnikania

FO živnostníci	pôdohospodárstvo	priemyselná výroba	stavebníctvo	veľkoob. a maloobchod	odborné, vedecké a technické	administratívne služby	doprava a skladovanie	ubytovacie a stravovacie	ostatné	**Spolu**
Poltár	105	131	169	235	64	12	23	41	88	**868**

Zdroj: ŠÚSR, Správa o hospodárskom vývoji v krajoch SR za rok 2014

Bankový sektor

Vybavenie bankovými a finančnými inštitúciami je lokalizované väčšinou v okresnom meste Poltár, kde sídli pobočka Všeobecnej úverovej banky, Slovenskej sporiteľne, Prima banky a Poštovej banky. Na poštových strediskách v obciach sú poskytované služby Poštovej banky.

Nezamestnanosť

Evidovaná nezamestnanosť k 31.12.2014 bola v okrese Poltár na úrovni 23,57 % a okres patril medzi okresy s najvyššou nezamestnanosťou na Slovensku.

Z celkového počtu obyvateľov územia MAS HORNOHRAD (15 289 obyv.) bolo k 31.12.2014 ekonomicky aktívnych 7 198 obyvateľov, čo predstavovalo 47 % obyvateľov a priblížilo sa k celoslovenskému priemeru (48,7 %).

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo

Štruktúru ekonomicky aktívnych obyvateľov dokumentuje nasledovný graf. Z celkového počtu EAO bolo 64 % obyvateľov regiónu v postavení zamestnancov. Podnikatelia bez zamestnancov predstavovali 9 % a podnikatelia so zamestnancami len 2 % z celkového počtu EAO. Nepatrnú časť tvorili členovia družstiev a vypomáhajúci členovia domácností v rodinných podnikoch. Zvyšnú štvrtinu EAO tvorili obyvatelia s iným a nezistením postavením.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa postavenia v zamestnaní

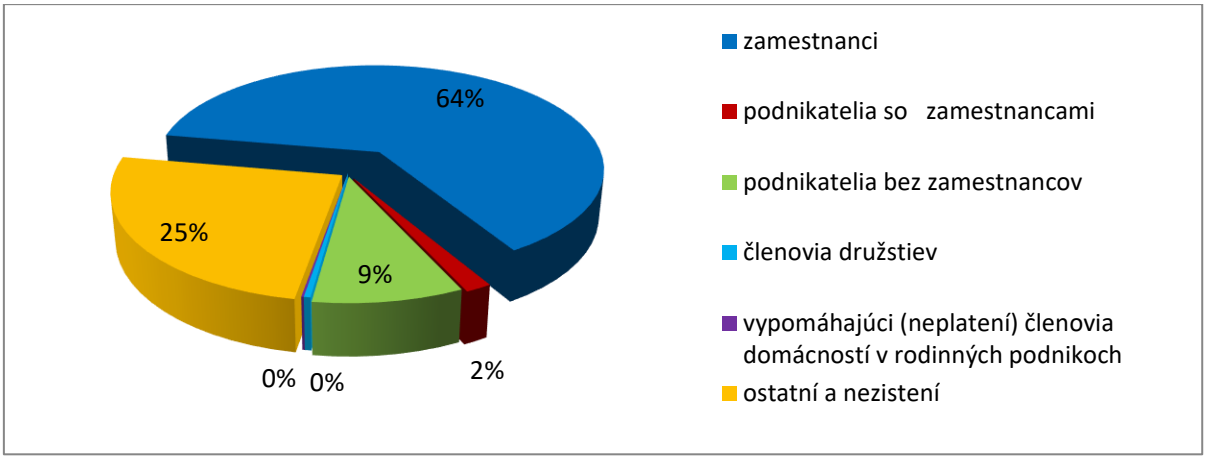

Zdroj: https://census2011.statistics.sk

Tabuľka č. 1.20 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa postavenia v zamestnaní v obciach MAS HORNOHRAD

OBEC	Postavenie v zamestnaní						EAO spolu
	zamestnanci	podnikatelia		členovia družstiev	vypomáhajúci (neplatení) členovia domácností v rodinných podnikoch	ostatní a nezistení	
		so zamestnancami	bez zamestnancov				
Poltár	1 828	54	263	15	7	650	2 817
Cinobaňa	739	20	85	1	0	235	1 080
Málinec	263	7	52	1	1	344	668
Veľká Ves	170	4	20	1	2	41	238
Krná	13		5			1	19
Rovňany	64	2	8	1	0	36	111
Uhorské	163	0	23	1		88	275
Ozdín	101	1	28	3		45	178
Hradište	71	1	13	0		28	113
České Brezovo	127	4	21	3	1	60	216
Mládzovo	23	1	2	0		12	38
Kalinovo	785	14	112	3	0	161	1 075
Breznička	236	8	27	0		99	370

SPOLU	**4583**	**116**	**659**	**29**	**11**	**1800**	**7198**
%	**63,67**	**1,61**	**9,16**	**0,40**	**0,15**	**25,01**	**100,00**

Zdroj: https://census2011.statistics.sk

Cestovný ruch

Návštevníkom ponúka región predovšetkým možnosti trávenia voľného času v prírode, nakoľko je väčšina územia pokrytá lesmi a lúkami. Lesy sú bohaté na lovnú zver, čo dáva predpoklady na rozvoj poľovníctva. Prostredie obcí a ich okolie predstavuje ideálne miesto na oddych v tichom a zdravom prostredí a možnosti na rozvoj agroturistiky. Okolité lesy sú lákadlom pre peších turistov, ktorí od jari až do jesene využívajú turistické chodníky a ich cesta vedie hlavne k rozhľadni, ktorú na vrchu Jasenina (995 m.n.m.) vybudovala obec Krná s pomocou obce Hradište. Územím vedie aj pre cyklistov atraktívny Cyklistický náučný chodník, ktorý spája MAS HORNOHRAD s mestom Lučenec a zahŕňa obce: Málinec, Uhorské, Rovňany, Poltár, Breznička, Kalinovo, Veľká Ves, Tomášovce, Halič a Lučenec. Z hľadiska infraštruktúry sú v území významnými cykloturistické trasy, ktoré sú využívané a propagované. Sú spojovacím prvkom pri letných spoločných aktivitách v rámci mikroregiónov, ale slúžia aj na rodinné výlety a spoznávanie krás okolitej prírody počas celého roka. V letných mesiacoch láka návštevníkov prevažne z blízkeho okolia do mesta Poltár mestské kúpalisko, ktorému by však prospelo rozšírenie o ďalšie vybavenie.

V území pôsobí Mikroregión Hornohrad ktorý organizuje rôzne spoločenské akcie počas roka. Hornohradské športové dni a Hornohradská klobása, ktoré sú dobrým dôvodom navštíviť tento kraj. Mesto Poltár každoročne organizuje Majstrovstvá vo varení a jedení halušiek, Gombovecfest vo Veľkej Vsi je obľúbená Brdárska kapustnica, Málinec organizuje Jánsky jarmok a mnoho kultúrnych podujatí so zaujímavými hosťami. Z Krnej a iných obcí sa každoročne štartuje na turistický výstup na Jaseninu (995n.m.) spojené s posedením a výstupom na rozhľadňu. Poskytuje krásny výhľad na Rimavskú Sobotu, Lučenec a pri dobrom počasí až na Maďarsko.

Cykloturistické trasy

V riešenom území sú významné dva cykloturistické okruhy:

- *Kokava nad Rimavicou – Poltár – Rovňany – Málinec – Mlynárka – Rovienka – Kokava nad Rimavicou (č. trasy 20),*
- *Lučenec – Točnica – Cinobaňa – Breznička – Kalinovo – Lučenec (č. trasy 17)*

Oba okruhy patria do stredného stupňa obťažnosti a majú regionálny význam. Možnosť rozšírenia (alebo spojenia) týchto cyklotrás poskytujú úseky Turíčky – Ozdín – Málinec a Breznička – Zelené.

Ubytovacie možnosti, stravovanie a ostatné služby

Ubytovanie

Ubytovanie v analyzovanom území je poskytované len jedným podnikateľským subjektom v meste Poltár, a to penziónom Iveta, ktorého ponuka služieb je obmedzená len na poskytovanie ubytovacích a pohostinských služieb. Kapacita tohto zariadenia je 15 lôžok. Iné možnosti ubytovania sú nedostatočné a tak náročnejší návštevníci musia riešiť tento problém až odchodom do ubytovacích zariadení vo vzdialenejšom okolí (Lučenec, Rimavská Sobota). Rezervy má región v ubytovaní v súkromní (nemá v regióne tradíciu) a v nevyužitom bytovom fonde, ktorý by mohol slúžiť potenciálnym návštevníkom.

Stravovanie

Stravovacie služby sú z celkového pohľadu na nedostatočnej úrovni. Poskytovatelia stravovacích služieb sídlia v meste Poltár a v obci Breznička, z ktorých väčšina sa orientuje na taliansku kuchyňu (pizzérie). Regiónu chýba stravovacie zariadenie s typickou slovenskou kuchyňou a miestnymi kulinárskymi špecialitami.

Podpora pre začínajúcich podnikateľov

Štartovacie know-how poskytuje Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov v Poltári, ktoré vedie začínajúcich podnikateľov od vypracovania podnikateľského zámeru až po poradenstvo, pri aktuálnych legislatívnych zmenách, počas celej podnikateľskej činnosti.

3.2. SWOT analýza

Tabuľka č. 2: SWOT analýza

Oblasť:	***Silné stránky***	***Slabé stránky***
Životné prostredie	– *relatívne zdravé prostredie a krásna príroda,* – *zavedený separovaný zber v celom území,* – *veľké zastúpenie lesov,* – *hydrokorydor – Ipľa,* – *chránené územia,*	– *slabé využitie prírodných zdrojov a ich finalizácia,* – *znečisťovanie prírodných zdrojov,* – *čierne skládky,* – *nedostatok oddychových zón,* – *zanedbaný vzhľad obcí a okolia,*

	– *výskyt rybníkov a malých vodných plôch,* – *dostatočné zdroje pitnej vody,* – *výskyt zdrojov minerálnej vody,* – *chránené stromy (gaštany),* – *výskyt zaujímavých stromov (maklury),* – *ložiskové zdroje silikátov(silikátové nerudné suroviny, jediné nálezisko kaolínu na Slovensku, žiaruvzdorné suroviny, suroviny vhodné na výrobu stavebných výrobkov,* – *bohaté zdroje drevnej hmoty,* – *využívanie alternatívnych zdrojov energií,* – *čisté ovzdušie*	– *nedostatočná informovanosť a osveta v oblasti životného prostredia,* – *slabé preventívne opatrenia pred škodami v lesoch,* – *separácia len niektorých častí komunálneho odpadu,* – *ekologický prístup v poľnohospodárstve je využívaný len vo veľmi malej miere,* – *nízka miera využívania OZE*
	Príležitosti	***Ohrozenia***
	– *zvýšenie osvety obyvateľstva v oblasti lesníctva a poľnohospodárstva,* – *rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyslu,* – *možnosť získania prostriedkov z fondov EÚ,* – *vyššia miera využívania obnoviteľných zdrojov,* – *vytváranie podmienok pre rozvoj lesníctva a poľnohospodárstva,* – *využitie minerálnych prameňov*	– *zhoršenie stavu životného prostredia,* – *zhoršenie kvality pitnej vody,* – *znečistenie ovzdušia,* – *zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva,* – *legislatíva v oblasti ťažobného práva (s následkami devastácie ŽP)*
Oblasť:	***Silné stránky***	***Slabé stránky***
Ľudské zdroje	– *pohostinní a pracovití ľudia,* – *bohatá sklárska tradícia,*	– *vysoká miera nezamestnanosti,* – *zlý demografický vývoj,* – *nezáujem o veci verejné,*

	– *obnova a zachovávanie ľudových tradícií a remesiel,* – *dobrý prístup občanov, záujem o spoluprácu nielen v oblasti verejného sektora,* – *existujúce MVO pre podporu regionálneho rozvoja,* – *fungujúce záujmové organizácie,* – *bohaté skúsenosti s procesom,* – *programovania a plánovania a projektového manažmentu*	– *nezáujem rómskeho etnika riešiť svoje vlastné problémy vlastným pričinením,* – *chýbajú nástroje na riešenie rómskej komunity,* – *chýba systém doplnkového vzdelávania, orientovaného na potreby regiónu,* – *migrácia ľudí do iných regiónov a zahraničia,* – *nedostatočná informovanosť v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva a vidieckych MSP týkajúcich sa ekologických prístupov, šetrné pre životné prostredie a klimatické zmeny,* – *učebné odbory v regióne nekorešpondujú s potrebou na trhu práce,* – *nedostatočný záujem o celoživotné vzdelávanie*
	Príležitosti	***Ohrozenia***
	– *vytváranie podmienok pre podnikanie na území,* – *podpora zamestnanosti,* – *zavedenie žiadaných učebných odborov podľa potrieb trhu práce,* – *nové prístupy a zdroje k riešeniu rómskej problematiky,* – *legislatívna podpora pre regióny s vysokou mierou v nezamestnanosti*	– *klesajúca populácia,* – *prestarnuté obyvateľstvo,* – *nárast Rómskej populácie,* – *nezáujem obyvateľov o veci verejné,* – *nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta,* – *prehlbovanie chudoby u niektorých skupín populácie,* – *nízka vzdelanostná úroveň,* – *sociálna politika štátu*
Oblasť:	***Silné stránky***	***Slabé stránky***
Ekonomická	– *obnova sklárskej výroby,* – *voľné pozemky pre priemyselné zóny,*	– *vysoká a dlhodobá nezamestnanosť,* – *málo pracovných príležitostí,*

	– *dostatok vhodných objektov na revitalizáciu hnedých zón,* – *spracovanie žiaruvzdorného materiálu, stavebných výrobkov z miestnych surovín,* – *zachovaný pôvodný genofond ovocných stromov práve v miestnych podmienkach,* – *vhodné podmienky pre rozvoj ovocinárstva,* – *dobrá kvalita pôdy,* – *potenciál spracovania dreva a drevnej hmoty,* – *potenciál pre rozvoj rybného hospodárstva,* – *dostatok voľnej pracovnej sily,* – *rozvoj mikro a malých podnikov s obchodnou činnosťou a službami,* – *schopnosť podnikov najmä poľnohospodárskych, využívať fondy EÚ*	– *veľký podiel nekvalifikovanej pracovnej sily,* – *odliv kvalifikovanej pracovnej sily,* – *nedostatok ubytovacích a stravovacích zariadení,* – *nedostatok kapitálu,* – *slabá podpora podnikateľských subjektov,* – *slabá informovanosť (málo sa propagujú subjekty, firmy),* – *nevyužívaný poľnohospodársky fond – štruktúra poľn. činnosti,* – *nepre pracovaný marketing územia – územiu chýba imidž,* – *nízka kúpyschopnosť obyvateľstva,* – *slabá a málo kvalitná ponuka služieb ,* – *sťažená cestná dostupnosť pre dopravcov,* – *slabo rozvinutý vidiecky cestovný ruch,* – *slabé služby pre deti a seniorov,* – *nízka konkurencieschopnosť poľnohospodárskych podnikov,* – *nízka pridaná hodnota SHR a poľnohospodárskych podnikov (podpora predaja domácich produktov)*
	Príležitosti	***Ohrozenia***
	– *možnosť získania zdrojov z EÚ fondov,* – *zviditeľnenie územia spoločnou propagáciou,* – *zlepšenie spolupráce medzi verejným, súkromným a občianskym sektorom,* – *pomoc už existujúcich podnikateľských subjektom,* – *podpora konkurencieschopnosti,*	– *nevyužitie čerpania a prefinancovania projektov z EÚ,* – *nevysporiadané vlastnícke vzťahy,* – *rozdiely medzi regiónmi,* – *legislatíva nenapomáhajúca rozvoju vidieka,* – *cenová politika štátu*

	– *podpora poľnohospodárstva,* – *rast záujmu o vidiecky cestovný ruch a služby s tým spojené*	
Oblasť:	***Silné stránky***	***Slabé stránky***
Materiálna	– *obce majú spracované PHSR,* – *bohatá história a kultúrne pamiatky,* – *dostupná základná zdravotná starostlivosť,* – *kvalitné základné školstvo a školské zariadenia,* – *niektoré obce majú komunitné centrá, sociálne zariadenia,* – *existujúce priestory pre kultúrne a športové vyžitie,* – *plynofikácia a vodovod v mnohých obciach,* – *snaha obcí o skrášlenie vzhľadu,* – *investície do infraštruktúry aj zo zdrojov EÚ,* – *zabezpečené separovanie zberu v mnohých obciach a odvoz KO,* – *dobré pokrytie televíznym a rozhlasovým signálom*	– *nedobudovaná infraštruktúra v niektorých obciach,* – *nepostačujúca dopravná infraštruktúra, prepojenie vidieka s mestom,* – *nepostačujúce sociálne služby pre obyvateľstvo,* – *nedostatočná vybavenosť infraštruktúrou vytvárajúcou podmienky na kvalitný život (slabá dostupnosť základných služieb a vzhľad obcí),* – *nedostatočná voľnočasová infraštruktúra (športoviská, detské ihriská, KC),* – *nevytvorené podmienky na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu,* – *zlé stavebnotechnické stavy objektov,* – *nekvalitné komunikácie,* – *slabá dostupnosť internetu a mobilných operátorov,* – *majetkovo-právne nevysporiadané pozemky a nehnuteľnosti,* – *zlá cestná dostupnosť niektorých obcí v regióne (autobusové, vlakové spoje)*
	Príležitosti	***Ohrozenia***
	– *využívanie programu LEADER,* – *využívanie fondov EÚ,,* – *podpora sociálnej starostlivosti v regióne,*	– *podmienky EÚ, vplyv nežiaducich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...),*

	– *obnova historických a kultúrnych pamiatok*	– *nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov,* – *nedostatočná podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov zo strany štátu,* – *rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii,* – *zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva,* – *zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku*
Oblasť:	***Silné stránky***	***Slabé stránky***
Cestovný ruch	– *bohatá sklárska tradícia,* – *pekná okolitá príroda,* – *bohatá fauna a flóra,* – *rozvinuté poľovníctvo a rybárstvo,* – *regiónom vedú cyklistické magistrály Ipeľ a Rudohorie,* – *cyklistický náučný chodník Lučenec – Poltár – Málinec,* – *existencia otvoreného kúpaliska v meste Poltár,* – *blízke rekreačné strediská s možnosťou zimných a letných športov – Kokava nad Rimavicou, Kokava – Háj, Kokava Línia,* – *existencia ranča Megi s možnosťou jazdy na koni,* – *vhodné podmienky na agroturistiku* – *Kamenný most - Poltár – technická pamiatka,* – *výskyt minerálnych prameňov,* – *zachovaná architektúra vidiecky ráz územia,*	– *nedostatočná propagácia,* – *nedostatočné služby v oblasti cestovného ruchu,* – *nedostatočná informovanosť o prírodných hodnotách v okolí mesta,* – *nevybudovaná infraštruktúra cestovného ruchu, ubytovanie a stravovanie,* – *absencia kvalitnej komerčnej športovej infraštruktúry,* – *nedostatočná propagácia archeologických lokalít a nevhodné sprístupnenie pre potreby cestovného ruchu,* – *areál kúpaliska s malým počtom bazénov a s malou škálou atraktivít,* – *nedostatočne využitý potenciál územia*

	– *niektoré obce majú družobné vzťahy v zahraničí*	
	Príležitosti	***Ohrozenia***
	– *možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ,* – *vstup investorov v oblasti cestovného ruchu do územia,* – *vybudovanie oddychových zón a nových turistických trás, podpora rozvoja vidieckej turistiky,* – *nenarušená príroda,* – *spolupráca s okolitými obcami na regionálnej úrovni, rozvoj rodinnej rekreácie,* – *cezhraničná spolupráca, družobné vzťahy*	– *odliv kvalifikovanej pracovnej sily,* – *prítomnosť prírodných hodnôt výrazne obmedzí rozvoj aktivít cestovného ruchu v meste,* – *cestovné kancelárie sa zaoberajú prevažne organizovaním pobytov v zahraničí,* – *zvýšenie úrokových sadzieb pre poskytnutie úverov komerčných bánk,* – *neochota ľudí investovať a začať podnikateľské,* – *aktivity v cestovnom ruchu*

3.3 Identifikácia potrieb

Územie ako také, je potrebné riešiť komplexne, keďže patrí medzi časti Slovenska, ktorých potenciál nebol ešte objavený. Z tohto dôvodu je dôležité získanie finančnej podpory pre rozvoj územia a naštartovanie aktivít, ktoré by to umožnili a zároveň by dosahovali multiplikačný efekt. Základom je smerovať podporu do oblastí, ktoré majú rozvojový potenciál a ktorých rozvoj umožní ďalší rozvoj.

V nadväznosti na SWOT analýzu, z vyjadrení obyvateľov územia ako aj členov partnerstva vyplynulo viacero oblastí, ktoré je potrebné prioritne riešiť. Prvoradým je naštartovanie ekonomických činností, ktoré sú základným predpokladom tvorby pracovných miest a a tým aj znižovaním nezamestnanosti a zvyšovaním kvality života obyvateľov. Ako potenciálnym odvetvím sa javí poľnohospodárstvo, jeho ekologizácia a odbyt miestnych poľnohospodárskych produktov. V území opätovne ožíva tradičný sklársky priemysel, ktorý si zasluhuje podporu, propagáciu ako aj zachovanie jeho histórie. Ako nedostatočné sa javí

využívanie prírodného potenciálu územia, či už na priemyselné využitie alebo využitie v rámci vidieckeho cestovného ruchu. Z uvedeného vyplýva, že v území je prioritne potrebné:

- zvýšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárskych podnikov,
- znížiť vysokú mieru nezamestnanosti,
- zvýšiť informovanosť v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva a vidieckych MSP týkajúcich sa ekologických prístupov, šetrných pre životné prostredie a klimatické zmeny,
- podporiť predaj domácich produktov,
- dobudovať infraštruktúru v obciach,
- zabezpečiť dostatočné prepojenie vidieka s mestom,
- sprístupňovať základné služby obyvateľom,
- rozšíriť sociálne služby pre obyvateľstvo,
- upraviť vzhľad obcí,
- vytvárať podmienky a budovať voľnočasovú infraštruktúru,
- rozvíjať cestovný ruch,
- budovať infraštruktúru cestovného ruchu a rozvíjať služby v rámci cestovného ruchu,
- zvýšiť mieru využívania obnoviteľných zdrojov energie,
- uskutočniť protipožiarne opatrenia v lesoch,
- zabezpečiť ochranu lesov proti prírodným katastrofám.

4. Strategický rámec

4.1 Definovanie vízie a strategického cieľa

Vízia

Územie, kam sa oplatí prísť a kde je radosť žiť

Strategický cieľ

Koncepčným prístupom k rozvoju územia dosiahnuť jeho všestranný rozvoj, tak v oblasti zvyšovania kvality života, ako aj v oblasti zvyšovania atraktivity územia. Prostredníctvom podpory podnikateľskej činnosti a zlepšovaním podmienok pre život zvyšovať kvalitu života

obyvateľov a budovaním infraštruktúry cestovného ruchu a poskytovaním kvalitných služieb zvyšovať atraktivitu územia.

4.2 Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení

Priority a špecifické ciele boli vybraté pre stratégiu, ktoré vyplynuli zo SWOT analýzy, pričom sme vybrali také oblasti, ktoré vytvárajú potenciál pre dosiahnutie maximálneho efektu pre rozvoj územia MAS HORNOHRAD a zohľadňujú špecifiká jedinečnosť územia.

Priorita 1: Podpora zamestnanosti a konkurencieschopnosti podnikov

Špecifický cieľ: Investíciami do vzdelávania a materiálneho vybavenia podnikov zabezpečiť ich konkurencieschopnosť a vytváranie nových pracovných miest

Potreby napĺňané v rámci špecifického cieľa:

- → zvýšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárskych podnikov,
- → znížiť vysokú mieru nezamestnanosti,
- → zvýšiť informovanosť v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva a vidieckych MSP týkajúcich sa ekologických prístupov, šetrných pre životné prostredie a klimatické zmeny,
- → podporiť predaj domácich produktov.

Príslušnosť k fokusovej oblasti PRV/ špecifickým cieľom IROP:

- 1 A Podpora inovácií, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach
- 2 A Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trhu a poľnohospodársku diverzifikáciu
- 3 A Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín a organizácií výrobcov a medziodvetvových organizácií
- 6 A Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest
- 5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

Opatrenia:

- 1.2 Prenos znalostí a informačné znalosti
- 4.1 Investície do hmotného majetku – Podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov
- 4.2 Investície do hmotného majetku – Podpora na investície pre spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych podnikov
- 6.4 Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti
- 5.1.1 Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – Podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev
- 5.1.1 Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – Podpora zakladania nových podnikov

Priorita 2: Rozvoj verejnej infraštruktúry, verejných služieb a vidieckeho cestovného ruchu

Špecifický cieľ: Budovaním verejnej, voľnočasovej infraštruktúry a infraštruktúry cestovného ruchu na vidieku, zabezpečením dopravnej dostupnosti a dostupnosti verejných, sociálnych a komunitných služieb na vidieku, dosiahnuť jeho rozvoj a rozvoj vidieckeho cestovného ruchu

Potreby napĺňané v rámci špecifického cieľa:

- → dobudovať infraštruktúru v obciach,
- → zabezpečiť dostatočné prepojenie vidieka s mestom,
- → sprístupňovať základné služby obyvateľom,
- → rozšíriť sociálne služby pre obyvateľstvo,
- → upraviť vzhľad obcí,
- → vytvárať podmienky a budovať voľnočasovú infraštruktúru,
- → rozvíjať cestovný ruch,
- → budovať infraštruktúru cestovného ruchu a rozvíjať služby v rámci cestovného ruchu,
- → zvýšiť mieru využívania obnoviteľných zdrojov energie.

Príslušnosť k fokusovej oblasti PRV/ špecifickým cieľom IROP:

- 5.1.2 Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach
- 6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach

Opatrenia:

- 7.2 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovanie všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie
- 7.4 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry
- 7.5 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie
- 5.1.2 Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel
- 5.1.2 Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – Sociálne služby a komunitné služby

Priorita 3: Prevencia pred vznikom škôd v lesoch spôsobených lesnými požiarmi a prírodnými katastrofami

Špecifický cieľ: Realizovať preventívne opatrenia v lesoch

Potreby napĺňané v rámci špecifického cieľa:

→ uskutočniť protipožiarne opatrenia v lesoch,

→ zabezpečiť ochranu lesov proti prírodným katastrofám.

Príslušnosť k fokusovej oblasti PRV/ špecifickým cieľom IROP:

- 4A Obnova, zachovanie a zvýšenie biologickej diverzity vrátane na územiach sústavy Natura 2000 a v oblastiach s prírodnými alebo inými špecifickými obmedzeniami a v poľnohospodárskej činnosti s vysokou prírodnou hodnotou a obnova, zachovanie, ako aj zlepšenie stavu krajinných oblastí Európy

Opatrenia:

- 8.3 Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov – Podpora na prevenciu škôd v lesoch spôsobených lesnými požiarmi a prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami

4.3 Súhrn strategického rámca

Tabuľka č. 3: Súhrnný prehľad strategického rámca

Vízia

Územie, kam sa oplatí prísť a kde je radosť žiť

Strategický cieľ

Koncepčným prístupom k rozvoju územia dosiahnuť jeho všestranný rozvoj, tak v oblasti zvyšovania kvality života, ako aj v oblasti zvyšovania atraktivity územia. Prostredníctvom podpory podnikateľskej činnosti a zlepšovaním podmienok pre život zvyšovať kvalitu života obyvateľov, a budovaním infraštruktúry cestovného ruchu a poskytovaním kvalitných služieb zvyšovať atraktivitu územia.

Priorita 1: Podpora zamestnanosti a konkurencieschopnosti podnikov

Špecifický cieľ: Investíciami do vzdelávania a materiálneho vybavenia podnikov zabezpečiť ich konkurencieschopnosť a vytváranie nových pracovných miest

Opatrenia PRV:

- 1.2 Prenos znalostí a informačné znalosti
- 4.1 Investície do hmotného majetku – Podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov
- 4.2 Investície do hmotného majetku – Podpora na investície pre spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľnohospodárskych podnikov
- 6.4 Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti

Opatrenia IROP:

- 5.1.1 Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – Podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev
- 5.1.1 Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – Podpora zakladania nových podnikov

Priorita 2: Rozvoj verejnej infraštruktúry, verejných služieb a vidieckeho cestovného ruchu

Špecifický cieľ: Budovaním verejnej, voľnočasovej infraštruktúry a infraštruktúry cestovného ruchu na vidieku, zabezpečením dopravnej dostupnosti a dostupnosti verejných,

sociálnych a komunitných služieb na vidieku, dosiahnuť jeho rozvoj a rozvoj vidieckeho cestovného ruchu

Opatrenia PRV:

- 7.2 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovanie všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie
- 7.4 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry
- 7.5 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie

Opatrenia IROP:

- 5.1.2 Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel
- 5.1.2 Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – Sociálne služby a komunitné služby

Priorita 3: Prevencia pred vznikom škôd v lesoch spôsobených lesnými požiarmi a prírodnými katastrofami

Špecifický cieľ: Realizovať preventívne opatrenia v lesoch

Opatrenia PRV:

- 8.3 Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov – Podpora na prevenciu škôd v lesoch spôsobených lesnými požiarmi

Opatrenia IROP:

-

a prírodnými katastrofami a
katastrofickými udalosťami

4.4 Integrované znaky stratégie CLLD

Samotný proces tvorby stratégie, napĺňania cieľmi a prioritami bol ponímaný integrovane, stratégia vychádza z potrieb a požiadaviek územia a jednotlivých subjektov, pričom sme sa koncentrovali na oblasti, ktoré budú mať nadväznosti a budú celistvo riešiť rozvoj územia. V rámci realizačnej fázy sa bude prihliadať integrovanosť a prioritizovať sa budú projekty integrované. V rámci rozvoja vidieckeho cestovného ruchu sa budú riešiť integrované projekty, aby mali logické súvislosti a vzájomne sa dopĺňali na území. Našim cieľom je vytvoriť celistvé produkty vidieckeho cestovného ruchu, ktoré budú presahovať územie jednej obce.

Rovnako sklárska tradícia je ten jedinečný prvok, ktorý bude identifikovať územie. Sklárstvo bude spájať nielen územie ako také z hľadiska tradícií – múzeá a ďalšie formy prezentácie sklárskej tradície, ale bude prepájať tiež verejný sektor so súkromným. Ambíciou stratégie je tiež podporiť existujúce sklárske podniky za účelom ich ďalšieho rozvoja, podpory konkurencieschopnosti a zavádzania nových produktov. Z hľadiska podpory sklárskej tradície ako intergrovaného zámeru sa budú projekty koncentrovať na území existencie súčasných sklárskych podnikov a na územiach so sklárskou históriou, t.j. hlavne mesto Poltár, obec Cinobaňa a Málinec.

4.5 Inovatívne znaky stratégie CLLD

Stratégia CLLD obsahuje viacero prvkov inovácií, prelína sa do viacerých opatrení stratégie. Najvýznamnejšie prvky inovácií sú zahrnuté do opatrení určených pre podnikateľské subjekty, kde sa plánuje implementovať viacero projektov na podporu konkurencieschopnosti a zamestnanosti, ktoré budú smerovať k novým produktom, resp. službám.

Inovácie v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva a u malých podnikateľov vo vidieckych oblastiach budú podnecovať realizované projekty zamerané na informačné a demonštračné činnosti. Projekty budú prioritne zameriavané na inovácie.

Takisto v rámci priority Rozvoj verejnej infraštruktúry, verejných služieb a podpora rozvoja vidieckeho cestovného ruchu budú zahrnuté prvky inovácií, prioritizované budú projekty, ktoré budú zahŕňať prvky zelenej infraštruktúry, takisto poskytovanie služieb inovatívnych – nových služieb pre región, nové produkty pre podporu rozvoja vidieckeho cestovného ruchu.

Jednotlivé priority stratégie umožňujú aj vytvárajú priestor pre realizáciu pilotných projektov.

Inováciou v rámci realizácie stratégie bude naštartovanie koncepčných krokov pri riešení regionálneho rozvoja, rozvoja vidieckeho cestovného ruchu a propagácie územia. Realizáciou stratégie zmeníme celkový pohľad na rozvoj územia, posilnením medzisektorovej spolupráce a koncepčným riešením rozvoja územia sa výrazným spôsobom dosiahne multiplikačný efekt v rozvoji územia ako aj vnímaní územia ako celku, vytvoríme spoločné prvky a produkty pre vidiecky cestovný ruch, ktoré sú nevyhnutné na naštartovanie rozvoja vidieckeho cestovnéo ruchu.

Rovnako animačné aktivity MAS HORNOHRAD budú obsahovať prvky inovácií a budú realizované animačné aktivity inovatívnymi formami.

5. Implementačný rámec

5.1 Popis riadiaceho a implementačného procesu

5.1.1 Riadiaci proces - organizačná štruktúra MAS

Najvyšší orgán občianskeho združenia MAS HORNOHRAD je **Valné zhromaždenie**. Valné zhromaždenie je tvorené všetkými členmi združenia a vykonáva nasledovné činnosti, ktoré sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení:

- schvaľuje, mení a dopĺňa stanovy združenia,
- volí spomedzi seba členov správnej rady a jej náhradníkov,
- schvaľuje štatutárny orgán a manažment MAS HORNOHRAD na návrh správnej rady,
- volí a odvoláva členov a náhradníkov dozornej rady,
- rozhoduje o pomernom zastúpení zloženia správnej rady a dozornej rady,
- rozhoduje o vylúčení člena zo združenia a o odvolaní člena správnej rady a predsedu,
- schvaľuje plán činnosti združenia a výročnú správu,
- schvaľuje rozpočet a správu o hospodárení združenia,
- rozhoduje o výške zápisného a o minimálnej výške členského príspevku a o spôsobe a čase ich zaplatenia,
- rozhoduje o vstupe do výhradného partnerstva s inštitúciami a podmienkach partnerstva,
- rozhoduje o dobrovoľnom rozpustení združenia a o jeho zlúčení s iným združením,
- rozhoduje o uzavretí , resp. o vypovedaní zmluvy o súčinnosti s iným združením,
- schvaľuje odmenu pre manažment vo výške navrhnutej správnou radou,

- určuje, v ktorých prípadoch a v akej výške prináleží členom rady odmena,
- schvaľuje stratégiu a jej aktualizáciu,
- schvaľuje interné predpisy združenia,
- a iné v súlade so stratégiou CLLD.

Členovia Valného zhromaždenia sú všetci členovia združenia MAS HORNOHRAD:

Verejný sektor:

1. Mgr. Martina Brisudová, Mesto Poltár
2. Jozef Melicher, Obec Cinobaňa
3. Ing. Igor Lacko, Obec Málinec
4. Jozef Líška, Obec Veľká Ves
5. Drahomíra Hricová, Obec Krná
6. Jana Cabanová, Obec Rovňany
7. Ing. Pavel Olšiak, Obec Uhorské
8. Nataša Iskrová, Obec Hradište
9. Ing. Pavel Salva, Obec Ozdín
10. Ivan Miko, Obec České Brezovo
11. Miroslav Čičmanec, Obec Mládzovo
12. Mgr. Branislav Knechta, Obec Breznička

Podnikateľský sektor:

13. Ing. Pavel Faťara, Mlat s.r.o., Málinec
14. Peter Uhrin, DALLAS SK s.r.o., Poltár
15. Marta Findrová, Málinec
16. Ing. Pavel Urbančok, URBYS s.r.o., Cinobaňa
17. Boris Dreisig, Poltár
18. Ing. Pavol Jucha, ZPD Poltár
19. Ing. Pavol Jucha, NOPOL s.r.o., Poltár
20. Ondrej Trčan, Ondrej Trčan SONNE CHRYSTAL, Poltár
21. Ing. Miroslav Balkovský, Pozemkové spoločenstvo CICVÁR Breznička
22. Milan Melicherčík, Farma Petronela, Kalinovo
23. Ing. Matej Melicherčík, MJM AGROSLUŽBY s. r. o., Kalinovo
24. Mgr. Július Smutniak – JuAIS, Hradište
25. Ján Svoreň, SHR, Kalinovo

Neziskový sektor:

26. Mgr. Ľubica Lakotová, TILIA n.o., Poltár

27. Mgr. Peter Katona, OZ PreHradište, Hradište
28. Mária Mitterová, Veľkoveské združenie, Veľká Ves
29. Michal Šlichta, OZ Cinobančan, Cinobaňa
30. Ing. Monika Tokajová, OZ ALVEUS, Uhorské

Fyzické osoby:

31. Ing. Ján Gábor, Breznička

Valné zhromaždenie má vyvážené zastúpenie vo vzťahu k sektorom ako aj vyvážené územné zastúpenie. Žiaden zo sektorov nemá 49% a viac ako 49% rozhodovacie právomoci.

Výkonný orgán občianskeho združenia MAS HORNOHRAD je **Správna rada**.

Správna rada je za svoju činnosť zodpovedná najvyššiemu orgánu združenia – Valnému zhromaždeniu, vykonáva svoje činnosti v súlade so stanovami a internými riadiacimi smernicami MAS HORNOHRAD. Správna rada riadi činnosť združenia v období medzi zasadnutiami valného zhromaždenia.

Úlohy a kompetencie Správnej rady sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení:

- volí spomedzi svojich členov predsedu a podpredsedu,
- predkladá valnému zhromaždeniu výročnú správu, správu o hospodárení, plán činnosti a návrh rozpočtu,
- zabezpečuje činnosť združenia a realizáciu rozhodnutí valného zhromaždenia,
- zvoláva a obsahovo pripravuje rokovania valného zhromaždenia a pripravuje základné materiály na tieto rokovania,
- archivuje zápisnice a uznesenia a vedie evidenciu členov,
- vypracováva plán činnosti združenia, výročnú správu, návrh rozpočtu a správu o hospodárení združenia,
- rozhoduje o prijatí fyzickej, alebo právnickej osoby za člena združenia,
- rozhoduje o veciach uvedených v § 6 odseku 2 písmena g) až i), pokiaľ sa valné zhromaždenie nezíde ani do troch mesiacov odo dňa, na ktorý bolo riadne zvolané za týmto účelom. Na takéto rozhodnutie je potrebný trojpätinový súhlas hlasov všetkých jej členov.
- zriaďuje manažment MAS HORNOHRAD, menuje a odvoláva manažéra MAS HORNOHRAD a zodpovedá za pracovnú náplň a činnosť manažmentu MAS HORNOHRAD,
- schvaľuje poradné orgány správnej rady a jej členov aj z radov nečlenov združenia,

- schvaľuje organizačný poriadok manažmentu a vykonávacie smernice poradných orgánov rady,
- voľbou ustanovuje likvidátora pre potreby dobrovoľného rozpustenia združenia a určuje jeho odmenu,
- dvojtretinovou väčšinou hlasov všetkých svojich členov navrhuje odmenu pre manažment MAS HORNOHRAD, ako aj pre ďalších členov rady na základe návrhu predsedu správnej rady,
- zodpovedá za vypracovanie a implementáciu stratégie CLLD a jej aktualizáciu,
- zriadi výberovú komisiu MAS HORNOHRAD a monitorovací výbor MAS HORNOHRAD,
- zabezpečuje výber hodnotiteľov a spôsob ich priradenia k jednotlivým žiadostiam o nenávratný finančný príspevok,
- vedie zoznam hodnotiteľov,
- vymenúva a odvoláva členov monitorovacieho výboru,
- volí a odvoláva členov výberovej komisie MAS HORNOHRAD a schvaľuje jej štatút,
- zriaďuje kanceláriu MAS HORNOHRAD na zabezpečenie spravovania verejných prostriedkov ako aj manažovanie činnosti MAS HORNOHRAD a realizáciu úloh združenia.

Výkonný orgán má zriadenú Kanceláriu na zabezpečenie spravovania verejných prostriedkov ako aj manažovanie činnosti MAS a realizáciu úloh združenia. Na čele Kancelárie je manažér MAS menovaný výkonným orgánom. Manažér MAS je povinný zúčastňovať sa zasadnutí výkonného orgánu s hlasom poradným. Kancelária pracuje na základe pracovného a organizačného poriadku schváleného výkonným orgánom. Administratívu a realizáciu úloh združenia zabezpečujú zamestnanci MAS, ktorí môžu byť členmi len najvyššieho orgánu. Osoby s funkciou manažéra MAS môžu túto funkciu vykonávať max. pre dve MAS podľa príslušnosti jednotlivých fondov v rámci chodu MAS.

Správna rada má 9 členov, pričom je zachované pomerné sektorové zastúpenie, 3 zástupcovia verejného sektora, 3 zástupcovia podnikateľského (súkromného) sektora a 3 zástupcovia neziskového sektora. Personálne obsadenie správnej rady spĺňa zároveň najvyššiu požiadavku kvality manažmentu v zmysle predmetnej výzvy 1MAS/PRV/2015:

Verejný sektor:

Jozef Líška, starosta obce Veľká Ves, stredoškolské vzdelanie s maturitou, 22 rokov praxe v regionálnom rozvoji

Jozef Melicher, starosta obce Cinobaňa, vzdelanie s maturitou, 8 rokov praxe v regionálnom rozvoji

Ing. Igor Lacko, starosta obce Málinec, vysokoškolské vzdelanie

Podnikateľský (súkromný) sektor:

Ing. Pavel Faťara, konateľ spoločnosti MLAT s.r.o., vysokoškolské vzdelanie, prax v oblasti poľnohospodárstva – 32 rokov

Marta Findrová, SHR, stredoškolské vzdelanie, prax v oblasti poľnohospodárstva 42 rokov

Ing. Pavol JUCHA, konateľ spoločnosti NOPOL s. r. o., vysokoškolské vzdelanie, prax v oblasti poľnohospodárstva 11 rokov

Neziskový sektor:

Mgr. Peter Katona, OZ Pre Hradište, vysokoškolské vzdelanie, prax v oblasti poľnohospodárstva 9 rokov, prax v oblasti regionálneho rozvoja 15 rokov

Mária Mitterová, OZ Veľkoveské združenie, stredoškolské vzdelanie s maturitou, prax v oblasti regionálneho rozvoja 12 rokov

Ing. Ján Gábor, fyzická osoba, vysokoškolské vzdelanie, prax v oblasti regionálneho rozvoja 3 roky

Manažment MAS HORNOHRAD - úlohy a kompetencie:

- každodennú implementáciu rozvojovej stratégie združenia,
- monitoring a hodnotenie postupu realizácie stratégie združenia, ako aj jednotlivých podporených projektov v území MAS HORNOHRAD,
- prípravu a realizáciu ďalších rozvojových projektov v súlade so stratégiou združenia v spolupráci so správnou radou a jej poradnými orgánmi,
- vyhľadáva partnerov a spolupracuje s tuzemskými a zahraničnými subjektami,
- administratívne a účtovné práce,
- informovanosť verejnosti a harmonogram výziev na podávanie žiadosti,
- propagáciu miestnej akčnej skupiny správu a aktualizáciu web stránky,
- organizovanie školení, informačných, poznávacích a vzdelávacích aktivít pre členov združenia a občanov územia,
- vyhľadávanie inovatívnych projektov v prospech rozvoja územia,
- získavanie nových členov a žiadateľov o podporu,
- poradenstvo pri príprave projektov a spracovaní žiadostí,

- ďalšie úlohy v súlade so Systémom riadenia CLLD na programové obdobie 2014 – 2020 v platnom znení a s nariadením EÚ č. 1303/2013.

Manažérom združenia je Ing. Zuzana Šmatlíková, ktorá má vysokoškolské vzdelanie a prax v oblasti regionálneho rozvoja 13 rokov.

Občianske združenie MAS HORNOHRAD má vypracovanú a schválenú internú smernicu, ktorá zabezpečuje zachovanie minimálnych kvalifikačných požiadaviek na zloženie správnej rady a manažéra združenia:

Manažér (požadované vzdelanie a minimálna prax):

Ukončené stredoškolské vzdelanie s maturitou a viac ako 6 rokov praxe alebo ukončené vysokoškolské vzdelanie I. alebo II. stupňa a viac ako 4 roky praxe

Prax = na zodpovedajúcej manažérskej pozícii alebo v oblasti projektového manažmentu alebo regionálneho rozvoja a prax v oblasti tvorby, implementácie a koordinácie projektov v rámci EŠIF

Výkonný orgán

1/3 členov disponuje minimálne 5 ročnými skúsenosťami v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, potravinárstva, rozvoja vidieka, regionálneho rozvoja apod.

Interný predpis je prílohou stratégie.

Výberová komisia občianskeho združenia MAS HORNOHRAD:

Úlohy a kompetencie výberovej komisie MAS HORNOHRAD sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

Výberovú komisiu zriaďuje správna rada v prípade implementácie stratégie alebo iných programov a projektov na základe princípu LEADER/CLLD.

Výberová komisia MAS vyberá projekty. Zloženie členov musí odrážať požiadavku v zmysle Nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, teda musí byť zabezpečené, aby aspoň 50 % hlasov rozhodnutí o výbere patrilo partnerom, ktorí nie sú orgánmi verejnej správy, zároveň musí byť umožnený výber písomným konaním.

Výberová komisia má minimálne troch členov. Počet členov musí byť vždy nepárny. MAS môže okrem riadnych členov menovať aj náhradníkov členov výberovej komisie.

Člen výberovej komisie nemusí pôsobiť (mať trvalé, prípadne prechodné bydlisko, sídlo alebo prevádzku) v území MAS. Pre jednu výzvu bude stanovená jedna výberová komisia.

Výkonný orgán MAS menuje vždy novú výberovú komisiu pre každú výzvu, pričom jednotliví členovia sa môžu opakovať. V rámci jednej výzvy môže byť menovaná len jedna výberová komisia na celú výzvu, výnimkou môže byť len výmena členov z opodstatnených dôvodov.

Opodstatnenými dôvodmi sú najmä konflikt záujmov, úmrtie člena výberovej komisie, jeho dlhodobá pracovná neschopnosť alebo nečinnosť a pod.

Výberová komisia je v rámci IROP menovaná iba v prípade rovnakého počtu bodov predmetnej výzvy.

Organizačnú štruktúru, činnosť, voľby a priebeh rokovaní Výberovej komisie MAS upravuje Štatút Výberovej komisie MAS.

Personálne obsadenie výberovej komisie bude vybraté pri dodržaní zásady konfliktu záujmov, zabezpečení odbornosti a sektorového zastúpenia.

Monitorovací výbor MAS HORNOHRAD – úlohy a kompetencie sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení.

- Monitorovací výbor zriaďuje správna rada v prípade implementácie stratégie alebo iných programov a projektov na základe princípu LEADER/CLLD.
- Monitorovací výbor MAS je kontrolným orgánom, ktorý vykonáva najmä hodnotenie a kontrolu realizácie projektov v rámci stratégie, pripravuje a vypracováva správy o implementácii stratégie, správy o monitoringu za ročné obdobie a pod.
- Monitorovací výbor MAS na svojom prvom zasadnutí stanoví rozsah činnosti. Rozsah činnosti Monitorovacieho výboru MAS podlieha schváleniu správnou radou.
- Organizačnú štruktúru, činnosť, voľby a priebeh rokovaní Monitorovacieho výboru MAS upravuje Štatút Výberovej komisie MAS.

Personálne obsadenie monitorovacieho výboru bude vybraté pri dodržaní zásady konfliktu záujmov, zabezpečení odbornosti a sektorového zastúpenia.

Štatutárny orgán združenia MAS HORNOHRAD

- Predseda a podpredseda sú štatutárnym orgánom združenia, ktorý koná a podpisuje v mene združenia. Predseda a podpredseda konajú samostatne a sú vzájomne zastupiteľní.
- Volebné obdobie predsedu a podpredsedu je trojročné. Ak je predseda zvolený zo zástupcov verejného sektoru, podpredseda sa volí zo zástupcov súkromného alebo občianskeho sektoru a opačne.
- Predseda alebo podpredseda zvoláva a vedie zasadnutia správnej rady, pripravuje jej program, koná v jej mene a zodpovedá za jej činnosť.
- Predseda alebo podpredseda riadi, usmerňuje a kontroluje činnosť manažmentu MAS medzi zasadnutiami správnej rady.
- Úlohy a zodpovednosti štatutárneho orgánu sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení. Predseda alebo podpredseda konajú v rámci implementácie stratégie CLLD v závislosti od zamerania výzvy a od úkonov s ňou súvisiacich.

- Predseda alebo podpredseda schvaľuje harmonogram výziev na predkladanie projektových zámerov/ŽoNFP/ŽoPr, schvaľuje výzvu na predkladanie projektových zámerov/ŽoNFP/ŽoPr a schvaľuje zrušenie/zmenu výzvy na predkladanie projektových zámerov/ŽoNFP/ŽoPr.
- Vo vzťahu k PRV SR 2014 – 2020 predkladá na PPA záverečnú správu z výzvy na predkladanie projektového zámeru (pri uplatnení dvojkolového systému)/ŽoNFP.
- Vo vzťahu k IROP predkladá Protokol o výbere Žiadosti o príspevok z IROP na RO pre IROP.
- V otázkach týkajúcich sa vzťahov medzi združením a štatutárnym orgánom, ktoré nie sú v stanovách výslovne upravené, platí, že na tento vzťah sa obdobne používajú ustanovenia Obchodného zákonníka o mandátnej zmluve s tým, že sa výslovne vylučuje aplikácia § 568 ods. 3,4 Obchodného zákonníka, pričom v postavení mandanta sa nachádza správna rada, pokiaľ do práv a povinností mandanta nevstúpi na základe svojho rozhodnutia valné zhromaždenie.

Predsedom združenia je Jozef Líška, starosta obce Veľká Ves. Má stredoškolské vzdelanie s maturitou a prax v oblasti regionálneho rozvoja 22 rokov.

Podpredsedom združenia je Ing. Pavol Jucha, konateľ spoločnosti NOPOL, s. r. o. Má vysokoškolské vzdelanie a prax v oblasti poľnohospodárstva 11 rokov.

Kontrolný orgán občianskeho združenia MAS HORNOHRAD je **Dozorná rada**.

Úlohy a kompetencie dozornej rady sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení:

- preveruje plnenie plánu činnosti združenia, výročnú správu, návrh rozpočtu združenia a správu o hospodárení združenia,
- kontroluje vedenie účtovných kníh a iných dokladov najmenej dvakrát ročne,
- upozorňuje správnu radu, resp. valné zhromaždenie na zistené nedostatky a podáva návrhy na ich odstránenie,
- môže požiadať o zvolanie mimoriadneho valného zhromaždenia, ak si to vyžaduje záujem združenia,
- kontroluje správnosť a včasnosť platených členských príspevkov,
- prejednáva a rieši sťažnosti členov,
- členovia dozornej rady majú právo zúčastňovať sa na zasadnutiach a na hlasovaniach správnej rady s poradným hlasom.

Členstvo v dozornej rade je nezlučiteľné s členstvom v orgánoch združenia, okrem členstva vo valnom zhromaždení.

Dozorná rada má troch členov, pričom je zachované pomerné sektorové zastúpenie: 1 zástupca neziskového sektora: Michal Šlichta, OZ Cinobančan; 1 zástupca verejného sektora: Mgr. Branislav Knechta, starosta obce Breznička a jeden zástupca súkromného (podnikateľského) sektora: Ing. Pavel Urbančok, URBYS s. r. o..

Spôsob volenia, výberu jednotlivých zástupcov, spôsob zastupovania a delegovania u jednotlivých orgánov sú upravené v stanovách združenia a v interných smerniciach združenia MAS HORNOHRAD.

Odborný hodnotiteľ

Odborní hodnotitelia sú pred účasťou na odbornom hodnotení povinní podpísať Čestné vyhlásenie o nestrannosti, zachovaní dôvernosti informácií a vylúčení konfliktu záujmov. Úlohy a zodpovednosti odborných hodnotiteľov sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení. Ku každému projektovému zámeru/ŽoNFP/ŽoPr sú priradení dvaja odborní hodnotitelia. Za výber odborných hodnotiteľov zodpovedá MAS v rámci PRV SR a RO pre IROP v rámci IROP.

5.1.2 Implementačný proces

Výber, hodnotenie a schvaľovanie žiadostí zahrňujúce vyhlásenie výzvy, príjem projektov, hodnotenie a výber na úrovni MAS, PPA resp. RO pre IROP, schválenie žiadosti sa realizuje v súlade so Systémom riadenia CLLD na programové obdobie 2014-2020 v platnom znení, a v súlade s príručkou pre žiadateľa/prijímateľa. Stratégia zahŕňa opatrenia financované z PRV a opatrenia financované z IROP. Iné opatrenia nie sú súčasťou stratégie. Celý proces výberu, hodnotenia a schvaľovania žiadostí zahrňujúci vyhlásenie výzvy, príjem projektov, hodnotenie a výber na úrovni MAS bude prebiehať pre opatrenia PRV ako aj pre opatrenia IROP. Následný výber projektov a schválenie žiadosti pre PRV bude prebiehať na PPA, výber projektov a schválenie žiadosti pre IROP bude prebiehať na RO pre IROP.

Prehľad jednotlivých krokov výberu, hodnotenia a schvaľovania žiadostí podporovaných v rámci PRV:

Výzvy v rámci PRV môžu byť jednokolové alebo dvojkolové. Dvojkolovej výzvy, ak sa bude uplatňovať, sa týkajú body 1 – 19, jednokolovej výzvy sa týkajú body 6 – 19.

1. Vyhlásenie výzvy na predkladanie projektových zámerov MAS HORNOHRAD

Oficiálne zverejnená výzva s právnymi účinkami bude na www.apa.sk. Výzva môže byť otvorená alebo uzavretá.

2. Vypracovanie výberových a hodnotiacich kritérií pre posúdenie projektových zámerov miestnou akčnou skupinou

Schválenie kritérií výberovou komisiou zriadenou gestorom CLLD.

3. Príjem a registrácia projektových zámerov

Projektové zámery prijíma a registruje MAS HORNOHRAD. Projektové zámery sa prijímajú poštou alebo priamo v kancelárii MAS HORNOHRAD. MAS HORNOHRAD registruje projektový zámer po overení splnenia podmienok predložiť projektový zámer riadne, včas a v určenej forme.

4. Hodnotenie projektových zámerov

Odborné hodnotenie zabezpečujú dvaja vybratí hodnotitelia.

5. Doručenie hodnotiacej správy žiadateľovi

MAS HORNOHRAD vypracuje a doručí žiadateľovi hodnotiacu správu.

6. Vyhlásenie výzvy na predkladanie Žiadosti o NFP

Žiadateľ podáva Žiadosť o poskytnutie NFP MAS HORNOHRAD na základe vyhlásenej výzvy. Výber projektov môže byť jednokolový alebo dvojkolový. Výzva môže byť uzavretá alebo otvorená. Hodnotiace a výberové kritériá Žiadostí o poskytnutie NFP definuje MAS HORNOHRAD.

7. Zmeny a zrušenie výzvy

MAS HORNOHRAD môže výzvu zmeniť. MAS HORNOHRAD môže predĺžiť lehotu na predkladanie ŽoNFP.

8. Príjem a registrácia Žiadosti o NFP

Žiadosti o NFP sa doručujú elektronicky prostredníctvom verejnej časti ITMS2014+ a v listinnej forme na adresu MAS HORNOHRAD. Po overení podmienky doručenia ŽoNFP riadne, včas a vo forme určenej vo výzve zaregistruje MAS HORNOHRAD Žiadosť o poskytnutie NFP a vystaví žiadateľovi Potvrdenie o prijatí ŽoNFP. .

9. Kontrola formálnej správnosti Žiadosti o NFP

MAS HORNOHRAD posudzuje v rámci administratívneho overenia podmienky poskytnutia príspevku alebo ich časť, ktoré sú určené vo výzve s výnimkou tých, ktoré sú overované v rámci odborného hodnotenia ŽoNFP. V prípade, že je žiadosť nekompletná, MAS HORNOHRAD vyzve žiadateľa na doplnenie ŽoNFP.

10. Kontrola vecnej správnosti Žiadosti o NFP

Pokiaľ vzniknú na základe preskúmania ŽoNFP pochybnosti o pravdivosti alebo nejasnosti, MAS HORNOHRAD vyzve žiadateľa o doplnenie údajov. Po ukončení administratívneho overenia a odborného hodnotenia ŽoNFP, MAS HORNOHRAD vypracuje záverečnú správu

z výzvy (ŽoNFP), v ktorej navrhne PPA pre jednotlivé ŽoNFP vydanie príslušného rozhodnutia. Záverečnú správu z výzvy (ŽoNFP) spolu so všetkými predloženými ŽoNFP v rámci príslušnej výzvy predloží MAS HORNOHRAD na PPA do 45 pracovných dní odo dňa ukončenia výzvy.

11. Kontrola oprávnenosti výdavkov

MAS HORNOHRAD rozhoduje o oprávnenosti, resp. neoprávnenosti výdavkov projektu v procese schvaľovania ŽoNFP

12. Odborné hodnotenie Žiadosti o NFP, priradenie k prioritnej/fokusovej oblasti

MAS HORNOHRAD zabezpečí overenie podmienok poskytnutia príspevku (všeobecné a špecifické kritériá spôsobilosti).

MAS HORNOHRAD zabezpečí posúdenie ŽoNFP odbornými hodnotiteľmi na základe hodnotiacich kritérií zverejnených vo výzve. MAS HORNOHRAD môže požiadať žiadateľa o doplňujúce informácie, pokiaľ odborní hodnotitelia zistia, že na posúdenie splnenia odborného hodnotenia je potrebné poskytnúť doplňujúce informácie.

13. Výber Žiadosti o NFP

Výber ŽoNFP môže byť dvojkolový alebo jednokolový. Pri výbere ŽoNFP sa prihliada na výsledky uvedené v hodnotiacej správe vo fáze výberu projektových zámerov.

Výberová komisia MAS HORNOHRAD spolu s kritériami odborného hodnotenia aplikuje aj rozlišovacie kritériá. Aplikáciou rozlišovacích kritérií v ITMS2014+ výberová komisia stanoví poradie ŽoNFP od najvyššie umiestnenej ŽoNFP spĺňajúcej všetky podmienky poskytnutia príspevku po najnižšie umiestnenú ŽoNFP spĺňajúcej podmienky poskytnutia príspevku.

Výberová komisia MAS HORNOHRAD má nasledujúce úlohy a zodpovednosti, ktoré sú v súlade so Systémom riadenia CLLD v platnom znení:

a) hodnotí a vyberá ŽoNFP, schvaľuje návrh na neschválenie ŽoNFP z ďalšieho hodnotenia, ktoré nesplnili podmienky formálnej kontroly,
b) zoradí ŽoNFP podľa výsledkov vyhodnotenia,
c) navrhne PPA pre jednotlivé ŽoNFP vydanie príslušného rozhodnutia (rozhodnutie o schválení/neschválení ŽoNFP, rozhodnutie o zastavení konania),
d) vypracuje záverečnú správu výzvy projektového zámeru/ŽoNFP v rámci PRV SR 2014-2020 a stanovuje výšku podpory NFP pre jednotlivé ŽoNFP.

14. Príjem Žiadosti o NFP na PPA pri opatreniach PRV

MAS odošle záverečnú správu z výzvy (ŽoNFP) a všetky prijaté ŽoNFP v rámci výzvy do 45 dní odo dňa jej ukončenia. PPA v rámci administratívneho overenia overí splnenie podmienok

doručenia ŽoNFP na MAS a následne ostatných podmienok poskytnutia príspevku, určených vo výzve MAS.

15. Kontrola vecnej správnosti Žiadosti o NFP

V prípade, ak na základe preskúmania ŽoNFP a jej príloh vzniknú pochybnosti o pravdivosti alebo nejasnosti ŽoNFP alebo jej príloh, PPA vyzve žiadateľa na vysvetlenie nejasností alebo nápravu nepravdivých údajov zaslaním výzvy na doplnenie ŽoNFP.

PPA pri identifikácii nezrovnalostí, resp. chýb uvedených v záverečnej správe z výzvy na predkladanie ŽoNFP odstúpi všetky ŽoNFP predložené v rámci predmetnej výzvy spolu so záverečnou správou z výzvy (ŽoNFP) na MAS za účelom vykonania nápravy/opravy. MAS je povinná opätovne predložiť na PPA opravenú záverečnú správu z výzvy na predkladanie ŽoNFP so všetkými ŽoNFP v rámci výzvy najneskôr do 15 pracovných dní odo dňa ich odstúpenia z PPA.

16. Odborné hodnotenie Žiadosti o NFP

PPA zabezpečí overenie podmienok poskytnutia príspevku (všeobecné a špecifické kritéria spôsobilosti), definovaných vo výzve, v príručke pre prijímateľa LEADER a v stratégii CLLD. Ak niektorá z podmienok poskytnutia príspevku nie je pre danú ŽoNFP relevantná, PPA ju neoveruje.

PPA nie je oprávnená meniť bodové hodnotenie ŽoNFP, ktoré vykonali odborní hodnotitelia v rámci MAS. Ak PPA nedospeje k zhodnému záveru so záverom odborného hodnotenia vykonaného na MAS, resp. v prípade nejasností je PPA oprávnená vyžiadať si špecifikáciu posudzovania jednotlivých kritérií. V prípade, ak PPA znova nedospeje k zhodnému záveru ani na základe predloženej špecifikácie posudzovania kritérií zo strany MAS, PPA vráti záverečnú správu z výzvy na predkladanie ŽoNFP na MAS spolu so všetkými prijatými ŽoNFP v rámci výzvy. MAS je povinná vykonať nový výber ŽoNFP do 15 pracovných dní v zmysle podmienok príručky pre prijímateľa LEADER.

PPA zasiela zoznam schválených žiadostí o NFP príslušnej MAS, ktorá ho následne zasiela príslušnému samosprávnemu kraju za účelom zníženia rizika dvojitého financovania.

17. Uzavretie zmluvy o poskytnutí NFP

Poskytovateľ zašle písomný návrh na uzavretie zmluvy a určí lehotu na prijatie návrhu žiadateľovi.

Zmluva o poskytnutí NFP nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po dni jej prvého zverejnenia. Týmto dňom vzniká prijímateľovi právny nárok na poskytnutie NFP.

18. Ukončenie zmluvy o poskytnutí NFP

K ukončeniu doby platnosti zmluvy o poskytnutí NFP môže dôjsť :

a) štandardným spôsobom, tzn. ak sa záväzky zmluvných strán splnia včas a riadne. Ide o najpravidelnejší a najprirodzenejší spôsob zániku záväzkov zo zmluvy o poskytnutí NFP.
b) neštandardným spôsobom, tzn.
   i. písomnou dohodou zmluvných strán na podnet prijímateľa alebo PPA,
   ii. odstúpením od zmluvy jednou zo zmluvných strán (§ 344 a nasl. Obchodného zákonníka),
   iii. automatickým ukončením, tzv. fixné záväzky (§ 349 ods. 3 Obchodného zákonníka), kedy z obsahu zmluvy o poskytnutí NFP vyplýva, že PPA nemá záujem na splnení záväzku prijímateľa (napr. podať žiadosť o platbu) po dobe určenej na plnenie. V týchto prípadoch nastávajú účinky odstúpenia od zmluvy automaticky bez potreby odstúpenia od zmluvy už samotným začiatkom omeškania zo strany prijímateľa (napr. nepodaním žiadosti o platbu v stanovenom termíne).

Implementačná štruktúra CLLD v rámci IROP

1) RO pre IROP vyhlasuje osobitne výzvu na:
   a) chod MAS (financovanie prevádzky bez animácie)
   b) realizáciu stratégie MAS (v rozsahu spadajúceho do IROP) Na konanie o ŽoNFP predložených MAS na základe uvedených výziev a následné uzatváranie zmlúv o poskytnutí NFP sa vzťahujú podmienky definované v Systéme riadenia EŠIF.
2) MAS po uzavretí zmluvy o poskytnutí NFP s RO pre IROP zameranej na realizáciu stratégie MAS (na základe predloženej a schválenej ŽoNFP v rámci výzvy podľa ods. 1 písm. b)) vyhlasuje výzvy na výber realizátorov svojej stratégie (ďalej len „ReS“), teda na predkladanie žiadostí ReS o príspevok (ďalej len „ŽoPr“).
3) Proces od vyhlásenia výzvy na predkladanie ŽoPr až po výber ŽoPr a podpis zmluvy medzi MAS a ReS sa neriadi ustanoveniami zákona o EŠIF ani SyR EŠIF.
4) Výber ŽoPr je plne v kompetencii MAS, pričom musí prebehnúť objektívne a transparentne. Projekt ReS musí mať pozitívny vplyv na realizáciu stratégie CLLD príslušnej MAS.
5) MAS uzatvorí s ReS, ktorý bol vybraný potom ako RO pre IROP vydal súhlasné stanovisko pre MAS so zapojením užívateľa do realizácie stratégie CLLD, osobitnú zmluvu (zmluva s užívateľom). Udelenie súhlasu môže byť podmienené overením správnosti realizácie výberu podľa kapitoly 11.8. Pre jednoznačnosť sa pod pojmom ReS označuje subjekt, ktorý predkladá ŽoPr na základe výzvy vyhlásenej MAS.

6) Od momentu nadobudnutia účinnosti zmluvy s užívateľom sa ReS stáva tzv. užívateľom v zmysle definície § 3 ods. 2 písm. d) zákona o EŠIF. Od tohto momentu platia pre užívateľa primerane ustanovenia zákona o EŠIF.
7) V zmluve s užívateľom uzatvorenej medzi MAS a ReS budú upravené práva a povinnosti zmluvných strán, najmä čo sa týka očakávaných výsledkov súvisiacich s realizáciou projektu užívateľa, časového harmonogramu, finančných a informačných tokov a pod.
8) RO pre IROP kontroluje činnosť MAS predovšetkým prostredníctvom zmluvy o poskytnutí NFP.
9) MAS má kompetencie realizácie stratégie MAS a preto tiež nesie plnú zodpovednosť za realizáciu stratégie v súlade so záväznými právnymi aktmi SR a EÚ.
10) Zodpovednosť užívateľov za riadnu realizáciu ich projektov nie je ustanovením ods. 9 dotknutá a zodpovednosť užívateľa voči MAS bude upravená v zmluve s užívateľom.
11) RO pre IROP pôsobí ako koordinačný orgán pre MAS, poskytuje metodickú a koordinačnú podporu pre MAS pri realizácii stratégie a to predovšetkým prostredníctvom vydávania vzorov formulárov a metodických pokynov obsahujúcich záväzné a odporúčacie informácie pre MAS pri plnení povinností, ktoré jej vyplývajú zo zmluvy s užívateľom.

Výzva MAS na predkladanie ŽoPr

1) Základným metodickým podkladom na predloženie ŽoPr je výzva na na predkladanie ŽoPr.
2) MAS vyhlasuje výzvy v súlade s indikatívnym harmonogramom výziev, s cieľom dostatočnej informovanosti potenciálnych ReS o možnostiach získania príspevku na financovanie projektov a dosiahnutia dostatočnej pripravenosti predkladaných projektov. V indikatívnom harmonograme zohľadní plánované termíny vyhlásenia výziev, ktoré definuje pre jednotlivé špecifické ciele IROP. MAS zostavuje harmonogram výziev na obdobie minimálne jedného kalendárneho roka (obdobie od marca roku „n“ po február roku „n+1“).
3) MAS zverejňuje harmonogram výziev na svojom webovom sídle a zodpovedá za aktuálnosť harmonogramu výziev na svojom webovom sídle, pričom aktualizáciu vyžaduje harmonogram v prípade, ak posun vyhlásenia výzvy v porovnaní s

plánovaným termínom je väčší ako štyri mesiace alebo v prípade vecných zmien v uvádzaných údajoch.

4) MAS pripravuje výzvy a dokumenty, ktoré sú relevantné vo vzťahu k výzve vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť. MAS je povinná sa riadiť pri príprave výzvy a relevantných dokumentov vzormi formulárov a metodickými pokynmi RO pre IROP.
5) Pred vyhlásením výzvy je MAS povinná skontrolovať správnosť a kompletnosť výzvy, a to predovšetkým preverením súladu so stratégiou CLLD, s IROP, s platnou legislatívou EÚ a SR, so zverejneným harmonogramom výziev, s podmienkami uvedenými v relevantnej schéme štátnej pomoci, resp. schéme pomoci de minimis a s ostatnými relevantnými dokumentmi.
6) MAS vyhlási výzvu jej zverejnením na svojom webovom sídle až po odsúhlasení výzvy zo strany RO pre IROP. RO pre IROP zabezpečí zverejnenie informácie o zverejnení výzvy MAS na svojom webovom sídle s aktívnym odkazom na webovú stránku MAS. MAS je oprávnená informáciu o zverejnenej výzve za účelom lepšej informovanosti šíriť následne aj inými masovo komunikačnými prostriedkami (tlač, médiá a pod.), pričom záväzné znenie je vždy to, ktoré je zverejnené na webovom sídle MAS.
7) Výzva môže mať iba formu otvorenej výzvy, ktorej dĺžka trvania je závislá na disponibilných finančných prostriedkoch, ktorých vyčerpanie je dôvodom na ukončenie tohto druhu výzvy. MAS/RO pre IROP zverejní na svojom webovom sídle informáciu o tom, že MAS plánuje ukončiť výzvu z dôvodu blížiaceho sa vyčerpania alokácie finančných prostriedkov v lehote najmenej mesiac pred predpokladaným uzavretím výzvy. MAS zároveň priebežne zverejňuje informáciu o tom, že dopyt predložených ŽoPr dosiahol indikatívnu alokáciu, resp. aktuálne voľnú časť indikatívnej alokáciu z dôvodu, aby sa mohli ReS efektívne rozhodovať pri predkladaní ŽoPr.
8) Výber ŽoPr predložených na základe otvorenej výzvy bude prebiehať v termínoch (kolách) stanovených vo výzve.
9) Jednotný formulár výzvy je upravený vo vzore, ktorý vydáva RO pre IROP. 11.3

Zmena a zrušenie výzvy

1) V nevyhnutných prípadoch, kedy nie je možné postupovať v procese schvaľovania ŽoPr predložených na základe pôvodne vyhlásenej výzvy, alebo je zmena potrebná za účelom jej optimalizácie, resp. vhodnejšieho nastavenia, je MAS oprávnená za podmienok stanovených v tejto kapitole výzvu zmeniť alebo zrušiť.
2) Postup MAS pri zmenách vo výzve:

a) Formálne náležitosti – MAS je oprávnená vykonať zmeny vo formálnych náležitostiach, pričom tieto zmeny, vrátane zdôvodnenia ich vykonania MAS zverejní na svojom webovom sídle. Zmeny vo formálnych náležitostiach je MAS oprávnená vykonať aj po uzavretí výzvy, pričom aj v prípade takýchto zmien je MAS povinná posudzovať ich vplyv z hľadiska zachovania princípov transparentnosti, rovnakého zaobchádzania a primeranosti. Uvedené znamená, že akákoľvek zmena formálnych náležitostí výzvy nemôže mať za následok to, že by sa rozšíril alebo zúžil potenciálny okruh dotknutých Res alebo by sa takou zmenou zasiahlo do práv a povinností potenciálnych alebo zúčastnených ReS v rámci výzvy.

b) Podmienky poskytnutia príspevku – MAS nie je oprávnená vykonať zmeny, ak ide o nasledujúce podmienky poskytnutia príspevku: oprávnenosť ReS, oprávnenosť partnera, oprávnenosť aktivít, oprávnenosť cieľovej skupiny, oprávnenosť miesta realizácie, spôsob financovania, kritériá na výber projektov.

c) Prílohy - MAS je oprávnená vykonať zmeny v tejto časti výzvy, pričom tieto zmeny a zdôvodnenie ich vykonania MAS zverejní na svojom webovom sídle. Za účelom prehľadnosti a lepšej orientácie v zmenách zo strany ReS MAS zverejňuje zmeny v prílohách formou sledovania zmien.

3) MAS v rámci zmeny výziev určí vo vzťahu k akým ŽoPr sa bude zmena výzvy aplikovať. Zmena sa môže týkať len ŽoPr predložených po zverejnení zmeny alebo sa vzťahuje aj na ŽoPr predložené pred zmenou výzvy, ku ktorým MAS do dátumu vykonania zmeny nezaslala oznámenio o schválení/neschválení ŽoPr.
4) Ak by sa podmienky poskytnutia príspevku zmenili podstatným spôsobom, akým sú najmä zmeny spočívajúce v zmene oprávnenosti ReS, cieľovej skupiny, miesta realizácie, aktivít a kritérií na výber projektu alebo nie je možné financovať projekty z objektívnych dôvodov (napr. zásadné identifikované skutočnosti vo výzve, ktoré neboli odhalené pri jej vyhlásení a za ich zachovania by došlo k výberu žiadostí v rozpore s legislatívou EÚ alebo právnym poriadkom SR), MAS je povinná výzvu zrušiť.
5) MAS je oprávnená zrušiť výzvu do doby, kým nie je vyčerpaná alokácia. Povinnou súčasťou informácie o zrušení výzvy sú aj dôvody jej zrušenia. MAS je oprávnená zrušiť výzvu iba v prípade, ak je objektívne nemožné (z dôvodu legislatívnej alebo neodstrániteľnej prekážky, ktorú nebolo možné predvídať v čase vyhlásenia výzvy ani pri všetkej odbornej starostlivosti) pristúpiť k schváleniu ŽoPr a následnému financovaniu projektov užívateľov.

6) Ak dôjde k zrušeniu výzvy, MAS:

a) vráti ŽoPr predložené do dátumu zrušenia výzvy dotknutému ReS, alebo

b) zašle oznámenie o neschválení ŽoPr (ak nesplnila podmienky poskytnutia príspevku), alebo

c) zašle oznámenie o schválení ŽoPr (ak je možné ŽoPr schváliť podľa podmienok poskytnutia príspevku platných ku dňu predloženia ŽoPr) a RO pre IROP k uvedenému udelil súhlas.

7) Zmena a zrušenie výzvy podlieha zverejneniu na webovom sídle MAS a RO pre IROP. Súčasťou informácie o zmene/zrušení výzvy je vždy aj zdôvodnenie vykonanej zmeny/zrušenia.

Hodnotiace kritériá ŽoPr

1) MAS vypracuje hodnotiace kritéria, ktoré schváli výberová komisia zriadená gestorom CLLD. Súčasťou hodnotiacich kritérií na výber ŽoPr vypracovaných MAS budú aj hodnotiace kritériá ŽoPr definované RO pre IROP.
2) MAS definuje hodnotiace kritériá ŽoPr, v závislosti od charakteru podporovaných projektov v nadväznosti na hodnotiace princípy uvedené pri jednotlivých opatreniach IROP vo výzve na predkladanie ŽoPr, pričom zadefinovanými hodnotiacimi kritériami musia byť overené minimálne nasledujúce oblasti:
    a) Príspevok navrhovaného projektu k cieľom a výsledkom IROP a príslušnej PO;
    b) Navrhovaný spôsob realizácie projektu – posúdenie prepojenia navrhovaných aktivít s výsledkami a cieľmi projektu, posúdenie vhodnosti navrhovaných aktivít a spôsobu ich realizácie posúdenie navrhovaných aktivít z vecného, časového hľadiska a z hľadiska ich prevádzkovej a technickej udržateľnosti (ak relevantné), posúdenie reálnosti plánovanej hodnoty merateľných ukazovateľov s ohľadom na časové, finančné a vecné hľadisko;
    c) Administratívna a prevádzková kapacita ReS – posúdenie dostatočných administratívnych a prípadne odborných kapacít ReS na riadenie a odbornú realizáciu projektu a zhodnotenie skúseností s realizáciou obdobných/porovnateľných projektov k originálnym aktivitám ReS (ak relevantné);
    d) Finančná a ekonomická stránka projektu – posúdenie oprávnenosti navrhovaných výdavkov v zmysle výzvy (ak nie je súčasťou administratívneho overenia), overenie hospodárnosti a efektívnosti navrhovaných výdavkov,

posúdenie zrealizovanej finančnej analýzy (ak relevantné), posúdenie CBA (ak relevantné), hodnotenie finančnej a ekonomickej výkonnosti ReS vo vzťahu ku schopnosti zabezpečiť finančnú udržateľnosť projektu.

3) MAS v rámci definovania hodnotiacich kritérií zabezpečí, aby projekt, ktorý nespĺňa podmienky hospodárnosti a efektívnosti nemohol byť schválený.
4) MAS je povinná spolu s hodnotiacimi kritériami definovať aj rozlišovacie kritériá. Rozlišovacie kritériá slúžia na určenie poradia v prípade rovnakého počtu bodov dosiahnutého viacerými ŽoPr (t.j. ak dve alebo viac ŽoPr dosiahli rovnaké bodové hodnotenie a alokácia určená vo výzve nepostačuje na schválenie všetkých takýchto ŽoPr).
5) Rozlišovacie kritériá MAS určí primárne z bodovaných hodnotiacich kritérií z odborného hodnotenia ŽoPr, pričom môže vybrať jedno alebo viacero z týchto kritérií.
6) Poradie na základe rozlišovacích kritérií sa určí na základe dosiahnutého počtu bodov pre dané kritériá z odborného hodnotenia od najvyššieho počtu po najnižší počet bodov.
7) Zmena hodnotiacich kritérií vypracovaných MAS podlieha schváleniu zo strany výberovej komisie zriadenej gestorom CLLD.

Výberové kritériá žiadosti o príspevok

1) MAS definuje výberové kritériá ŽoPr:
    a) ako doplňujúce bodované kritériá, pričom hodnota bodov výberových kritérií ŽoPr je definovaná ako nezáporné celé číslo (uvedené znamená, že hodnota výberových kritérií sa pripočíta k počtu bodov dosiahnutých aplikáciou hodnotiacich kritérií alebo
    b) ako samostatné bodované kritériá, aplikáciou ktorých výberová komisia nezávysle od počtu bodov pridelených v odbornom hodnotení (za podmienky, že ŽoPr splnila minimálne požiadavky vyplývajúce z odborného hodnotenia) určí poradie ŽoPr (napr. v prípade, ak hodnotiace kritériá boli definované ako súbor vylučujúcich kritérií); alebo
    c) ako samostatné objektívne kritérium, alebo súbor objektívnych kritérií aplikáciou ktorých je vytvorené poradie ŽoPr (napr. zoradenie ŽoPr na základe hodnoty konkrétneho, vopred stanoveného merateľného výberového kritéria od najvyššej plánovanej hodnoty po najnižšiu). V prípade, že aplikáciou výberových kritérií nie je možné za každých okolností určiť jednoznačné poradie ŽoPr, musia byť súčasťou výberových kritérií aj rozlišovacie kritériá.

2) MAS definuje samostatné výberové kritériá najmä v prípadoch, ak možno stanoviť v rámci skupiny charakterovo podobných projektov objektívne kritériá, ktorými je možné projekty porovnať navzájom.
3) MAS stanoví výberové kritériá tak, aby zabezpečili objektívne posúdenie všetkých ŽoPr v rámci skupiny navzájom a to s prihliadnutím na konkrétne skutočnosti, ktoré môžu byť porovnávané v rámci všetkých ŽoPr v danej skupine (t.j. kritéria musia byť aplikované na všetky ŽoPr rovnako).
4) Zmena výberových kritérií vypracovaných MAS podlieha schváleniu RO pre IROP. Systém riadenia CLLD 2014 - 2020

Schvaľovací proces žiadosti o príspevok

1) ŽoPr je základným dokumentom, ktorým ReS na základe vyhlásenej výzvy na predkladanie ŽoPr žiada spolufinancovanie projektu z finančných prostriedkov určených na danú výzvu.
2) Neoddeliteľnou súčasťou ŽoPr sú povinné prílohy, ktorých minimálne náležitosti definuje MAS vo výzve.
3) Vzor formuláru ŽoPr a prierezovo využívaných príloh ŽoPr vydáva RO pre IROP pre všetky MAS. 11.6.2

Administratívne overenie Žiadosti o príspevok

1) MAS zabezpečí príjem ŽoPr odo dňa vyhlásenia výzvy, do dňa jej uzavretia, resp. v lehote prijímania ŽoPr.
2) Doručením ŽoPr na adresu MAS začína proces výberu ŽoPr. ReS doručuje ŽoPr písomne v určenej forme na adresu sídla MAS určenú vo výzve ako aj v elektronickej forme podľa inštrukcií definovaných vo výzve.
3) Po doručení ŽoPr MAS posúdi splnenie podmienky doručenia ŽoPr riadne, včas a vo forme určenej vo výzve. ŽoPr je doručená vo forme určenej MAS, ak je doručená v písomnej podobe a elektronicky. Rozhodujúcim dátumom na splnenie podmienky podať ŽoPr včas je dátum odovzdania písomnej verzie ŽoPr osobne MAS (MAS o prijatí ŽoPr vystaví ReS potvrdenie s vyznačeným dátumom prijatia ŽoPr a kópiu potvrdenia uchováva v spise k prijatej ŽoPr) alebo dátum odovzdania na poštovú, resp. inú prepravu (napr. zasielanie prostredníctvom kuriéra) najneskôr v posledný deň uzávierky výzvy, resp. lehoty určenej na predkladanie ŽoPr vo výzve. ŽoPr je doručená

riadne, ak spĺňa požiadavky na formát stanovený explicitne vo výzve a zaslaný formát umožňuje objektívne posúdenie obsahu ŽoPr (podmienka nie je splnená najmä v prípadoch, kedy je obsah ŽoPr vyplnený v inom ako slovenskom jazyku alebo jazyku určenom vo výzve ako akceptovateľným alebo písmom, ktoré neumožňuje rozpoznanie obsahu textu a pod.).

4) V prípade, ak ReS nepredložil ŽoPr riadne, včas alebo v určenej forme, MAS oznámi ReS nesplnenie podmienok stanovených vo výzve.
5) Pri ŽoPr, ktoré splnili podmienky doručenia, MAS ďalej overí v rámci administratívneho overenia splnenie každej jednotlivej podmienky poskytnutia príspevku na základe údajov uvedených v ŽoPr, dostupných zdrojoch pre priame overenie podmienok poskytnutia príspevku a v relevantných prílohách, ktorými ReS preukazuje splnenie vybraných podmienok poskytnutia príspevku. Usporiadanie výkonu administratívnej kontroly ŽoPr je v kompetencii MAS (prostredníctvom vlastných zamestnancov alebo priamo Výberovou komisiou) pri dodržaná zásady štyroch očí.
6) Závery z administratívneho overenia MAS zaznamenáva v kontrolnom zozname, ktorým MAS zdokumentuje overenie splnenia podmienok poskytnutia príspevku.
7) MAS v rámci administratívneho overenia overí splnenie podmienok doručenia ŽoPr a následne overí ostatné podmienky poskytnutia príspevku, určených vo výzve s výnimkou tých, ktoré sú úplne alebo z časti overované v rámci odborného hodnotenia ŽoPr.
8) V prípade, ak na základe preskúmania ŽoPr a jej príloh vzniknú pochybnosti o pravdivosti alebo úplnosti ŽoPr alebo jej príloh, MAS vyzve ReS na doplnenie neúplných údajov, vysvetlenie nejasností alebo nápravu nepravdivých údajov zaslaním výzvy na doplnenie ŽoPr. Lehota na doplnenie údajov na základe výzvy na doplnenie ŽoPr nemôže byť kratšia ako 5 pracovných dní. Možnosť doplnenia údajov musí byť použitá pri všetkých ReS rovnako. MAS stanoví jednotné kritériá posudzovania obsahu ŽoPr v rámci administratívneho overenia, pričom informácie o možnostiach nápravy zo strany ReS uvedie MAS vo výzve a v príručke pre ReS. V prípade, ak MAS počas procesu výberu ŽoPr zistí, že ReS nebola umožnená náprava údajov podľa tohto odseku, bezodkladne vykoná nápravu a zašle ReS (opätovnú) výzvu na doplnenie ŽoPr, ktorou zabezpečí rovnaké aplikovanie možnosti nápravy vo vzťahu ku všetkým posudzovaným ŽoPr. O dôvodoch a spôsobe opätovného dožiadania MAS v rámci spisu ŽoPr uchová dostatočnú dokumentáciu umožňujúcu overiť odôvodnenosť postupu. Lehota na

predloženie požadovaných dokumentov musí byť totožná s lehotou, ktorá bola poskytnutá ostatným ReS, pričom nesmie byť kratšia ako 5 pracovných dní.

9) MAS po doplnení údajov zo strany ReS overí, či ReS predložil všetky požadované informácie a dokumenty a či ich predložil včas a opätovne overí splnenie podmienok poskytnutia príspevku. Opätovný výkon administratívneho overenia splnenia zaznamená MAS v kontrolnom zozname. V prípade splnenia všetkých podmienok poskytnutia príspevku, ktorých overenie je súčasťou administratívneho overenia, je ŽoPr postúpená na odborné hodnotenie.
10) V prípade nesplnenia niektorej z podmienok poskytnutia príspevku a to ani po predložení doplnených údajov zo strany ReS MAS zašle ReS oznámenie o neschválení ŽoPr vrátane identifikácie podmienok, ktoré neboli splnené.
11) MAS rovnako zašle ReS oznámenie o neschválení ŽoPr v prípade nedoplnenia žiadnych náležitostí, v prípade doručenia požadovaných náležitostí po stanovenom termíne alebo v prípade, ak aj po doplnení chýbajúcich náležitostí naďalej pretrvávajú pochybnosti o pravdivosti alebo úplnosti žiadosti, na základe čoho nie je možné overiť splnenie niektorej z podmienok poskytnutia príspevku a rozhodnúť o schválení ŽoPr.

Odborné hodnotenie Žiadosti o príspevok

1) MAS v rámci odborného hodnotenia zabezpečí posúdenie ŽoPr minimálne dvoma odbornými hodnotiteľmi, ktorí vyhodnotia predložené ŽoPr na základe hodnotiacich kritérií zverejnených vo výzve a v stratégii CLLD. Podrobný popis spôsobu a postupu odborného hodnotenia bude uvedený v príručke pre hodnotenie ŽoPr odbornými hodnotiteľmi.
2) Pred výkonom odborného hodnotenia MAS zabezpečí, aby boli odborní hodnotitelia oboznámení s podmienkami a o spôsobe výkonu odborného hodnotenia. Počas odborného hodnotenia dodržiavanie pravidiel pre výkon odborného hodnotenia upravených v príručke pre odborných hodnotiteľov zabezpečuje MAS. MAS svojou účasťou nesmie zasahovať do obsahového vyhodnotenia jednotlivých kritérií odborného hodnotenia. Za takýto postup sa nepovažuje to, ak MAS informuje odborných hodnotiteľov o prílohách alebo častiach ŽoPr, ktoré môžu obsahovať informácie relevantné pre výkon odborného hodnotenia. Systém riadenia CLLD 2014 – 2020.

3) Odborní hodnotitelia sú povinní pred účasťou na odbornom hodnotení podpísať Čestné vyhlásenie o nestrannosti, zachovaní dôvernosti informácií a vylúčení konfliktu záujmov.
4) Odborní hodnotitelia vykonávajú odborné hodnotenie v priestoroch určených MAS, pričom nie sú oprávnení odnášať poskytnuté dokumenty mimo priestorov MAS.
5) Ak počas odborného hodnotenia odborní hodnotitelia zistia, že na posúdenie splnenia odborného hodnotenia je potrebné poskytnúť zo strany ReS doplňujúce informácie, MAS vyzve ReS na objasnenie resp. doplnenie chýbajúcich údajov. Požadované údaje musia mať jasnú súvislosť s posúdením kritérií odborného hodnotenia. Súčasťou tejto výzvy môže byť aj vyžiadanie informácií/dokumentov, ktoré boli overované a mali byť dožiadané v rámci administratívneho overovania, ak sa v rámci odborného hodnotenia zistí, že MAS opomenul v tejto fáze dožiadať kompletné informácie/dokumenty. MAS určí v prípade takéhoto postupu primeranú lehotu na doplnenie údajov, ktorá nesmie byť kratšia ako 5 pracovných dní, pričom súčasťou výzvy je aj informácia o tom, že nepredloženie dokumentov vôbec, resp. v prípade doručenia požadovaných náležitostí po stanovenom termíne, resp. ak aj po doplnení chýbajúcich náležitostí sú pochybnosti o pravdivosti alebo úplnosti ŽoPr a nie je možné konštatovať splnenie niektorej z podmienok poskytnutia príspevku, bude uvedené viesť k neschváleniu ŽoPr.
6) Konečným výstupom z odborného hodnotenia ŽoPr je hodnotiaci hárok v zmysle kapitoly 6.1.4.7 Systému riadenia CLLD. Procesný postup, ktorý predchádza vydaniu hodnotiaceho hárku upraví MAS v Príručke pre odborných hodnotiteľov. Hodnotiaci hárok obsahuje vyhodnotenie hodnotiacich kritérií, popis záverov z odborného hodnotenia a súčet dosiahnutých bodov z odborného hodnotenia. Ku každému hodnotiacemu kritériu je zároveň uvedený komentár odborných hodnotiteľov, ktorý predstavuje slovný popis dôvodov vyhodnotenia daného hodnotiaceho kritéria a počtu pridelených bodov.
7) Ak ŽoPr nesplnila podmienky odborného hodnotenia, MAS zašle ReS oznámenie o neschválení ŽoPr spolu odôvodnením, kde uvedie dôvody nesplnenia kritérií odborného hodnotenia na základe výstupov z hodnotiaceho hárku. MAS je oprávnená vyzvať odborných hodnotiteľov na dopracovanie alebo bližší popis dôvodov nesplnenia kritérií odborného hodnotenia v prípade, ak odovzdaný hodnotiaci hárok neumožňuje MAS vypracovať dostatočne jasné a presné odôvodnenie pre neschválenie ŽoPr.

Kontrola oprávnenosti výdavkov CLLD/IROP

1) MAS vymedzí oprávnenosť výdavkov, ako aj vecnú náplň oprávnených výdavkov v súlade s IROP v stratégii CLLD, vo výzve a v príručke pre ReS. MAS zodpovedá za transparentnú, jednoznačnú a efektívnu interpretáciu oprávnenosti výdavkov vo vzťahu k IROP.
2) MAS rozhoduje o oprávnenosti, resp. neoprávnenosti výdavkov projektu v procese schvaľovania ŽoPr a kontroly projektov. V tejto súvislosti je primárnou zodpovednosťou MAS zabezpečenie vhodného a dostatočne podrobného informovania ReS o oprávnenosti výdavkov a ich evidencie prostredníctvom výziev alebo riadiacej dokumentácie, na ktorú sa výzvy odvolávajú a prostredníctvom ktorej MAS definuje podmienky poskytnutia príspevku vo vzťahu k oprávnenosti výdavkov realizácie projektov.
3) Z vecného hľadiska musia výdavky spĺňať nasledujúce podmienky:
    a) výdavky sú v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi (napr. zákon o rozpočtových pravidlách, ZVO, zákon o štátnej pomoci, zákonník práce);
    b) výdavky sú vynaložené na projekt (existencia priameho spojenia s projektom) schválený MAS a realizovaný v zmysle podmienok výzvy, podmienok schémy pomoci de minimis, príp. schémy štátnej pomoci, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť výzvy (ak je relevantné), podmienok zmluvy o príspevku;
    c) výdavky sú vynaložené v súlade s pravidlami IROP na oprávnené aktivity a aktivity schválené v stratégii CLLD, v súlade s obsahovou stránkou projektu, zodpovedajú časovej následnosti aktivít projektu, sú plne v súlade s cieľmi projektu a prispievajú k dosiahnutiu plánovaných cieľov projektu;
    d) výdavky sú primerané, t.j. zodpovedajú obvyklým cenám v danom mieste a čase a zodpovedajú potrebám projektu;
    e) výdavky spĺňajú zásadu riadneho finančného hospodárenia, ktorá zahŕňa zásady hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti, podľa čl. 30 nariadenia 966/2012. V Slovenskej republike výdavky musia zároveň spĺňať aj účelnosť napr. v zmysle § 2 ods. 2 písm. o) zákona o finančnej kontrole. ;
    f) výdavky musia byť identifikovateľné a preukázateľné a musia byť doložené účtovnými dokladmi, ktoré sú riadne evidované u užívateľa v súlade s platnou legislatívou; výdavky sú preukázané faktúrami alebo inými účtovnými dokladmi rovnocennej preukaznej hodnoty, ktoré sú riadne evidované v účtovníctve užívateľa v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a

zmluvou o poskytnutí príspevku užívateľovi. Preukázanie výdavkov faktúrami alebo účtovnými dokladmi rovnocennej preukaznej hodnoty sa nevzťahuje na výdavky vykazované zjednodušeným spôsobom vykazovania. Výdavky musia byť uhradené užívateľom a ich uhradenie musí byť doložené pred ich predložením na RO pre IROP (s výnimkou odpisov a vecných príspevkov).

4) V zmysle čl. 65 ods. 11 všeobecného nariadenia na jeden projekt možno udeliť príspevok z jedného alebo viacerých EŠIF alebo z jedného alebo viacerých OP a z iných nástrojov EÚ v prípade, že sa na výdavkovú položku zahrnutú do ŽoP jedným z EŠIF neposkytla podpora z iného fondu alebo nástroja EÚ, ani podpora z rovnakého fondu v rámci iného OP.
5) Z hľadiska časovej oprávnenosti výdavkov, podľa čl. 65 všeobecného nariadenia, výdavky musia skutočne vzniknúť a byť **uhradené užívateľom medzi 1. januárom 2014 a 31. decembrom 2023**, avšak za oprávnené sa budú považovať:
    a) výdavky MAS po predložení ŽoNFP na ŠC 5.1.1, Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD,
    b) výdavky pre uzivateľa v rámci implementácie stratégie CLLD v zmysle ustanovení metodického pokynu RO pre IROP.
6) Z hľadiska územnej oprávnenosti musia byť oprávnené výdavky realizované na oprávnenom území, t.j. na území príslušnej MAS, na ktoré sa vzťahuje IROP.
7) Minimálna a maximálna výška oprávnených výdavkov ŽoPr pre jednotlivé špecifické ciele IROP bude definovaná v stratégii CLLD a vo vyhlásených výzvach MAS.
8) Kontrolu dodržania minimálnej a maximálnej výšky oprávnených výdavkov ŽoPr vykonáva MAS.

Výber Žiadosti o príspevok

1) Výberová komisia v súlade s kapitolou 6.1.4.3 overí výsledky administratívnej kontroly ŽoPr (v prípade ak administratívnu kontrolu ŽoPr vykonávajú zamestnanci MAS mimo výberovej komisie) a odborného hodnotenia (hlasovaním vyjadrí súhlas alebo nesúhlas s odborným hodnotením) a následne aplikáciou výberových kritérií, ktorých súčasťou sú rozlišovacie kritéria stanoví poradie ŽoPr od najvyššie umiestnenej ŽoPr (ktorá najvyššou mierou napĺňa ciele stratégie CLLD) spĺňajúcej všetky podmienky poskytnutia príspevku po najnižšie umiestnenú ŽoPr spĺňajúcu všetky podmienky poskytnutia príspevku.
2) Výberová komisia zaznamená proces aplikácie výberových kritérií v písomnej podobe.

3) Po ukončení procesu výberu ŽoPr výberová komisia vypracuje v rámci každého kola hodnotenia Protokol o výbere ŽoPr, v ktorom navrhne jednotlivé ŽoPr na schválenie. Protokol o výbere ŽoPr spolu so všetkými predloženými ŽoPr, v rámci príslušného kola hodnotenia, je MAS povinná predložiť na RO pre IROP do 45 pracovných dní od termínu uvedeného vo výzve.
4) Protokol o výbere ŽoPr MAS musí byť podpísaný štatutárnym orgánom MAS a osobami, podieľajúcimi sa na schvaľovaní ŽoPr na MAS. Dokumenty doložené do Protokolu musia byť originály, pričom Protokol musí obsahovať výstupy z administratívneho overovania, odborného hodnotenia ako aj výberu ŽoPr. Vzor protokolu s minimálnymi obsahovými náležotosťami vydá RO pre IROP.

Overenie výberu ŽoPr vykonanej MAS

1) RO pre IROP posúdi splnenie podmienok administratívneho overenia, odborného hodnotenia a výberu ŽoPr MAS na základe predloženého Protokolu o výbere ŽoPr a samotných ŽoPr. RO pre IROP sa pri overení primerane uistí o dodržaní postupov pri výbere ŽoPr. V zmysle všeobecného nariadenia 1303/2013 – overenie, ktoré je definované v čl. 34 odsek 3 písmeno f.
2) RO pre IROP vykoná overenie administratívneho overenia, odborného hodnotenia a výberu ŽoPr na základe náhodného výberu v rozsahu podľa rizikovej analýzy. Podrobný postup overenia výberu ŽoPr upravuje RO pre IROP v IMP a jeho cieľom je primerane sa uistiť o skutočnosti, že MAS dodržala všetky postupy.
3) V prípade, ak pri preskúmavaní postupu MAS vzniknú pochybnosti o pravdivosti alebo nejasnosti, RO pre IROP vyzve MAS na doplnenie neúplných údajov, vysvetlenie nejasností alebo nápravu nepravdivých údajov, v prípade potreby aj na zaslanie výzvy na doplnenie chýbajúcich náležitostí príslušným ReS. Lehota na doplnenie údajov na základe výzvy na doplnenie nemôže byť kratšia ako 10 pracovných dní. Možnosť doplnenia údajov musí byť použitá pri všetkých ŽoPr rovnako. Po doplnení údajov zo strany MAS, RO pre IROP overí, či MAS predložila všetky požadované informácie a dokumenty a či ich predložila včas a opätovne overí splnenie podmienok poskytnutia príspevku.
4) V prípade, že MAS nedoplní požadované informácie, RO pre IROP neudelí súhlas na zaslanie oznámenia o schválení ŽoPr a následné uzavretie zmlúv s príslušnými ReS.
5) RO pre IROP pri identifikácií nesúladu, resp. chýb uvedených v Protokole o výbere ŽoPr odstúpi všetky predložené ŽoPr predmetnej výzvy spolu s Protokolom o výbere

ŽoPr na príslušnú MAS za účelom vykonania nápravy/opravy. Opravený Protokol o výbere ŽoPr spolu so všetkými predloženými ŽoPr v rámci príslušnej výzvy je MAS povinná opätovne predložiť na RO pre IROP najneskôr do 15 pracovných dní odo dňa ich odstúpenia z RO pre IROP.

6) V prípade, že RO pre IROP nezistí žiadne závažné nedostatky v procese schvaľovania ŽoPr, resp. takéto overenie nebolo s ohľadnom na rizikovú analýzu vykonané, zašle MAS písomný súhlas so zaslaním oznámenia o schválení ŽoPr príslušným ReS.
7) Udelenie súhlasu v žiadnom prípade nenahrádza konečnú zodpovednosť MAS za prípadné neskôr identifikované nedostatky výberu ŽoPr.

Zmluva s užívateľom

1) Po odoslaní oznámení o schváleni ŽoPr MAS (v súlade s podmienkami uvedenými v zmluve o poskytnutí NFP uzatvorenej medzi RO pre IROP a MAS) zabezpečí uzatvorenie zmluvy s užívateľom (ReS), ktorá upraví práva a povinnosti medzi MAS a ReS.
2) Zmluva s užívateľom sa uzatvára podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka v nadväznosti na § 25 ods. 1 zák. č. 292/2014 Z.z.
3) Proces implementácie musí byť viazaný na jednoznačné a jasné pravidlá, ktoré sa vzťahujú na celý proces od podpisu zmluvy s užívateľom až po ukončenie jej účinnosti.
4) Vzájomné práva a povinnosti MAS a užívateľa sa spravujú podmienkami zakotvenými v zmluve s užívateľom a dokumentmi, ktoré sú na základe dohody zmluvných strán zakotvené v tejto zmluve.
5) MAS zasiela písomný návrh na uzavretie zmluvy s užívateľom a určí ReS (ktorému oznámila schválenie ŽoPr a ktorý poskytol potrebnú súčinnosť pri vypracovaní návrhu zmluvy) lehotu na prijatie návrhu zmluvy.
6) MAS zabezpečí zaslanie návrhu na uzavretie zmluvy s užívateľom podpísanej štatutárnym orgánom MAS, resp. jeho oprávneným zástupcom v minimálne troch rovnopisoch doporučenou poštou, alebo iným vhodným spôsobom v termíne do 15 pracovných dní od zaslania oznámenia o schválení ŽoPr. Ak ReS neposkytol potrebnú súčinnosť nevyhnutnú k príprave návrhu zmluvy s užívateľom v primeranej lehote stanovenej MAS, MAS návrh predmetnej zmluvy ReS nezašle.
7) MAS poskytne ReS lehotu na prijatie návrhu na uzavretie zmluvy s užívateľom, ktorá nesmie byť kratšia ako 5 pracovných dní. V prípade, že zmluvu s užívateľom podpisuje

splnomocnený zástupca štatutárneho orgánu ReS, tento priloží k podpísanej zmluve s užívateľom úradne ovorené splnomocnenie).

8) Návrh na uzavretie zmluvy s užívavteľom zaniká dňom uplynutia lehoty, ktorá bola v návrhu na uzavretie zmluvy určená na jeho prijatie alebo doručením písomného prejavu ReS o odmietnutí návrhu na uzavretie zmluvy .
9) MAS zabezpečí, aby ReS doručil minimálne dva rovnopisy prijatého návrhu na uzavretie zmluvy s užívateľom. Po prijatí návrhu na uzavretie zmluvy s užívateľom MAS založí pre každý projekt, k podpore ktorého bola uzavretá zmluva s užívateľom, projektový spis v súlade s príslušnými pravidlami pre uchovávanie dokumentov. 10)

MAS zabezpečí zverejnenie zmluvy s užívateľom v centrálnom registri zmlúv. Deň nasledujúci po dni jej prvého zverejnenia je dňom účinnosti zmluvy s užívateľom a ReS sa stáva užívateľom. Prvé zverejnenie zmluvy s užívateľom zabezpečí MAS, pričom týmto nie je dotknutá povinnosť zverejňovania druhou zmluvnou stranou, ak je osobou povinnou zverejňovať zmluvu. Zároveň sú od tohto dňa obe zmluvné strany viazané ustanoveniami zmluvy s užívateľom.

5.2 Akčný plán

Časť A.) Akčný plán implementácie stratégie CLLD

Tabuľka č. 4.B: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Investície do hmotného majetku – podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Kód opatrenia 4/ kód podopatrenia 4.1
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	*Sekundárna FO predominantná – 2A, 5C* *Sekundárna FO doplnková – 3A*
Ciele opatrenia	*Cieľom opatrenia je zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárskych podnikov prioritne zavádzaním nových technológií, zvýšením možností pozberovej úpravy a uskladnenia produktov.*
Zdôvodnenie výberu	*Opatrenie bolo vybrané z dôvodu potreby modernizácie a rozvoja existujúcich poľnohospodárskych podnikov s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť pri súčasnom zabezpečení environmentálne prijateľnejšej poľnohospodárskej výroby.*
Rozsah a oprávnené činnosti	*Oprávnené činnosti:*

	- ***investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov špecializovanej rastlinnej výroby vrátane prípravy staveniska a vrátane okolitých spevnených plôch;*** - ***investície do obstarania technického a technologického vybavenia špecializovanej rastlinnej výroby vrátane strojov a náradia slúžiacich na pestovanie, aplikáciu prípravkov na ochranu rastlín, priemyselných a hospodárskych hnojív, zber a pozberovú úpravu;*** - ***investície do objektov na využívanie geotermálnej energie na vykurovanie skleníkov a fóliovníkov a na vlastnú spotrebu v podniku vrátane súvisiacich investičných činností.*** - ***investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov a do jeho vnútorného vybavenia na priamy predaj výhradne vlastných výrobkov v rámci areálu daného podniku (vrátane okolitých spevnených plôch;*** - ***investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov živočíšnej výroby vrátane prípravy staveniska;*** - ***investície do obstarania technického a technologického vybavenia živočíšnej výroby vrátane strojov a náradia slúžiacich aj na zber objemových krmív, uskladnenie a manipuláciu s krmivami a stelivami;*** - ***investície do zavádzania technológií na výrobu energie energetickou transformáciou biomasy vyprodukovanej primárne v rámci živočíšnej výroby s doplnkovou funkciou biomasy vyprodukovanej na ostatnej poľnohospodárskej pôde (nevyužitej ornej i TTP) a odpadových druhov biomasy z poľnohospodárstva, vlastnej výroby potravinárskych výrobkov.*** - ***stavebné investície na výstavbu, rekonštrukciu alebo modernizáciu závlahových systémov vrátane infraštruktúry s cieľom zvýšenia produkcie alebo jej kvality;*** - ***investície do obstarania a modernizácie techniky a technológie závlahových systémov s cieľom zvýšenia produkcie alebo jej kvality, pričom oprávnené sú len kompletné závlahové detaily (nie súčasti na existujúci detail, ani stavebné investície)*** - ***investície do nových technológií na znižovanie emisií skleníkových plynov v ustajnení hospodárskych zvierat v súvislosti s rastom produkcie alebo rastom kvality produkcie;*** - ***investície do objektov a technológií na bezpečné uskladnenie a nakladanie s hospodárskymi hnojivami a inými vedľajšími produktmi vlastnej živočíšnej výroby (výstavba hnojísk, uskladňovacích nádrží alebo žúmp) v súvislosti s rastom produkcie alebo rastom kvality produkcie;*** - ***investície do uskladnenia hnojív a chemických prípravkov v rastlinnej výrobe a do objektov, technológií a zariadení na bezpečné uskladnenie senáže a siláže v súvislosti rastom produkcie alebo rastom kvality produkcie.*** - ***investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie skladovacích kapacít a pozberovej úpravy vrátane sušiarní s energetickým využitím biomasy na výrobu tepla s max. tepelným výkonom do 2 MWt.*** - ***investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov a do jeho vnútorného vybavenia: na priamy predaj výhradne vlastných výrobkov v rámci areálu daného podniku.***

	- ***investície do obstarania inovatívnej techniky, technológie a strojov s variabilnou aplikáciou organických a priemyselných hnojív a ostatných substrátov do pôdy.*** - ***náklady na založenie porastov rýchlo rastúcich drevín a iných trvalých energetických plodín na poľnohospodárskej pôde. Zoznam rýchlorastúcich drevín pre účely pestovania na ornej pôde tvorí prílohu č. 10B k Príručke pre príjimateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 pre opatrenie 19. Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER*** - ***investície na budovanie, rekonštrukciu a modernizáciu zariadení na energetické využívanie biomasy na výrobu tepla a vykurovanie s max. tepelným výkonom do 500 kWt;*** - ***investície na budovanie, rekonštrukciu a modernizáciu zariadení na energetické využívanie biomasy na výrobu elektriny a tepla spaľovaním bioplynu vyrobeného anaeróbnou fermentáciou, s max. elektrickým výkonom do 500 kWe;*** - ***investície na výrobu biomasy pre technické a energetické využitie.***
Oprávnení prijímatelia	***fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe***
Intenzita pomoci [1]	*v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020 – str. 46-47 Prílohy č. 1k Príručke pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku PRV 2014 – 2020 Charakteristika podopatrení (v členení: všeobecný opis podopatrenia, príspevok k fokusovej oblasti, typ podpory, súvislosť s inou legislatívou, oprávnený žiadateľ, oprávnené výdavky, neoprávnené výdavky, výška a miera podpory, iné)* ***Základná miera podpory z celkových oprávnených výdavkov:*** • ***50 %*** ***Zároveň platí, že základná miera podpory sa zvyšuje:*** • ***o 20 % v prípade mladých poľnohospodárov;*** • ***o 20 % v prípade ekologického poľnohospodárstva a agroenvirementu;*** ***Miera podpory sa môže zvýšiť kombinovane najviac do 90% z celkových oprávnených výdavkov.***
Oprávnené výdavky[2]	***Oprávnené výdavky projektu, ktoré žiadateľ musí spĺňať sú oprávnené výdavky v zmysle stratégie CLLD uvedené vo výzve ako oprávnené výdavky MAS. Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj podmienky uvedené v bode 2.2 pre Podopatrenie 4.1 Podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov uvedené v Prílohe 6B k Príručke pre prijímateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 pre opatrenie 19. Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER a podmienky v kapitole 7., ods. 3 až ods. 5 vyššie uvedenej príručky.*** ***Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj nasledovné podmienky (ak relevantné):*** ***1. výdavky na hmotné a nehmotné investície v súlade s podporovanými činnosťami (náklady súvisiace s investíciami do využívania OZE a do úspor energie, pokiaľ sú tieto investície súčasťou iných investícií v rámci operácie)***

[1] Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.
[2] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

<table>
<tr><td></td><td>2. súvisiace všeobecné náklady s bodom 1 (v prípade investičných opatrení):
a) výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku;
b) kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení, ako i strojov a zariadení do výšky ich trhovej hodnoty;
c) všeobecné náklady súvisiace s výdavkami uvedenými v bode a) a v bode b) ako sú poplatky architektom, inžinierom a konzultantom, poplatky za poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti. Štúdie uskutočniteľnosti zostávajú oprávnenými aj v prípade, ak sa na základe ich výsledkov nebudú realizovať žiadne výdavky uvedené v bodoch a) a b) – max. do 15% z výšky projektu;
d) nehmotné investície ako obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, získanie patentov, licencií, autorských práv a obchodných značiek.</td></tr>
<tr><td>Výška príspevku (minimálna a maximálna)</td><td>minimálna výška príspevku 3.000 EUR
maximálna výška príspevku: 100.000 EUR</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td><table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td>953.278,92</td><td>357.479,59</td><td>119.159,87</td><td>476.639,46</td><td>0</td></tr>
<tr><td>viac rozvinutý región</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td>953.278,92</td><td>357.479,59</td><td>119.159,87</td><td>476.639,46</td><td>0</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Princípy pre stanovenie výberových a
hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií[3]</td><td>v súlade s PRV SR, Príručkou pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku PRV 2014 – 2020 Charakteristika podopatrení (v členení: všeobecný opis podopatrenia, príspevok k fokusovej oblasti, typ podpory, súvislosť s inou legislatívou, oprávnený žiadateľ, oprávnené výdavky, neoprávnené výdavky, výška a miera podpory, iné), Systémom riadenia CLLD na programové obdobie 2014-2020, povinnou prílohou k Stratégii CLLD – Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritériá pre výber projektov stratégie CLLD MAS HORNOHRAD (Konsolidovaná verzia)</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td><table>
<tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr>
<tr><td>4.1</td><td>Celkové verejné výdavky v EUR</td><td>EUR</td><td>0</td><td>476.639,46</td></tr>
<tr><td>4.1</td><td>Počet podnikov, ktoré získali podporu na investície do poľnohospodárskych podnikov</td><td>počet</td><td>0</td><td>8</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

[3] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Tabuľka č. 4.D: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti - podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Kód opatrenia 6/kód podopatrenia 6.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	*Sekundárna FO predominantná – 6A, 5C*
Ciele opatrenia	*Cieľom opatrenia je podporiť rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a rozvoj služieb pre deti a seniorov na území MAS HORNOHRAD.*
Zdôvodnenie výberu	*Opatrenie bolo vybrané z dôvodu, že územie MAS HORNOHRAD má len vo veľmi nízkej miere rozvinutý vidiecky cestovný ruch aj napriek jeho veľkého potenciálu. Rovnako sú služby na území veľmi nedostatočné, hoci na základe realizovaného prieskumu je o ne značný záujem. Zároveň je na území veľmi malý počet ubytovacích a stravovacích zariadení.*
Rozsah a oprávnené činnosti	*Oprávnené činnosti:* ***Činnosť 1: činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou zamerané na vytváranie podmienok pre rekreačné a relaxačné činnosti, vrátane vytvárania podmienok na poskytovanie vzdelávania a vytvorenie konferenčných priestorov.*** ***Oprávnená je výstavba ubytovacích zariadení, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich ubytovacích zariadení, ako aj nevyužívaných objektov na ubytovacie zariadenie a to s kapacitou od 5 do 30 lôžok, len v nadväznosti na investície do rozvoja rekreačných a relaxačných činností.*** ***Oprávnená je výstavba, rekonštrukcia a modernizácia doplnkových relaxačných a rekreačných zariadení v nadväznosti na existujúce ubytovacie zariadenie bez kapacitného lôžkového obmedzenia, ako napr. wellness, športové relaxačné ihrisko, sauna, krb, bazén apod.*** ***V prípade obhospodarovateľov lesa je činnosť 1 oprávnená s výnimkou budovania a obnovy občianskej a poznávacej infraštruktúry (náučné a turistické chodníky, cyklotrasy, odpočívadlá, pozorovateľne, mostíky, turistické značenie, mapové panely, informačné tabule, turistické útulne, ohniská, odpadkové koše, vyhliadkové veže, lanové dráhy, schody, rebríky, chodníky, objekty a centrá biodiverzity na pozorovanie – mokrade, malé vodné plochy, ukážkové lesné biotopy).*** ***Činnosť 2: činnosti spojené s poskytovaním služieb pre cieľovú skupinu: deti, seniori a občania so zníženou schopnosťou pohybu. V rámci danej oblasti je možné sa zamerať aj na terapie (hipoterapia, animoterapia), lesnú pedagogiku a pod., ktoré prispievajú k rekonvalescencii, lepšiemu začleneniu do spoločenského života, zvýšeniu motoriky cieľovej skupiny.***

	Činnosť 3: činnosti spojené so spracovaním a uvádzaním na trh produktov, ktorých výstup spracovania nespadá do prílohy I ZFEÚ. Vstupom spracovania môže byť aj produkt, ktorý spadá do prílohy I ZFEÚ za podmienky, že je vstupom zároveň aj produkt, ktorý nespadá do prílohy I ZFEÚ (s výnimkou spracovania poľnohospodárskych produktov, ktorých vstup spadá výlučne do prílohy I ZFEÚ a výstupom je energia z OZE alebo produkt, ktorý sa ďalej využíva na výrobu energie) vrátane doplnkovej výroby nepoľnohospodárskeho, nelesného a neakvakultúrneho charakteru, ako aj predaj vlastných produktov nepoľnohospodárskeho, nelesného a neakvakultúrneho charakteru (vrátane zriadenia mobilných predajných miest) a výrobkov a/alebo produktov iných poľnohospodárov a obhospodarovateľov lesa a akvakultúrnych podnikov za účelom ekonomického rozvoja daného územia. Oprávnená je aj tvorba a rozvoj aktivít a činností spojených s poskytovaním služieb, najmä služieb súvisiacich so skladovaním, logistikou a dopravou a zriaďovaním podnikateľských inkubátorov. ***Činnosť 4: činnosti spojené so spracovaním a uvádzaním na trh produktov, ktorých výstup nespadá do prílohy I ZFEÚ spojené s využívaním OZE, kde časť energie príjemca pomoci spotrebuje vo vlastnom podniku a v prípade využívania solárnej energie, táto pokryje sprostredkovane aj časť jeho spotreby tepla resp. bude vyrobená elektrina použitá aj na klimatizáciu a pod. a to:*** - ***investície na budovanie zariadení na energetické využívanie biomasy na výrobu elektriny a tepla spaľovaním bioplynu vyrobeného anaeróbnou fermentáciou, s max. elektrickým výkonom do 500 kW, kde je časť energie uvádzaná do siete;*** - ***investície na budovanie zariadení na energetické využívanie biomasy na výrobu tepla a vykurovanie s max. tepelným výkonom do 500 kW, kde je časť energie uvádzaná do siete;*** - ***investície na výrobu biomasy pre technické a energetické využitie, kde je časť energie uvádzaná do siete;*** - ***investície na budovanie zariadení na energetické využívanie drevnej biomasy na výrobu elektriny a tepla spaľovaním plynu vyrobeného termochemickou konverziou s max. elektrickým výkonom do 500 kW;*** - ***investície na budovanie zariadení na energetické využívanie odpadovej drevnej biomasy na výrobu tepla a vykurovanie s max. tepelným výkonom do 500 kW;*** - ***investície na budovanie zariadení na energetické využívanie solárnej energie s max. výkonom 250 kW;*** - ***investície na budovanie zariadení na energetické využívanie veternej energie s max. výkonom 250 kW;*** - ***investície na budovanie zariadení na energetické využívanie vodnej energie s max. výkonom 250 kW.***
Oprávnení prijímatelia	***Činnosť 1 a 2:*** ***Mikropodniky a malé podniky (v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) vo vidieckych oblastiach.*** ***Činnosť 1 až 3:***

	1. Fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby. ***2. Fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve:*** • ***súkromných vlastníkov a ich združení;*** • ***obcí a ich združení;*** • ***cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním.*** ***3. Fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) podnikajúce v oblasti hospodárskeho chovu rýb (akvakultúry).***
Intenzita pomoci [4]	*v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020, Príručkou pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku PRV 2014 – 2020 Charakteristika podopatrení (v členení: všeobecný opis podopatrenia, príspevok k fokusovej oblasti, typ podpory, súvislosť s inou legislatívou, oprávnený žiadateľ, oprávnené výdavky, neoprávnené výdavky, výška a miera podpory, iné)* ***Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov za predpokladu dodržania stropov uvedených v bodoch J.1 resp. J.2 schémy de minimis DM – 4/2018 v platnom znení (Príloha 14B):*** • ***85 %***
Oprávnené výdavky[5]	***Oprávnené výdavky projektu, ktoré žiadateľ musí spĺňať sú oprávnené výdavky v zmysle stratégie CLLD uvedené vo výzve ako oprávnené výdavky MAS. Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj podmienky uvedené v bode 2.3 pre Podopatrenie 6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností uvedené v Prílohe 6B k Príručke pre prijímateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 pre opatrenie 19. Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER a podmienky v kapitole 7., ods. 3 až ods. 5 vyššie uvedenej príručky.*** ***Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj nasledovné podmienky:*** ***Oprávnené výdavky v menej rozvinutých regiónoch (mimo Bratislavského kraja)*** ***Výdavky na hmotné a nehmotné aktíva*** ***Oprávnené výdavky sú výdavky na oprávnené projekty, súvisiace s aktivitami v zmysle bodu 2.2 tohto podopatrenia a to výdavky na:*** ***- výdavky na hmotné a nehmotné aktíva ,*** ***- výstavbu, obstaranie (vrátane leasingu) alebo rozšírenie kapacity nehnuteľného majetku vrátane prípravy staveniska,, terénnych úprav a úpravy okolia a vrátane vnútorného vybavenia; u obstarania nehnuteľného majetku (okrem nezastavaného a zastavaného pozemku) najviac za sumu nepresahujúcu 30 %***

[4] Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.
[5] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	celkových oprávnených výdavkov na príslušnú operáciu zistenú znaleckým posudkom, ***- kúpu nezastavaného a zastavaného pozemku za sumu nepresahujúcu 10 % celkových oprávnených výdavkov na príslušnú operáciu zistenú znaleckým posudkom,*** ***- obstaranie nových strojov a zariadení vrátane leasingu do výšky ich trhovej hodnoty o nehmotné investície - len obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru,*** ***- za oprávnené vnútorné vybavenie nehnuteľného majetku sa pre potreby tejto výzvy pokladajú len elektrospotrebiče, prístroje a technológie (napr. sauna, zariadenie posilňovne) súvisiace s cieľom projektu. Pokiaľ nie sú súčasťou stavby musí ísť o majetok zaradený do dlhodobého hmotného majetku (t.j. samostatné hnuteľné veci, alebo súbory hnuteľných vecí so samostatným technicko-ekonomickým určením s obstarávacou cenou nad 1700 EUR resp. s cenou pod 1700 EUR, pokiaľ doba ich použiteľnosti je dlhšia ako jeden rok),*** ***- za oprávnené stroje sa pre potreby tejto výzvy pokladajú len stroje slúžiace na výrobu alebo poskytovanie služieb v súlade s cieľom projektu, pričom v oblasti 1 maximálne spolu do 30 % oprávnených výdavkov projektu,*** ***- za oprávnené zariadenia sa pre všetky oblasti pre potreby tejto výzvy považujú všetky výrobné a obslužné zariadenia a technológie súvisiace s oprávneným predmetom projektu,*** ***- za oprávnené výdavky sa považujú aj výdavky súvisiace s úpravou okolia vrátane zelenej infraštruktúry – stromy, kríky a pod ak sú súčasťou stavebnej investície max do výšky 5 % z oprávnených výdavkov projektu,*** ***- za oprávnené výdavky v súvislosti s oblasťou 1 a 2 sa považujú aj výdavky súvisiace poskytovaním stravovacích a reštauračných služieb. V rámci oblasti 1 len do výšky 30 % oprávnených výdavkov projektu. V oblasti 2 výhradne na účel a pre cieľovú skupinu.*** ***Výdavky spojené s lízingom hmotných aktív možno zohľadniť za týchto podmienok:*** ***- v prípade pozemkov a budov musí prenájom pokračovať najmenej 3 roky a v prípade veľkých podnikov najmenej 5 rokov, po očakávanom dátume ukončenia projektu;*** ***- v prípade zariadenia a strojov musí mať prenájom formu finančného lízingu a musí zahŕňať záväzok pre príjemcu pomoci odkúpiť tieto aktíva po uplynutí doby prenájmu.*** ***Nehmotné aktíva sú oprávnené na výpočet investičných výdavkov, ak spĺňajú tieto podmienky:*** ***- musia sa používať výlučne v podniku, ktorý je príjemcom pomoci; a musia byť odpisovateľné;*** ***- musia byť nakúpené za trhových podmienok od tretích strán, ktoré nie sú v žiadnom vzťahu voči nadobúdateľovi;*** ***- musia byť zahrnuté v aktívach podniku, ktorý je príjemcom pomoci, a musia ostať spojené s projektom, na ktorý***

<table>
<tr><td></td><td>bola pomoc poskytnutá, najmenej počas troch rokov a v prípade veľkých podnikov najmenej päť rokov.
Výdavky sú oprávnené ak spĺňajú nasledovné podmienky:
1. Výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné „ozelenenie“ objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce.
2. Súvisiace všeobecné náklady s bodom 1 (v prípade investičných opatrení):
a) výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku;
b) kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení, ako i strojov a zariadení do výšky ich trhovej hodnoty;
c) všeobecné náklady súvisiace s výdavkami uvedenými v bode a) a v bode b) ako sú poplatky architektom, inžinierom a konzultantom, poplatky za poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti. Štúdie uskutočniteľnosti zostávajú oprávnenými aj v prípade, ak sa na základe ich výsledkov nebudú realizovať žiadne výdavky uvedené v bodoch a) a b) – max. do 15% z výšky projektu;
d) nehmotné investície ako obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, získanie patentov, licencií, autorských práv a obchodných značiek.
3. Nadobudnuté aktíva musia byť nové, s výnimkou mikropodnikov, malých a stredných podnikov.</td></tr>
<tr><td>Výška príspevku (minimálna a maximálna)</td><td>minimálna výška príspevku: 3.000 EUR
maximálna výška príspevku: 84.847,85 EUR</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td><table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td>99.821</td><td>63.635,89</td><td>21.211,96</td><td>14.973,15</td><td>0</td></tr>
<tr><td>viac rozvinutý región</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td>99.821</td><td>63.635,89</td><td>21.211,96</td><td>14.973,15</td><td>0</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií[6]</td><td>v súlade s PRV SR , Príručkou pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku PRV 2014 – 2020 Charakteristika podopatrení (v členení: všeobecný opis podopatrenia, príspevok k fokusovej oblasti, typ podpory, súvislosť s inou legislatívou, oprávnený žiadateľ, oprávnené výdavky, neoprávnené výdavky, výška a miera podpory, iné), Systémom riadenia CLLD na programové obdobie 2014-2020, povinnou prílohou k Stratégii CLLD – Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritériá pre výber projektov stratégie CLLD MAS HORNOHRAD (Konsolidovaná verzia)</td></tr>
</table>

[6] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

<table>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><th>Kód/ID</th><th>Názov/Ukazovateľ</th><th>Merná jednotka</th><th>Počiatočná hodnota</th><th>Celková cieľová hodnota</th></tr>
<tr><td>6.4</td><td>Celkové investície v EUR</td><td>EUR</td><td>0</td><td>99.821</td></tr>
<tr><td>6.4</td><td>Celkové verejné výdavky v EUR</td><td>EUR</td><td>0</td><td>84.847,85</td></tr>
<tr><td>6.4</td><td>Počet prijímateľov, ktorí dostávajú podporu na investície do nepoľnohospodárskych činností vo vidieckych oblastiach</td><td>počet</td><td>0</td><td>1</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Tabuľka č. 4.E: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Kód opatrenia 7/kód podopatrenia 7.2
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	*Sekundárna FO predominantná – 6B*
Ciele opatrenia	*Cieľom tohto opatrenia je prispieť k rozvoju infraštruktúry územia, a tým zabezpečiť dostupnosť základných služieb a zároveň zlepšiť vzhľad obcí.*
Zdôvodnenie výberu	*Opatrenie bolo zvolené z dôvodu, že územie MAS HORNOHRAD má nedostatočnú vybavenosť infraštruktúrou vytvárajúcou podmienky na kvalitný život obyvateľov, ako aj podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu.*
Rozsah a oprávnené činnosti	***Oprávnené činnosti:*** - ***výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, lávok, mostov, chodníkov a záchytných parkovísk, autobusových***

	zastávok. V prípade investícií do miestnych komunikácii, tie budú umožnené len v malom rozsahu a za predpokladu, že prispievajú k oživeniu znevýhodnenej vidieckej oblasti, kde môže zlepšiť prepojenie medzi vidieckymi oblasťami a širšou dopravnou sieťou, príp. budú prispievať k miestnemu ekonomickému rozvoju (napr. k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu a pod.), ***Konkrétnejšie aktivity: miestne komunikácie v dedinách, vidiecke cesty a chodníky (cesty a chodníky aj vrátane parkovísk), parkoviská, priekopy a rigoly (len ak sú súčasťou popri realizovanej ceste, resp. chodníku), cestné mosty (z ocele, betónu alebo z iného materiálu) spolu s nadjazdami a príjazdami, pešie mosty (lávky pre peších), autobusové prístrešky (autobusové zastávky).*** ***Za oprávnený výdavok sa považuje aj tzv. mobiliár:*** ***- lavička,*** ***- odpadkový kôš,*** ***- kontajner na zeleň/kvetináč, informačné plochy/tabule/vitríny (napr. aj vrátane názvu zastávky, názvu ulice, umiestnenie mapy obce/okolia/kultúrnych pamiatok),*** ***- uvítacie tabule,*** ***- smerníky a ukazovatele (napr. k obecnému úradu, ku kultúrnej pamiatke, k historickej budove, múzeu, pamätnej izbe, a pod.),*** ***- bariéry,*** ***- zábrany vjazdu,*** ***- ochranné mreže (napr. na koreň/kmeň stromov).*** - ***výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu, alebo čistiarne odpadových vôd,*** ***Podrobnejšie: stokové siete (kmeňové stoky, zberače a uličné stoky, výustné stoky a odľahčovacie stoky), čistiarne odpadových vôd, obecné, skupinové a ostatné vodovody lokálneho charakteru, miestne potrubné rozvody teplej vody, súvisiace vodárenské stavby miestneho významu (úpravne vody, čerpacie stanice).*** - ***zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov, aleje, pešie zóny, nábrežia (v prípade, že je súčasťou takejto investície aj parkovisko v menšom rozsahu, tak sú výdavky oprávnené aj vrátane parkovísk) a pod.*** ***Za verejné priestranstvo možno považovať pre účely vydávania zákazov a príkazov v legislatívnej pôsobnosti obce každý priestor, ktorý splňuje súčasne tri nasledujúce podmienky:*** ***- je prístupný všetkým bez obmedzenia (teda prístupný každému bez toho, aby musel prekonávať prekážky)*** ***- slúži na všeobecné užívanie (teda neexistuje žiadny právny dôvod, ktorý by niekoho vylučoval z jeho užívania resp. neexistuje právny dôvod, ktorý by obmedzoval jeho využívanie len pre zúžený okruh osôb alebo len pre určitý účel)*** ***- je ako verejné priestranstvo definovaný alebo určený (lokalizovaný) vo všeobecne záväznom nariadení obce.***

	Slová "priestor prístupný bez obmedzení" je nutné definovať tak, že nejde o akékoľvek ľubovoľné priestory, ale že ide o priestranstvá majúce podobný charakter ako námestie, trhovisko, cesty, miestne komunikácie, parky a verejná zeleň. ***Obec je vo všeobecne záväzných nariadeniach oprávnená pojem "verejné priestranstvo" definovať, avšak táto definícia musí vychádzať zo zákonného základu.*** ***Vo všeobecnosti môžeme za verejné priestranstvo považovať verejnosti prístupné pozemky vo vlastníctve obce alebo pozemky, ktoré si obec prenajíma. Verejným priestranstvom na účely zákona nie sú pozemky, ktoré sú síce vo vlastníctve obce, ale obec ich prenajala podľa osobitného zákona. Za verejné priestranstvo je možné považovať aj cintorín, a aj to len v prípade, ak ho má obec definovaný alebo určený (lokalizovaný) vo všeobecne záväznom nariadení obce pred podaním ŽoNFP, ako verejné priestranstvo. Za verejné priestranstvo nie je možné považovať školu, školské zariadenia (škôlky, jasle), areál školy (školský dvor).*** ***Oprávneným výdavkom v rámci aktivity 3 je aj mobiliár/drobný architektonický prvok napr.*** ***- lavička, odpadkový kôš,*** ***- kontajner na zeleň/kvetináč,*** ***- informačné plochy/tabule/vitríny (napr. názvu námestia/parku, umiestnenie mapy obce/okolia/kultúrnych pamiatok a pod.),*** ***- smerníky a ukazovatele (napr. ku kultúrnej pamiatke, k historickej budove, múzeu, pamätnej izbe, a pod.),*** ***- stojan a/alebo prístrešky na bicykle,*** ***- bariéry,*** ***- zábrany vjazdu,*** ***- ochranné mreže (napr. na koreň/kmeň stromov),*** ***- hodiny,*** ***- fontánka na pitnú vodu/výpustný stojan na pitnú vodu*** - ***výstavba, rekonštrukcia a údržba odvodňovacích kanálov, prehlbovanie existujúcich obecných studní.*** ***Oprávnené investície sú drenáže a odvodňovacie kanály. otvorené odtokové kanály, odvodňovacie priekopy, obecné studne.*** ***Je možné realizovať aj investície do:*** ***- historických vodohospodárskych diel (tajchy, jarky, nápustné alebo výpustné objekty a pod.),*** ***- historických vodovodov, priehrad,*** ***- diaľkových rozvodov vody,*** ***- do miestnych potrubných rozvodov vody,*** ***- plavebných kanálov***
Oprávnení prijímatelia	***obce z územia MAS,*** ***združenia obcí s právnou subjektivitou z územia MAS – záujmové združenie právnických osôb v zmysle § 20 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov***
Intenzita pomoci [7]	*v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020:*

[7] Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

<table>
<tr><td></td><td>100%</td></tr>
<tr><td>Oprávnené výdavky[8]</td><td>Oprávnené výdavky projektu, ktoré žiadateľ musí spĺňať sú oprávnené výdavky v zmysle stratégie CLLD uvedené vo výzve na predkladanie ŽoNFP ako oprávnené výdavky MAS. Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj podmienky uvedené v bode 2.2 pre Podopatrenie .2 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie uvedené v Prílohe 6B k Príručke pre prijímateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 pre opatrenie 19. Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER a podmienky v kapitole 7., ods. 3 až ods. 5 vyššie uvedenej príručky.
Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj nasledovné podmienky (ak relevantné):
1. Výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce.
2. Všeobecné náklady súvisiace s bodom 1 (v prípade investičných opatrení):
a. výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku
b. kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení, ako i strojov a zariadení do výšky ich trhovej hodnoty
c. všeobecné náklady súvisiace s výdavkami uvedenými v bode a) a v bode b) ako sú poplatky architektom, inžinierom a konzultantom, poplatky za poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti. Štúdie uskutočniteľnosti zostávajú oprávnenými aj v prípade, ak sa na základe ich výsledkov nebudú realizovať žiadne výdavky uvedené v bodoch a) a b) – max. do 15% z výšky projektu
d. nehmotné investície ako obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, získanie patentov, licencií, autorských práv a obchodných značiek</td></tr>
<tr><td>Výška príspevku (minimálna a maximálna)</td><td>minimálna výška príspevku: 3.000 EUR
maximálna výška príspevku: 100.000 EUR</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td>
<table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td>155.796,84</td><td>116.847,63</td><td>38.949,21</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>viac rozvinutý región</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td>155.796,84</td><td>116.847,63</td><td>38.949,21</td><td>0</td><td>0</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Princípy pre stanovenie výberových a</td><td>v súlade s PRV SR, Príručkou pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku PRV 2014 – 2020</td></tr>
</table>

[8] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

<table>
<tr><td>hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií[9]</td><td>Charakteristika podopatrení (v členení: všeobecný opis podopatrenia, príspevok k fokusovej oblasti, typ podpory, súvislosť s inou legislatívou, oprávnený žiadateľ, oprávnené výdavky, neoprávnené výdavky, výška a miera podpory, iné), Systémom riadenia CLLD na programové obdobie 2014-2020, povinnou prílohou k Stratégii CLLD – Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritériá pre výber projektov stratégie CLLD MAS HORNOHRAD (Konsolidovaná verzia)</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><th>Kód/ID</th><th>Názov/Ukazovateľ</th><th>Merná jednotka</th><th>Počiatočná hodnota</th><th>Celková cieľová hodnota</th></tr>
<tr><td>7.2</td><td>Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do infraštruktúry malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie</td><td>počet</td><td>0</td><td>7</td></tr>
<tr><td>7.2</td><td>Celkové verejné výdavky v EUR</td><td>EUR</td><td>0</td><td>155.796,84</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Tabuľka č. 4.F: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Kód opatrenia 7/kód podopatrenia 7.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	*Sekundárna FO predominantná – 6B*
Ciele opatrenia	*Cieľom tohto opatrenia je prispieť k rozvoju infraštruktúry územia, a tým zabezpečiť dostupnosť základných služieb.*
Zdôvodnenie výberu	*Opatrenie bolo vybrané z dôvodu, že územie HORNOHRAD má nedostatočnú vybavenosť infraštruktúrou vytvárajúcou podmienky na kvalitný život obyvateľov, ako aj podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu.*
Rozsah a oprávnené činnosti	***Oprávnené činnosti:*** - ***investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry – napr.***

[9] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	výstavba/rekonštrukcia/modernizácia/rozšírenie (prístavba, nadstavba, zväčšenie) športovísk a detských ihrísk, amfiteátrov/ vonkajší exteriérový priestor pre kultúrne a spoločenské podujatia, ktoré musí byť spojené pevne so zemou (vrátane zastrešenia, osvetlenia, ozvučenia apod.), investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov; - ***investície zamerané na zriadenie nových, rozšírenie (prístavba, nadstavba, prestavba), rekonštrukcia a modernizácia existujúcich domov smútku vrátane ich okolia;*** - ***investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov – investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu;*** - ***investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcia, modernizácia/rozšírenie (prístavba, nadstavba, zväčšenie) nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov a pod.;*** - ***investície do využívania OZE vrátane investícií spojenými s úsporou energie – len ako súčasť investícií do miestnych služieb;*** ***Za miestne služby sa považujú len služby spojené so spolkovou činnosťou v rámci komunitných centier, služby spojené s kultúrou v rámci kultúrnych domov, služby spojené s poskytovaním samosprávnych činností v rámci obecných úradov, služby spojené s predškolskou výchovou v rámci materských škôlok a služieb spojených so športom v rámci obecných športových hál a telocviční.*** - ***investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti t. j. nákup prídavných zariadení na komunálnu techniku na čistenie, údržbu zelene a zimnú údržbu ciest/miestnych komunikácií a chodníkov (malé zariadenia) a investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestoroch (montáž kamerových systémov a iných bezpečnostných prvkov).***
Oprávnení prijímatelia	***<u>obce z územia MAS,</u>*** ***<u>združenia obcí s právnou subjektivitou z územia MAS -</u> záujmové združenie právnických osôb v zmysle § 20 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov***
Intenzita pomoci [10]	*v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020:* ***100%***
Oprávnené výdavky[11]	***Oprávnené výdavky projektu, ktoré žiadateľ musí spĺňať sú oprávnené výdavky v zmysle stratégie CLLD uvedené vo výzve na predkladanie ŽoNFP ako oprávnené výdavky MAS. Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj podmienky uvedené v bode 2.2 pre Podopatrenie 7.4 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej***

[10] Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.
[11] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

<table>
<tr><td></td><td>infraštruktúry uvedené v Prílohe 6B k Príručke pre prijímateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 pre opatrenie 19. Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER a podmienky v kapitole 7., ods. 3 až ods. 5 vyššie uvedenej príručky.
Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj nasledovné podmienky (ak relevantné):
1. výdavky na hmotné a nehmotné investície v súlade s podporovanými činnosťami (vrátane začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry, následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce, náklady súvisiace s investíciami do využívania OZE a do úspor energie, pokiaľ sú tieto investície súčasťou iných investícií v rámci operácie)
2. súvisiace všeobecné náklady s bodom 1 (v prípade investičných opatrení):
a) výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku;
b) kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení, ako i strojov a zariadení do výšky ich trhovej hodnoty;
c) všeobecné náklady súvisiace s výdavkami uvedenými v bode a) a v bode b) ako sú poplatky architektom, inžinierom a konzultantom, poplatky za poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti. Štúdie uskutočniteľnosti zostávajú oprávnenými aj v prípade, ak sa na základe ich výsledkov nebudú realizovať žiadne výdavky uvedené v bodoch a) a b) – max. do 15% z výšky projektu;
d) nehmotné investície ako obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, získanie patentov, licencií, autorských práv a obchodných značiek.
- Pod výdavkami na prípravné práce sa rozumejú výdavky na poplatky architektom, projektantom, inžinierom a konzultantom súvisiace s vypracovaním projektovej dokumentácie (max. 4%), výdavky za stavebný dozor (max. 1%) a výdavky na poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti (max. 8%).</td></tr>
<tr><td>Výška príspevku (minimálna a maximálna)</td><td>minimálna výška príspevku: 3.000 EUR
maximálna výška príspevku: 100.000 EUR</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td><table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>Iné</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td>384.448,64</td><td>288.336,48</td><td>96.112,16</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>viac rozvinutý región</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td>384.448,64</td><td>288.336,48</td><td>96.112,16</td><td>0</td><td>0</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií[12]</td><td>v súlade s PRV SR, Príručkou pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku PRV 2014 – 2020 Charakteristika podopatrení (v členení: všeobecný opis podopatrenia, príspevok k fokusovej oblasti, typ podpory, súvislosť</td></tr>
</table>

[12] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	s inou legislatívou, oprávnený žiadateľ, oprávnené výdavky, neoprávnené výdavky, výška a miera podpory, iné), Systémom riadenia CLLD na programové obdobie 2014-2020, povinnou prílohou k Stratégii CLLD – Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritériá pre výber projektov stratégie CLLD MAS HORNOHRAD (Konsolidovaná verzia)
Merateľné ukazovatele projektu	

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
7.4	**Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo**	**počet**	**0**	**8**
7.4	**Celkové verejné výdavky v EUR**	**EUR**	**0**	**384.448,64**

Tabuľka č. 4.G: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Kód opatrenia 7/ kód podopatrenia 7.5
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	*Sekundárna FO predominantná – 6B*
Ciele opatrenia	*Cieľom opatrenia bude prispieť k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu prostredníctvom vybudovania rekreačnej a turistickej infraštruktúry.*
Zdôvodnenie výberu	*Opatrenie bolo vybrané z dôvodu podpory budovania rekreačnej a turistickej infraštruktúry, nakoľko územie nedostatočne vybavené turistickou a rekreačnou infraštruktúrou nevytvára podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu napriek potenciálu, ktorý územie poskytuje. Územie MAS HORNOHRAD neponúka takmer žiadnu prezentáciu existujúcich tradícií, nie sú spracované turistické produkty.*
Rozsah a oprávnené činnosti	***Oprávnené činnosti:*** ***- investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod.;*** ***- investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúľ v turistických lokalitách na verejné využitie,***

	budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, KIOSKy a pod.; ***- budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhliadkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod.***
Oprávnení prijímatelia	***obce z územia MAS,*** ***združenia obcí s právnou subjektivitou z územia MAS - záujmové združenie právnických osôb v zmysle § 20 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov***
Intenzita pomoci [13]	*v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020:* ***100%***
Oprávnené výdavky[14]	***Oprávnené výdavky projektu, ktoré žiadateľ musí spĺňať sú oprávnené výdavky v zmysle stratégie CLLD uvedené vo výzve na predkladanie ŽoNFP ako oprávnené výdavky MAS. Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj podmienky uvedené v bode 2.2 pre Podopatrenie 7.5 Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie uvedené v Prílohe 6B k Príručke pre prijímateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2022 pre opatrenie 19. Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER a podmienky v kapitole 7., ods. 3 až ods. 5 vyššie uvedenej príručky.*** ***Žiadateľ musí zároveň spĺňať aj nasledovné podmienky (ak relevantné):*** ***1. Výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce.*** ***2. Všeobecné náklady súvisiace s bodom 1 (v prípade investičných opatrení):*** ***a) výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku*** ***b) kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení, ako i strojov a zariadení do výšky ich trhovej hodnoty*** ***c) všeobecné náklady súvisiace s výdavkami uvedenými v bode a) a v bode b) ako sú poplatky architektom, inžinierom a konzultantom, poplatky za poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti. Štúdie uskutočniteľnosti zostávajú oprávnenými aj v prípade, ak sa na základe ich výsledkov nebudú realizovať žiadne výdavky uvedené v bodoch a) a b) – max. do 15% z výšky projektu*** ***d) nehmotné investície ako obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, získanie patentov, licencií, autorských práv a obchodných značiek***
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	***minimálna výška podpory: 3.000 EUR*** ***maximálna výška podpory: 100.000 EUR***

[13] Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.
[14] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

<table>
<tr><td>Finančný plán</td><td>
<table>
<tr><th></th><th>Spolu</th><th>EÚ</th><th>ŠR</th><th>VZ</th><th>Iné</th></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td>142.099,20</td><td>106.574,40</td><td>35.524,80</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>viac rozvinutý región</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td>142.099,20</td><td>106.574,40</td><td>35.524,80</td><td>0</td><td>0</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií[15]</td><td>v súlade s PRV SR, Príručkou pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku PRV 2014 – 2020Charakteristika podopatrení (v členení: všeobecný opis podopatrenia, príspevok k fokusovej oblasti, typ podpory, súvislosť s inou legislatívou, oprávnený žiadateľ, oprávnené výdavky, neoprávnené výdavky, výška a miera podpory, iné), Systémom riadenia CLLD na programové obdobie 2014-2020, povinnou prílohou k Stratégii CLLD – Výberové kritéria a hodnotiace (bodovacie) kritériá pre výber projektov stratégie CLLD MAS HORNOHRAD (Konsolidovaná verzia)</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><th>Kód/ID</th><th>Názov/Ukazovateľ</th><th>Merná jednotka</th><th>Počiatočná hodnota</th><th>Celková cieľová hodnota</th></tr>
<tr><td>7.5</td><td>Celkové verejné výdavky v EUR</td><td>EUR</td><td>0</td><td>142.099,20</td></tr>
<tr><td>7.5</td><td>Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do rekreačnej/turistickej infraštruktúry</td><td>počet</td><td>0</td><td>3</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Tabuľka č. 4.K: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	5.1/5.1.1

[15] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

<table>
<tr><td>Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP</td><td>5.1.1 – Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií</td></tr>
<tr><td>Ciele opatrenia</td><td>Cieľom aktivity je podpora zakladania nových podnikateľských subjektov a podpora existujúcich podnikateľských subjektov za účelom ich rozvoja a nárastu zamestnanosti.</td></tr>
<tr><td>Zdôvodnenie výberu</td><td>Územie MAS HORNOHRAD má vysokú mieru nezamestnanosti, podnikateľské subjekty sú v prevažujúcej miere SZČO, ktoré nevytvárajú ďalšie pracovné miesta a nevytvárajú potenciál pre ďalší rozvoj svojich podnikateľských aktivít. Potreba vytvárania podmienok pre rozvoj podnikania na území, a s tým spojená podpora zamestnanosti na území MAS HORNHRAD je veľmi dôležitá pre rozvoj územia a zlepšenia kvality života. Napriek nepriaznivej situácii, čo sa týka podnikateľskej štruktúry, existuje tu potenciál perspektívnych podnikateľských subjektov, ktoré prispejú k zlepšeniu tejto situácie.</td></tr>
<tr><td>Rozsah a oprávnené činnosti</td><td>v súlade s IROP
Oprávnené činnosti:
A1 obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest
A1 nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb
A1 podpora marketingových aktivít
A1 podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností</td></tr>
<tr><td>Oprávnení prijímatelia</td><td>v súlade s IROP:
- samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH
- mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH</td></tr>
<tr><td>Intenzita pomoci [16]</td><td>v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020: schéma štátnej pomoci, schéma de minimis, 55%</td></tr>
<tr><td>Oprávnené výdavky[17]</td><td>v súlade s IROP: metodický pokyn CKO č.6 k pravidlám oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce skupiny výdavkov</td></tr>
<tr><td>Výška príspevku (minimálna a maximálna)</td><td>v súlade s IROP:
minimálna suma príspevku: 2.500 EUR
maximálna suma príspevku: 100.000 EUR</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td>
<table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>Iné</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td>521.818,18</td><td>2287.000</td><td>0</td><td>234.818,18</td><td>0</td></tr>
<tr><td>viac rozvinutý región</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td></td><td>2287.000</td><td>0</td><td></td><td>0</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

[16] Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.
[17] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

<table>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>521.818,18</td><td></td><td></td><td>234.818,18</td><td></td></tr>
<tr><td>Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií[18]</td><td colspan="7">v súlade s podmienkami Výzvy IROP, metodickým pokynom na spracovanie stratégie CLLD , Príručkou pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020 pre podopatrenie 19.2</td></tr>
<tr><td>Povinné prílohy stanovené MAS</td><td colspan="7">-</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td colspan="7">
<table>
<tr><th>Kód/ID</th><th>Názov/Ukazovateľ</th><th>Merná jednotka</th><th>Počiatočná hodnota</th><th>Celková cieľová hodnota</th></tr>
<tr><td>CO01</td><td>Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora</td><td>podnik</td><td>0</td><td>7</td></tr>
<tr><td>CO08</td><td>Nárast zamestnanosti v podporených podnikoch</td><td>FTE</td><td>0</td><td>13</td></tr>
<tr><td>CO29</td><td>Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové</td><td>podnik</td><td>0</td><td>4</td></tr>
<tr><td>CO28</td><td>Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové</td><td>podnik</td><td>0</td><td>1</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Indikatívny harmonogram výziev</td><td colspan="7">Prioritizácia výziev:
1. A1 obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest, nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb, podpora marketingových aktivít, podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností,
2. B1 zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás zabezpečujúcich dopravu osôb do a zo zamestnania alebo k verejným službám (napr. trasy vedúce k vlakovým, autobusovým zastávkam a staniciam v obciach a mestách) vrátane investícií do doplnkovej cyklistickej infraštruktúry vrátane odpočívadiel, chránených parkovísk pre bicykle, nabíjacích staníc pre elektrobicykle a pod.,</td></tr>
</table>

[18] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	3. B2 výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom; budovanie prvkov a podpora opatrení na zvyšovanie bezpečnosti dopravy v mestách *4. B3 nákup vozidiel pre účely zabezpečenia spoločnej dopravy osôb vrátane vozidiel prispôsobených osobám s obmedzenou možnosťou pohybu a orientácie,* *5. C1 zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia, zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb.* *Harmonogram vyhlasovania výziev:* *A1: 10/2019* *B1: 10/2019* *B2: 10/2019* *B3: 10/2019* *C1: 11/2019*

Tabuľka č. 4.M: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	5.1/5.1.2
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	5.1.2 Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach
Ciele opatrenia	*Cieľom bude prispieť k vytvoreniu predpokladov k zlepšeniu vzťahov medzi mestom Poltár a vidiekom, resp. medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím v oblasti dopravnej infraštruktúry.*
Zdôvodnenie výberu	*Oprávnená aktivita dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel bola vybraná z dôvodu existujúcej potreby dobudovania a modernizácie dopravnej infraštruktúry týkajúcej sa prepojenia obcí s mestom.*
Rozsah a oprávnené činnosti	*v súlade s IROP* *Oprávnené činnosti:* *B2 výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom* *B2 budovanie prvkov a podpora opatrení na zvyšovanie bezpečnosti dopravy v mestách* *B3 nákup vozidiel pre účely zabezpečenia spoločnej dopravy osôb vrátane vozidiel prispôsobených osobám s obmedzenou možnosťou pohybu a orientácie* *B1 zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás zabezpečujúcich dopravu osôb do a zo zamestnania alebo k verejným službám (napr. trasy vedúce k vlakovým, autobusovým zastávkam a staniciam v obciach a mestách) vrátane investícií do*

<table>
<tr><td></td><td>doplnkovej cyklistickej infraštruktúry vrátane odpočívadiel, chránených parkovísk pre bicykle, nabíjacích staníc pre elektrobicykle a pod.,</td></tr>
<tr><td>Oprávnení prijímatelia</td><td>v súlade s IROP: v súlade s Metodickým pokynom na spracovanie stratégie CLLD (mestá, samostatné mestské časti a obce, združenia miest a obcí, mikroregionálne združenia, občianske združenia, neziskové organizácie, cirkevné organizácie)</td></tr>
<tr><td>Intenzita pomoci [19]</td><td>v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020: 95% - Metodický pokyn na spracovanie stratégie CLLD</td></tr>
<tr><td>Oprávnené výdavky[20]</td><td>v súlade s IROP: metodický pokyn CKO č.6 k pravidlám oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce skupiny výdavkov</td></tr>
<tr><td>Výška príspevku (minimálna a maximálna)</td><td>v súlade s IROP:
minimálna výška príspevku: 3.000 EUR
maximálna výška príspevku:100.000 EUR</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td>
<table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>Iné</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td>495.247,37</td><td>470.485</td><td>0</td><td>24.762,37</td><td>0</td></tr>
<tr><td>viac rozvinutý región</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td>495.247,37</td><td>470.485</td><td>0</td><td>24.762,37</td><td>0</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií[21]</td><td>v súlade s podmienkami Výzvy IROP: , metodickým pokynom na spracovanie stratégie CLLD , Príručkou pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020 pre podopatrenie 19.2, Systémom riadenia CLLD na programové obdobie 2014-2020</td></tr>
<tr><td>Povinné prílohy stanovené MAS</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>P0227</td><td>Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry</td><td>Počet</td><td>0</td><td>23</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Indikatívny harmonogram výziev</td><td>Prioritizácia výziev:
1. A1 obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest, nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb, podpora marketingových aktivít, podpora</td></tr>
</table>

[19] Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.
[20] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP
[21] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností, *2. B1 zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás zabezpečujúcich dopravu osôb do a zo zamestnania alebo k verejným službám (napr. trasy vedúce k vlakovým, autobusovým zastávkam a staniciam v obciach a mestách) vrátane investícií do doplnkovej cyklistickej infraštruktúry vrátane odpočívadiel, chránených parkovísk pre bicykle, nabíjacích staníc pre elektrobicykle a pod.,* *3. B2 výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom; budovanie prvkov a podpora opatrení na zvyšovanie bezpečnosti dopravy v mestách* *4. B3 nákup vozidiel pre účely zabezpečenia spoločnej dopravy osôb vrátane vozidiel prispôsobených osobám s obmedzenou možnosťou pohybu a orientácie,* *5. C1 zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia, zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb.* *Harmonogram vyhlasovania výziev:* *A1: 10/2019* *B1: 10/2019* *B2: 10/2019* *B3: 10/2019* *C1: 11/2019*

Tabuľka č. 4.N: Opatrenie stratégie CLLD

Názov opatrenia	Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – sociálne služby a komunitné služby
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	5.1/podopatrenie 5.1.2
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	5.1.2 Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach
Ciele opatrenia	*Cieľom opatrenia je zvýšiť kvalitu života na území MAS HORNOHRAD prostredníctvom rozvoja sociálnych a komunitných služieb.*
Zdôvodnenie výberu	*Oblasť sociálnych služieb je na území MAS HORNOHRAD nedostatočne rozvinutá. Vek obyvateľstva sa výrazne zvyšuje a potreba sociálnych služieb narastá, vznikajú nové potreby pre seniorov, a tak vytvára sa priestor pre rozvoj striebornej ekonomiky a vytvorenia podmienok pre poskytovanie služieb pre seniorov. Je to však len jedna z cieľových skupín, dôležitou skupinou sú tiež deti a marginalizované skupiny.*
Rozsah a oprávnené činnosti	*v súlade s IROP* *Oprávnené činnosti:* *C1 zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia* *C1 zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb*

<table>
<tr><td>Oprávnení prijímatelia</td><td>v súlade s IROP: v súlade s Metodickým pokynom na spracovanie stratégie CLLD (mestá, samostatné mestské časti a obce, združenia miest a obcí, mikroregionálne združenia, občianske združenia, neziskové organizácie, cirkevné organizácie)</td></tr>
<tr><td>Intenzita pomoci [22]</td><td>v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020:
95% - Metodický pokyn na spracovanie stratégie CLLD</td></tr>
<tr><td>Oprávnené výdavky[23]</td><td>v súlade s IROP: metodický pokyn CKO č.6 k pravidlám oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce skupiny výdavkov</td></tr>
<tr><td>Výška príspevku (minimálna a maximálna)</td><td>v súlade s IROP:
minimálna výška príspevku:5.000 EUR
maximálna výška príspevku: 70.000 EUR</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td>
<table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>Iné</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td>93.684,21</td><td>89.000</td><td>0</td><td>4.684,21</td><td>0</td></tr>
<tr><td>viac rozvinutý región</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td>93.684,21</td><td>89.000</td><td>0</td><td>4.684,21</td><td>0</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií[24]</td><td>v súlade s podmienkami Výzvy IROP, metodickým pokynom na spracovanie stratégie CLLD , Príručkou pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020 pre podopatrenie 19.2</td></tr>
<tr><td>Povinné prílohy stanovené MAS</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry</td><td>počet</td><td>0</td><td>2</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Indikatívny harmonogram výziev</td><td>Prioritizácia výziev:
1. A1 obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest, nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb, podpora marketingových aktivít, podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností, 2. B1 zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás zabezpečujúcich dopravu osôb do a zo zamestnania alebo k verejným službám (napr. trasy vedúce k vlakovým, autobusovým zastávkam a staniciam v obciach a mestách) vrátane investícií do doplnkovej cyklistickej infraštruktúry</td></tr>
</table>

[22] Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.
[23] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP
[24] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	vrátane odpočívadiel, chránených parkovísk pre bicykle, nabíjacích staníc pre elektrobicykle a pod., *3. B2 výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom; budovanie prvkov a podpora opatrení na zvyšovanie bezpečnosti dopravy v mestách* *4. B3 nákup vozidiel pre účely zabezpečenia spoločnej dopravy osôb vrátane vozidiel prispôsobených osobám s obmedzenou možnosťou pohybu a orientácie,* *5. C1 zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia, zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb.* *Harmonogram vyhlasovania výziev:* *A1: 10/2019* *B1: 10/2019* *B2: 10/2019* *B3: 10/2019* *C1: 11/2019*

Časť B.) Akčný plán pre Chod MAS a animácie

Tabuľka č. 4.I: Animácie (základná alokácia pre MAS z menej rozvinutého regiónu)

Názov opatrenia	Podpora na prevádzkové náklady a oživenie
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Kód opatrenia 19/ kód podopatrenia 19.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	*Cieľom je poskytnúť finančné prostriedky pre MAS na prevádzkové náklady a animácie a umožniť tak plynulú prevádzku MAS a dostatočnú propagáciu vykonávanej stratégie miestneho rozvoja.* *Oprávnené činnosti:* *- propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD,* *- výmena skúseností medzi miestnymi aktérmi – semináre, konferencie, workshopy pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác* *- vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov*
Zdôvodnenie výberu	*Opatrenie bolo vybrané z dôvodu financovania prevádzkových nákladov a animačných nákladov MAS HORNOHRAD v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD.*
Rozsah a oprávnené činnosti	*v súlade s PRV SR*
Oprávnení prijímatelia	*v súlade s PRV SR: MAS*

<table>
<tr><td>Intenzita pomoci [25]</td><td>v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020: 100%</td></tr>
<tr><td>Oprávnené výdavky[26]</td><td>v súlade s PRV SR</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td>
<table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td>52.910</td><td>39.682, 50</td><td>13.227, 50</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>viac rozvinutý región</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td>52.910</td><td>39.682. 50</td><td>13.227, 50</td><td>0</td><td>0</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr>
<tr><td>19.4</td><td>Celkové verejné výdavky v EUR</td><td>EUR</td><td>0</td><td>52.910</td></tr>
<tr><td>19.4</td><td>Počet obyvateľov, ktorých pokrýva miestna akčná skupina</td><td>obyvateľ</td><td>0</td><td>14997</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Tabuľka č. 4.J: Chod MAS 1 a Chod MAS 2 v rámci IROP (základná alokácia z menej rozvinutého regiónu)

Názov opatrenia	Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	5.1/5.1.1
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	5.1.1 – Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
Ciele opatrenia	*Územie MAS HORNOHRAD má vysokú mieru nezamestnanosti, región je málo rozvinutý, územie má nedostatok kapitálu, ľudských zdrojov, nedostatočnú, resp. chýbajúcu infraštruktúru. Na druhej strane, územie MAS HORNHRAD má silný potenciál pre rozvoj, ktorý je možné naštartovať komplexným a koncepčným riešením. Koncentrácia zdrojov, ich efektívne využitie komplementárnymi a integrovanými projektami pôsobí multiplikačne, čím sa prispeje k výraznejšiemu rozvoju územia. Cieľom opatrenia je podporiť*

[25] Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.
[26] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

<table>
<tr><td></td><td>miestny rozvoj územia MAS HORNOHRAD prostredníctvom prístupu LEADER.</td></tr>
<tr><td>Zdôvodnenie výberu</td><td>Opatrenie bolo vybrané z dôvodu financovania prevádzkových nákladov MAS HORNOHRAD spojených s riadením uskutočňovania stratégie CLLD.</td></tr>
<tr><td>Rozsah a oprávnené činnosti</td><td>v súlade s IROP:
Oprávnené činnosti:
- personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové, osobné, poistenie)
- vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD
- náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS
- finančné náklady (napr. bankové poplatky)
- náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD (na úrovni MAS)</td></tr>
<tr><td>Oprávnení prijímatelia</td><td>v súlade s IROP:
miestna akčná skupina (územie menej rozvinutého regiónu)</td></tr>
<tr><td>Intenzita pomoci [27]</td><td>v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020: 95%</td></tr>
<tr><td>Oprávnené výdavky[28]</td><td>v súlade s IROP: metodický pokyn CKO č.6 k pravidlám oprávnenosti pre najčastejšie sa vyskytujúce skupiny výdavkov; Metodickým pokynom na spracovanie stratégie CLLD</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td>
<table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>Iné</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td>315.566</td><td>299.787,09</td><td>0</td><td>15.778,91</td><td>0</td></tr>
<tr><td>viac rozvinutý región</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td>315.566</td><td>299.787,09</td><td>0</td><td>15.778,91</td><td>0</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr>
<tr><td>P0299</td><td>Počet podporených MAS</td><td>počet</td><td>0</td><td>1</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

[27] Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.
[28] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

Tabuľka č. 4.O: Chod MAS a animácie (dodatočná alokácia na základe splnenia míľnika A), max. 20 % z pridelenej dodatočnej alokácie na základe splnenia míľnika A

Názov opatrenia	Podpora na prevádzkové náklady a oživenie
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Kód opatrenia 19/ kód podopatrenia 19.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	*Cieľom je poskytnúť finančné prostriedky pre MAS na prevádzkové náklady a animácie a umožniť tak plynulú prevádzku MAS a dostatočnú propagáciu vykonávanej stratégie miestneho rozvoja.* *Oprávnené činnosti:* ***1.*** *Prevádzkové náklady MAS spojené s riadením uskutočňovania stratégií CLLD (ďalej len „prevádzkové náklady“):* *a) personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové náklady vrátane nákladov na prenájom kancelárskych priestorov, osobné náklady, poistenie);* *b) vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD;* *c) náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadnutí národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS;* *d) finančné náklady, napr. bankové poplatky;* *e) náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD na úrovni MAS.* ***2.*** *Animačné náklady MAS v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD (ďalej len „animačné náklady“):* *a) propagácia a informovanie širokej verejnosti o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD;* *b) výmena informácií medzi miestnymi aktérmi – animačné akcie pre členov MAS a ďalších aktérov s cieľom osvojovania príkladov dobrej praxe pre účely rozširovania vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác;* *c) vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov.*
Zdôvodnenie výberu	*Opatrenie bolo vybrané z dôvodu financovania prevádzkových nákladov a animačných nákladov MAS HORNOHRAD v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD.*
Rozsah a oprávnené činnosti	*v súlade s PRV SR*
Oprávnení prijímatelia	*v súlade s PRV SR:MAS*
Intenzita pomoci [29]	*v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020:*

[29] Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.

<table>
<tr><td></td><td>100%</td></tr>
<tr><td>Oprávnené výdavky[30]</td><td>v súlade s PRV SR</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td>
<table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td>17.662,09</td><td>13.246,57</td><td>4.415,52</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>viac rozvinutý región</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td>17.662,09</td><td>13.246,57</td><td>4.415,52</td><td>0</td><td>0</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr>
<tr><td>19.4</td><td>Celkové verejné výdavky v EUR</td><td>EUR</td><td>0</td><td>17.662,09</td></tr>
<tr><td>19.4</td><td>Počet obyvateľov, ktorých pokrýva miestna akčná skupina</td><td>obyvateľ</td><td>0</td><td>14 490</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Tabuľka č. 4.P: Chod MAS a animácie (dodatočná alokácia na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách), max. 20% z pridelenej dodatočnej alokácie na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách

Názov opatrenia	Podpora na prevádzkové náklady a oživenie
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Kód opatrenia 19/ kód podopatrenia 19.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV / špecifickému cieľu IROP	6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	*Cieľom je poskytnúť finančné prostriedky pre MAS na prevádzkové náklady a animácie a umožniť tak plynulú prevádzku MAS a dostatočnú propagáciu vykonávanej stratégie miestneho rozvoja.* *Oprávnené činnosti:* *1. Prevádzkové náklady MAS spojené s riadením uskutočňovania stratégií CLLD (ďalej len „prevádzkové náklady“):* *a) personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové náklady vrátane nákladov na prenájom kancelárskych priestorov, osobné náklady, poistenie);*

[30] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

<table>
<tr><td></td><td>
b) vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD;
c) náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadnutí národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS;
d) finančné náklady, napr. bankové poplatky;
e) náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD na úrovni MAS.
2. Animačné náklady MAS v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD (ďalej len „animačné náklady“):
a) propagácia a informovanie širokej verejnosti o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD;
b) výmena informácií medzi miestnymi aktérmi – animačné akcie pre členov MAS a ďalších aktérov s cieľom osvojovania príkladov dobrej praxe pre účely rozširovania vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác;
c) vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov.
</td></tr>
<tr><td>Zdôvodnenie výberu</td><td>Opatrenie bolo vybrané z dôvodu financovania prevádzkových nákladov a animačných nákladov MAS HORNOHRAD v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD.</td></tr>
<tr><td>Rozsah a oprávnené činnosti</td><td>v súlade s PRV SR</td></tr>
<tr><td>Oprávnení prijímatelia</td><td>v súlade s PRV SR: MAS</td></tr>
<tr><td>Intenzita pomoci [31]</td><td>v súlade so Stratégiou financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020: 100%</td></tr>
<tr><td>Oprávnené výdavky[32]</td><td>v súlade s PRV SR</td></tr>
<tr><td>Finančný plán</td><td>
<table>
<tr><td></td><td>Spolu</td><td>EÚ</td><td>ŠR</td><td>VZ</td><td>iné</td></tr>
<tr><td>menej rozvinutý región</td><td>47.699,31</td><td>35.774,48</td><td>11.924,83</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>viac rozvinutý región</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Spolu</td><td>47.699,31</td><td>35.774,48</td><td>11.924,83</td><td>0</td><td>0</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Merateľné ukazovatele projektu</td><td>
<table>
<tr><td>Kód/ID</td><td>Názov/Ukazovateľ</td><td>Merná jednotka</td><td>Počiatočná hodnota</td><td>Celková cieľová hodnota</td></tr>
<tr><td>19.4</td><td>Celkové verejné výdavky v EUR</td><td>EUR</td><td>0</td><td>47.699,31</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

[31] Intenzita pomoci je percentuálny pomer medzi financovaním zo strany žiadateľa a príspevkom v fondov a rozpočtu.
[32] v prípade identického textu postačuje odvolávka na text PRV/IROP

	19.4	**Počet obyvateľov, ktorých pokrýva miestna akčná skupina**	**obyvateľ**	**0**	**14 490**

5.3. Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD

5.3.1. Opis monitorovania a hodnotenia stratégie CLLD

V stratégii bude stanovený minimálne nasledovný rozsah monitorovacích a hodnotiacich opatrení:

- spôsob podávania pravidelných správ orgánom MAS a riadiacim orgánom pre PRV a IROP,
- míľniky implementácie stratégie, na základe ktorých je možné posúdiť napĺňanie jej cieľov,
- súbor merateľných ukazovateľov, zdôvodnenie nastavenia cieľovej hodnoty ukazovateľov, spôsoby ich výpočtu,
- spôsob každoročného vykazovania hodnôt merateľných ukazovateľov
- postupy samohodnotenia orgánov MAS a činnosti MAS,
- periodicitu a spôsob hodnotenia.

Monitoring priebehu implementácie stratégie CLLD a výstupov projektov bude vykonávať v pravidelných intervaloch Monitorovací výbor MAS na základe vopred stanovených monitorovacích ukazovateľov. Budú sledované povinné monitorovacie ukazovatele v súvislosti s IROP a PRV na úrovni programu, povinné monitorovacie ukazovatele v súvislosti s IROP a PRV na úrovni špecifických cieľov IROP a fokusových oblastí PRV a vlastné monitorovacie ukazovatele. Súčasťou monitoringu budú aj míľniky dosahovania ukazovateľov na úrovni špecifických cieľov. Míľnikom pre monitorovanie a vyhodnocovanie procesu implementácie bude 31.12.2017 za účelom dosiahnutia spätnej väzby pre dosiahnutý pokrok a potreby možnej aktualizácie stratégie CLLD. Hodnotenie stratégie bude zabezpečovať Monitorovací výbor MAS v spolupráci s pracovníkmi kancelárie MAS na základe stanovených ukazovateľov.

Plán a spôsob monitorovania a hodnotenia MAS HORNOHRAD stratégie CLLD:

- Hodnoty monitorovacích ukazovateľov bude MAS čerpať z monitorovacích správ projektov od konečných prijímateľov.
- Koneční prijímatelia budú prekladať originály priebežných a záverečných monitorovacích správ o realizácii projektu na PPA alebo na RO IROP podľa požiadaviek príslušných riadiacich orgánov. Súčasne konečný prijímateľ predloží kópie priebežných a záverečných monitorovacích správ o realizácii projektu do kancelárie MAS. Súčasťou monitorovacích správ budú okrem povinných ukazovateľov aj vlastné merateľné ukazovatele.
- Monitorovacia správa projektu bude vypracovaná podľa záväznej osnovy pre opatrenie, v rámci ktorého konečný prijímateľ realizuje projekt.
- Monitorovacia správa bude obsahovať hodnoty sledovaných ukazovateľov, priebeh realizácie projektu, problémy pri realizácii projektu, odporúčania pre PPA alebo pre RO IROP a ďalšie náležitosti, ktoré sú obsahom správy.
- Hodnoty monitorovacích ukazovateľov bude MAS čerpať aj z priebežného monitoringu priebehu projektov, ktorý bude vykonávať Monitorovací výbor MAS v rámci monitoringu projektov na mieste minimálne raz ročne počas realizácie projektov.
- Predmetom monitorovania projektov na mieste bude sledovanie vecného pokroku realizácie projektov.
- MAS HORNOHRAD bude raz za rok predkladať Správu o činnosti MAS HORNOHRAD, súčasťou ktorej budú dosiahnuté hodnoty merateľných na PPA a na RO IROP.
- Pre potreby spracovania Správy o činnosti MAS môže MAS HORNOHRAD 1-krát ročne požadovať od konečných prijímateľov hodnoty dosiahnutých monitorovacích ukazovateľov za predchádzajúci kalendárny rok.
- Správa o činnosti MAS bude vypracovaná podľa záväznej osnovy a bude obsahovať údaje za predchádzajúci kalendárny rok vrátane vyhodnotenia monitorovacích ukazovateľov uvedených v stratégii MAS.
- Monitoring realizácie projektov bude okrem MAS vykonávať aj PPA a RO IROP, a to prostredníctvom monitorovacích správ a kontroly na mieste u konečného prijímateľa, ktorej sa bude zúčastňovať aj poverený zástupca MAS.

Hodnotiaci proces

- Hodnoty povinných monitorovacích ukazovateľov hodnotiacich výsledky projektov bude Monitorovací výbor MAS každý rok spracúvať do správy o monitoringu, ktorú spolu s vyhodnotením jednotlivých výziev predloží Valnému zhromaždeniu MAS HORNOHRAD.
- Monitorovací výbor MAS bude na základe uvedených hodnotení a ukazovateľov pre hodnotenie výsledkov a dopadu stratégie každý rok vyhodnocovať, ako výstupy jednotlivých

projektov prispievajú k naplneniu špecifických cieľov a následne k naplneniu strategického cieľa stratégie.
- Výsledky hodnotenia budú do stratégie zapracované v proces aktualizácie stratégie, ktorý sa môže vykonať najskôr po troch rokoch od podpisu Zmluvy o poskytnutí NFP.

Súčasťou hodnotenia implementácie stratégie CLLD bude vyhodnocovanie napĺňania 7 kľúčových znakov LEADER. Napĺňanie kľúčových znakov: oblastné stratégie miestneho rozvoja, prístup zdola nahor, verejno – súkromné partnerstvá, uľahčovanie inovácie, integrované a viacsektorové akcie, vytváranie sietí a spolupráca bude vyhodnocované kanceláriou MAS na základe informácií o činnosti MAS, jej členov a potenciálnych prijímateľov a prijímateľov nenávratných finančných prostriedkov zo stratégie CLLD, ktoré bude súčasťou správ o činnosti MAS v minimálnej frekvencii 1 x ročne, prípadne podľa požiadaviek RO IROP a PPA.
Implementačný proces, riadiaci proces, propagáciu a vzdelávanie členov MAS budú vyhodnocované internými zdrojmi – kanceláriou MAS HORNOHRAD vo frekvencii minimálne 1 x ročne.

Identifikácia rizík a prostriedky na ich elimináciu	
Názov rizika	Riziko nedostatočného zabezpečenia financovania chodu MAS a krytia neoprávnených výdavkov súvisiacich s implementáciou stratégie CLLD
Popis rizika	Uvedené finančné riziko môže vzniknúť hlavne v prípade výrazného časového posunu platieb PPA alebo RO IROP a v prípade vzniku neoprávnených výdavkov vo vyššej miere.
Závažnosť (nízka, stredná, vysoká)	Stredná
Opatrenia na elimináciu rizika	MAS HORNOHRAD zabezpečí finančnú rezervu prostredníctvom členských príspevkov. Vznik neoprávnených výdavkov bude vo výraznej miere eliminovaný zabezpečením prevádzky MAS skúseným personálom v oblasti manažovania ako aj finančného riadenia. Zodpovedný subjekt: štatutárny zástupca
Názov rizika	Riziko neplnenia harmonogramu plánovaných výziev a nenapĺňania monitorovacích ukazovateľov
Popis rizika	Riziko vyplývajúce z možnosti nezvládnutia celého procesu riadenia a implementácie stratégie CLLD
Závažnosť (nízka, stredná, vysoká)	Stredná
Opatrenia na elimináciu rizika	Riziko bude eliminované zabezpečením skúseného personálu a jeho dostatočných kapacít. Zodpovedný subjekt: manažér MAS

Názov rizika	Riziko odlivu skúseného personálu.
Popis rizika	Riziko v oblasti ľudských zdrojov môže vzniknúť pri odlive skúseného personálu zabezpečujúceho manažovanie a finančné riadenie.
Závažnosť (nízka, stredná, vysoká)	Stredná
Opatrenia na elimináciu rizika	Riziko bude eliminované zapojením väčšieho počtu personálu, čím sa zabezpečí zastupiteľnosť a vzájomná výmena skúseností. Zodpovedný subjekt: štatutárny zástupca
Názov rizika	Riziko zmeny štruktúry členskej základne a odchodu obce z územia
Popis rizika	Riziko zmeny štruktúry členskej základne z dôvodu ukončenia členstva, ktoré môže viesť k neplneniu pomerov jednotlivých sektorov a odchodu obce z územia MAS
Závažnosť (nízka, stredná, vysoká)	Stredná
Opatrenia na elimináciu rizika	Preventívnym opatrením bude pozitívna motivácia subjektov v MAS zaangažovanosťou, informovanosťou, ktorá bude viesť k záujmu subjektov o členstvo v MAS HORNOHRAD. Znalosť celého územia MAS a subjektov v regióne v prípade potreby zabezpečí adekvátne doplnenie do členstva. V prípade schválenia stratégie CLLD riziko odchodu obce z územie je veľmi nízke. Zodpovedný subjekt: štatutárny zástupca

5.3.2. Monitorovacie ukazovatele

V období rokov 2014 – 2020 by preukazovanie napĺňania cieľov mali byť vo forme jasne merateľných ukazovateľov pre výstupy, ako napr. je počet ľudí, ktorí dostali odbornú prípravu, a pre výsledky[33], ako napr. počet ľudí, ktorí získali zamestnanie v dôsledku odbornej prípravy. V tejto časti bude zostavený plán monitoringu, t.z. budú stanovené monitorovacie ukazovatele nasledovne:

- povinné ukazovatele v súvislosti s IROP a PRV – úroveň programu
- povinné ukazovatele v súvislosti s IROP a PRV – úroveň špecifických cieľov IROP a fokusových oblastí PRV
- vlastné ukazovatele

[33] V súvislosti s výsledkami sa ukazovatele môžu vyjadriť kvantitatívne alebo kvalitatívne s použitím nasledovného vzorca SMART:
Ciele SMART
1. špecifické (**S**pecific) – jasne sa musí uviesť, čo stratégia rieši a akými prostriedkami;
2. merateľné (**M**easurable) – obsahujú základ na meranie a merateľný zámer vyjadrený kvantitatívne alebo kvalitatívne;
3. dosiahnuteľné (**A**chievable) – technicky dosiahnuteľné v rámci navrhnutej stratégie;
4. realistické (**R**ealistic) – s ohľadom na poskytnuté zdroje, prípustný čas, veľkosť cieľových skupín atď.;
5. časovo ohraničené (**T**ime bound) – obsahujú časový harmonogram a dátum, do kedy sa cieľ má dosiahnuť.

Tabuľka č. 5: Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR

Názov cieľového ukazovateľa	Cieľová hodnota v roku 2023
Čistý počet obyvateľov, ktorý má prospech zo zlepšenia služieb	14490
Počet obyvateľov podporenej MAS	14997
Pracovné miesta vytvorené v podporovaných projektoch (LEADER/PRV) (oblasť zamerania 6B)	**4**

Tabuľka č. 6: Celkové verejné výdavky – PRV SR

Názov ukazovateľa výstupu	Cieľová hodnota v roku 2023
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora na vykonávanie operácií v rámci stratégie CLLD (len časť z PRV)	1.243.831,99
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení - (len časť z PRV)	**118 271,40**

Tabuľka č. 7: Povinné ukazovatele na úrovni IROP

Názov ukazovateľa výstupu	Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2023
Počet podporených podnikov	podnik	**7**
Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	**13**
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	podnik	**4**
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	podnik	**1**
Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	**25**

Tabuľka č.7.1 Vlastné monitorovacie ukazovatele pre PRV

Úroveň /opatrenie	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Celková cieľová hodnota do roku 2023
~~Prenos znalostí a informačné akcie – podpora na demonštračné činnosti a informačné akcie~~	~~Celkové verejné výdavky v EUR na informačné a demonštračné aktivity~~	~~EUR~~	~~182.000~~
	~~Počet účastníkov informačných aktivít a demonštračných činností~~	~~Počet~~	~~40~~
	Celkové verejné výdavky v EUR	EUR	476.639,46

Investície do hmotného majetku – podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov	Počet podnikov, ktoré získali podporu na investície do poľnohospodárskych podnikov	Počet	8
~~Investície do hmotného majetku – Podpora na investície do spracovania/uvádzania na trh a/alebo vývoja poľnohospodárskych výrobkov~~	~~Celkové verejné výdavky v EUR~~	~~EUR~~	~~75.000~~
	~~Celkové investície v EUR~~	~~EUR~~	~~150.000~~
	~~Počet operácií, ktoré získali podporu na investície~~	~~Počet~~	~~2~~
Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti - podpora investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	Celkové verejné výdavky v EUR	EUR	84.847,85
	Celkové investície v EUR	EUR	99.821,00
	Počet prijímateľov, ktorí dostávajú podporu na investície do nepoľnohospodárskych činností vo vidieckych oblastiach	Počet	1
Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do infraštruktúry malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie	Počet	7
	Celkové verejné výdavky v EUR	EUR	155.796,84
Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo	Počet	8
	Celkové verejné výdavky v EUR	EUR	384.448,64
Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do	Počet operácií, ktoré získali podporu na investície do rekreačnej/turistickej infraštruktúry	Počet	3
	Celkové verejné výdavky v EUR	EUR	142.099,20

turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie			
~~Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov – podpora na prevenciu a odstraňovanie škôd v lesoch spôsobených lesnými požiarmi a prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami~~	~~Celkové verejné výdavky v EUR~~	~~EUR~~	~~59.000~~
	~~Počet prijímateľov, pokiaľ ide o preventívne opatrenia~~	~~Počet~~	~~2~~

Tabuľka č.7.2 Vlastné monitorovacie ukazovatele pre IROP

Úroveň / opatrenie	**Názov ukazovateľa**	**Merná jednotka**	**Celková cieľová hodnota do roku 2023**
Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – Zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev	Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podnik	7
	Nárast zamestnanosti v podporených podnikoch	FTE	13
	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	podnik	4
	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	podnik	1
Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel			
	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	23
Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – sociálne služby a komunitné služby			
	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	2

Všetky monitorovacie ukazovatele sa budú sledovať s frekvenciou raz ročne.

6. Finančný rámec

6.1. Financovanie stratégie CLLD

Tabuľka č. 8: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP

	SPOLU EUR	
Základná alokácia		
Celkové zdroje z PRV (EPFRV) a IROP (EFRR) (základná alokácia podľa vzorca pre MAS v súlade s kapitolou 6.4 Systému riadenia CLLD), z toho:	2.116.207,09	
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	1.763.510,00	
Chod MAS a animácie	352.697,09	
Dodatočná alokácia na základe splnenia míľnika A		
Celkové zdroje z PRV (EPFRV), z toho:	105.972,52	
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	88.310,43	
Chod MAS a animácie	17.662,09	
Dodatočná alokácia na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách		
Celkové zdroje z PRV (EPFRV), z toho:	286.195,87	
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	238.496,56	
Chod MAS a animácie	47.699,31	
Celkom Chod MAS a animácie	Chod MAS	Animácie
Suma v rámci IROP v zmysle vydaného Rozhodnutia na Chod MAS 1 a Chod MAS 2 (ak relevantné)	299.787,09	-
Suma v rámci PRV v zmysle vydaného Rozhodnutia na podopatrenie 19.4 základná alokácia	-	52.910,00
Suma v rámci dodatočnej alokácie na základe splnenia míľnika A	15.012,78	2.649,31
Suma v rámci dodatočnej alokácie na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách	40.544,41	7.154,90

6.2. Finančný plán pre opatrenia

Tabuľka č. 13: Zameranie stratégie podľa sektorov

Názov opatrenia stratégie CLLD	Rozpočet na opatrenie	Oprávnený prijímateľ – verejný sektor *(označiť „X“)*	Oprávnený prijímateľ – neverejný sektor *(označiť „X“)*
Investície do hmotného majetku – podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov	**476.639,46**		**X**
~~**Investície do hmotného majetku – podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a / alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov**~~	~~**75.000**~~		~~**X**~~
Rozvoj poľnohospodárskych podnikov - podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	**84.847,85**		**X**
Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie	**155.796,84**	**X**	
Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo	**384.448,64**	**X**	

vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry			
Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach – Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie	**142.099,20**	**X**	
Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev	**287.000**		**X**
Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel	**470.485**	**X**	
Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou – sociálne služby a komunitné služby	**89.000**	**X**	
Celkový rozpočet podľa sektorov	----------	**1.241.829,68**	**848.487,31**
Percentuálny pomer zamerania stratégie	----------	**59,41 %**	**40,59 %**

7. Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť

7.1. Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia

Stratégia CLLD MAS HORNOHRAD prispeje k podpore zamestnanosti na území MAS HORNOHRAD. Za obdobie do roku 2023 sa vytvorí celkom 17 pracovných miest.

Na podporu podnikania sú vyčlenené 2 aktivity IROP a pre poľnohospodárske, lesnícke podnikateľské subjekty sú určené 2 opatrenia Investície do hmotného majetku – Podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov a Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a / alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov a opatrenie Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností.

Rozvoj cestovného ruchu bude podporený prostredníctvom opatrení PRV- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (zlepšenie vzhľadu obcí, rozvoj turistickej a rekreačnej infraštruktúry, rozvoj športovej infraštruktúry a pod.), ktoré vytvárajú podmienky pre zvýšenie záujmu zo strany turistov o územie. Dôležitú úlohu pri rozvoji cestovného ruchu budú zohrávať aj podnikateľské subjekty, ktoré v rámci opatrenia Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností prispejú k zabezpečeniu ubytovacích, prípadne ďalších služieb na území MAS HORNOHRAD.

Špecifikom a jedinečnosťou územia je sklárska tradícia, ktorá naše územie jednoznačne identifikuje. Na území pôsobí väčšie množstvo SZČO, ktoré maľujú alebo brúsia výrobky zo skla a zároveň tu pôsobí niekoľko malých sklárskych firiem - zamestnávateľov, ktoré sa zaoberajú brúsením a maľovaním skla s potenciálom ďalšieho rozvoja, čo sa týka rozšírenia výroby aj výrobných procesov.

Sklárska tradícia zároveň je veľkou devízou pri rozvoji vidieckeho cestovného ruchu, na území je záujem o vytvorenie sklárskeho múzea vo viacerých obciach.

7.2. Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV

Stratégia CLLD MAS HORNOHRAD prispieva k naplneniu cieľov PRV prostredníctvom 8 opatrení. Opatrenia zamerané na rast a podporu konkurencieschopnosti: Investície do hmotného majetku – Podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov a Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a / alebo vývoj poľnohospodárskych výrobkov a opatrenie Podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností predstavujú významnú časť alokácie do PRV v rámci stratégie. Takisto opatrenie Prenos znalostí a informačné akcie, ktoré zvýšením miery informovanosti poľnohospodárov, lesníkov a mikro a malých podnikov vo vidieckych oblastiach prispejú ku zvýšeniu konkurencieschopnosti cieľových skupín. Opatrenia zamerané na základné služby a obnovu dedín – vytváranie, zlepšovanie a rozširovanie verejných infraštruktúr a na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu – investície do rekreačnej a turistickej infraštruktúry pôsobia komplementárne popri opatreniach zameraných na podporu konkurencieschopnosti

poľnohospodárstva, lesníctva a potravinárstva – zlepšením podmienok pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu – možnosti v rámci diverzifikácie do nepoľnohospodárskych oblastí – poskytovanie ubytovacích a stravovacích služieb.

Ambíciou stratégie je aktívne prispieť k začleňovaniu marginalizovaných skupín obyvateľstva viacerými formami – podporou ich zamestnanosti, zlepšením alebo podmienok pre poskytovanie služieb pre zraniteľné skupiny, a pod. Prínos k začleňovaniu zraniteľných skupín bude súčasťou bodovacích kritérií pre výber projektov.

Stratégia CLLD MAS HORNHRAD obsahuje viacero opatrení, ktorých cieľom je prispieť k zlepšeniu životného prostredia. Konkrétne sa jedná o opatrenie Prenos znalostí a informačné akcie, ktorého cieľom je prispieť k zvýšeniu miery informovanosti aj v oblastiach týkajúcich sa životného prostredia a klimatických zmien. Opatrenie Investície do hmotného majetku umožnia realizovať investície súvisiace so znížením záťaže na životné prostredie, investície zamerané na obnoviteľné zdroje energie. Rovnako opatrenie Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti vytvára priestor pre investície súvisiace s výrobou energie z obnoviteľných zdrojov.

V rámci opatrení zameraných na základné služby a obnovu dedín vo vidieckych oblastiach budú zvýhodnené projekty, ktoré budú zahŕňať prvky zelenej infraštruktúry, a budú tak pozitívne vplývať na životné prostredie. Súčasťou stratégie je opatrenie Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov, ktorého cieľom je realizovať preventívne protipožiarne opatrenia.

7.3. Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP

Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP prostredníctvom špecifických cieľov Prioritnej osi 5 vzhľadom na vyváženosť, vecné a logické včlenenie týchto cieľov do štruktúry stratégie, príp. ich doplnkovosť a synergické pôsobenie.

Stratégia CLLD MAS HORNOHRAD prispieva k napĺňaniu cieľov IROP prostredníctvom začlenenia 2 aktivít v rámci špecifického cieľa 5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií (okrem aktivity na financovanie prevádzkových nákladov MAS), pričom si dávame za cieľ podporiť zamestnanosť v území za obdobie do roku 2023 o 13osôb. Práve podpora zamestnanosti v regióne je kľúčová a prispeje tak následne k celkovému rozvoju územia.

Vytvorenie a zlepšenie podmienok v oblasti verejných služieb a verejnej infraštruktúry s dôrazom na dopravné prepojenie a dostupnosť uľahčí dochádzku za prácou a bude tak komplementárne pôsobiť k aktivitám špecifického cieľa 5.1.1. Vytvorením lepších podmienok v oblasti sociálnych a komunitných služieb pre rôzne cieľové skupiny sa uľahčí zamestnateľnosť osôb starajúcich sa o ne.

Všetky aktivity IROP tak pôsobia doplnkovo, čím sa vytvára ich synergický a multiplikačný efekt.

Finančné alokácie na jednotlivé opatrenia (aktivity) zohľadňujú podmienky územia, aktuálne potreby a jeho požiadavky a prispievajú tak v maximálne možnej miere k naplňovaniu cieľov IROP.

Finančné alokácie zároveň zohľadňujú požiadavky vyhlasovateľa výzvy týkajúce sa vyváženosti zdrojov z PRV a IROP ako aj vyváženosti zdrojov určených pre verejný a pre súkromný sektor.

7.4. Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD

Stratégia CLLD MAS HORNOHRAD je v súlade s ďalšími Operačnými programami cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti –OP Ľudské zdroje, napr. súlad so špecifickým cieľom Zlepšiť prístup MRK k sociálnej infraštruktúre v rámci Prioritnej osi Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít, ako aj súlad s OP Kvalita životného prostredia, Prioritná os Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry – revitalizácia, dobudovanie a obnova zelenej infraštruktúry.

7.4.1. Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať

Stratégia CLLD MAS HORNOHRAD je v súlade so strategickými plánmi územia, PHSR jednotlivých obcí územia, je v súlade s vypracovaným návrhom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2015 – 2023 – so strategickými cieľmi všetkých štyroch prioritných oblastí, čím komplexne stratégia CLLD MAS HORNOHRAD bude prispievať k napĺňaniu PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2015 – 2023, konkrétne nasledovné ciele: špecifický cieľ 1.1: Vytvoriť predpoklady pre budovanie systému bezpečnej a ekologickej dopravy na území BBSK

zvýšením atraktivity VOD a nemotorovej dopravy, špecifický cieľ 1.2: Podporovať zmierňujúce a adaptačné opatrenia zmeny klímy, špecifický cieľ 1.3: Zhodnocovať prírodný potenciál vidieckej krajiny, špecifický cieľ 1.4: Zlepšiť kvalitu životného prostredia, špecifický cieľ 2.2: Podporovať sociálnu inklúziu prostredníctvom komunitne poskytovaných služieb, špecifický cieľ 2.5: Zachovať a zhodnotiť kultúrne dedičstvo, kultúru a tradície územia, špecifický cieľ 3.1: Zvýšiť inovačnú schopnosť v priemysle a službách, špecifický cieľ 3.3: Rozvíjať udržateľný cestovný ruch, špecifický cieľ 3.4: Podporiť vytváranie nových pracovných miest na vidieku a v znevýhodnených oblastiach, špecifický cieľ 4.1: Podporovať medzi sektorovú a medzi obecnú spoluprácu na území kraja. Stratégia MAS HORNOHRAD je tiež v súlade s aktuálnym dokumentom PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2007 – 2013.

Rovnako stratégia CLLD MAS HORNOHRAD je v súlade s návrhom RIÚS Banskobystrického kraja 2014 – 2020.

Na území MAS HORNOHRAD majú obce PHSR, konkrétne PHSR mesta Poltár na roky 2010 – 2019, PHSR obce České Brezovo na roky 2015 – 2020, PHSR obce Kalinovo na roky 2014 - 2020, PHSR obce Breznička na roky 2014 - 2020, PHSR obce Veľká Ves na roky 2014 – 2020, PHSR obce Rovňany na roky 2015 – 2020, PHSR obce Krná na roky 2015 – 2020, PHSR obce Málinec na roky 2014 – 2020, PHSR obce Cinobaňa na roky 2014 – 2020, PHSR obce Ozdín na roky 2014 – 2020, PHSR obce Uhorské na roky 2014 – 2020, PHSR obce Hradište na roky 2014 – 2020.

Projekt MAS HORNOHRAD na implementáciu Stratégie CLLD je súčasťou Akčného plánu rozvoja okresu Poltár vypracovaného na základe zákona č. 365/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov.

7.5. Popis multiplikačného efektu

Stratégia CLLD jednotlivými opatreniami PRV a aktivitami IROP je postavená na vzájomnej doplnkovosti, čím sa vytvára synergický ako aj multiplikačný efekt z jednotlivých plánovaných aktivít. Zabezpečením informovanosti v území, šírením výsledkov a výstupov z jednotlivých zrealizovaných projektov prostredníctvom webovej stránky, realizáciou projektov v rámci opatrenia 1.2 PRV, vydanými publikáciami a šírením dobrej praxe v území, stretnutiami členov združenia a zabezpečením poradenstva pre potenciálnych žiadateľov dosiahneme výrazný multiplikačný efekt.

Stratégia obsahuje viacero opatrení PRV pre podnikateľov – poľnohospodárov a aktivít IROP pre malých a stredných podnikateľov, ktoré napomôžu priamo ekonomickému, a tým aj sociálnemu rozvoju v území. V území MAS HORNOHRAD je veľký počet malých podnikateľov, ktorí nie sú schopní čerpať pomoc zo zdrojov EÚ priamo prostredníctvom dopytovo orientovaných projektov, a práve podmienky upravené na potreby a možnosti územia umožnia aj tejto skupine podnikateľov získať podporu na svoj rozvoj. Zároveň projekty verejného sektora nepriamo napomáhajú ekonomickému aj sociálnemu rozvoju v území, zlepšením podmienok a prostredia, skvalitnením služieb v území sa prispeje k zabráneniu vyľudňovania vidieka.

8. Zoznam tabuliek

Tabuľka č. 1: Identifikačné údaje MAS
Tabuľka č. 1.1 Zdroje informácií o obci
Tabuľka č. 1.2 Pôdny fond
Tabuľka č. 1.3 Druhy pozemkov na území MAS HORNOHRAD (v ha)
Tabuľka č. 1.4 Zastúpenie pôdnych druhov v okrese Poltár (% z poľnohospodárskej pôdy)
Tabuľka č. 1.5 Štruktúra obyvateľov podľa produktívnosti MAS HORNOHRAD – porovnanie rokov 2010 a 2014
Tabuľka č. 1.6 Vývoj počtu obyvateľov v obciach MAS HORNOHRAD v rokoch 2010 – 2014
Tabuľka č. 1.7 Štruktúra obyvateľov podľa národnosti
Tabuľka č. 1.8 Zastúpenie Rómov v území MAS podľa Atlasu rómskych komunít
Tabuľka č. 1.9 Štruktúra obyvateľov podľa vierovyznania v obciach MAS HORNOHRAD
Tabuľka č. 1.10 Štruktúra obyvateľov podľa vzdelania v obciach MAS HORNOHRADTabuľka č. 1.11 Bytový fond
Tabuľka č. 1.12 Vybavenie kanalizačnou a vodovodnou sieťou obcí MAS HORNOHRAD, str
Tabuľka č. 1.13 Majetok obcí
Tabuľka č. 1.14 Rozpočty obcí
Tabuľka č. 1.15 Podnikateľské subjekty podľa vybraných právnych foriem
Tabuľka č. 1.16 Právnické osoby podľa právnych foriem
Tabuľka č. 1.17 Právnické osoby podľa sfér podnikania
Tabuľka č. 1.18 Podniky podľa veľkostnej štruktúry
Tabuľka č. 1.19 Fyzické osoby podľa sfér podnikania
Tabuľka č. 1.20 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa postavenia v zamestnaní v obciach MAS HORNOHRAD
Tabuľka č. 2: SWOT analýza
Tabuľka č. 3: Súhrnný prehľad strategického rámca
Tabuľka č. 4.B: Opatrenie Stratégie CLLD
Tabuľka č. 4.C: Opatrenie Stratégie CLLD
Tabuľka č. 4.D: Opatrenie Stratégie CLLD
Tabuľka č. 4.E: Opatrenie Stratégie CLLD
Tabuľka č. 4.F: Opatrenie Stratégie CLLD
Tabuľka č. 4.G: Opatrenie Stratégie CLLD
Tabuľka č. 4.K: Opatrenie Stratégie CLLD
Tabuľka č. 4.M: Opatrenie Stratégie CLLD
Tabuľka č. 4.N: Opatrenie Stratégie CLLD
Tabuľka č. 4.I: Animácie (základná alokácia pre MAS z menej rozvinutého regiónu)
Tabuľka č. 4.J: Chod MAS 1 a Chod MAS 2 v rámci IROP (základná alokácia z menej rozvinutého regiónu)
Tabuľka č. 4.O: Chod MAS a animácie (dodatočná alokácia na základe splnenia míľnika A), max. 20 % z pridelenej dodatočnej alokácie na základe splnenia míľnika A

Tabuľka č. 4.P: Chod MAS a animácie (dodatočná alokácia na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách), max. 20 % z pridelenej dodatočnej alokácie na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách
Tabuľka č. 5: Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR 2014-2020
Tabuľka č. 6: Celkové verejné výdavky – PRV SR 2014-2020
Tabuľka č. 7: Povinné ukazovatele na úrovni IROP 2014-2020
Tabuľka č. 7.1 Vlastné monitorovacie ukazovatele pre PRV
Tabuľka č. 7.2 Vlastné monitorovacie ukazovatele pre IROP
Tabuľka č. 8: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP
Tabuľka č. 13: Zameranie stratégie podľa sektorov

Dodatok č. 2 k stratégii CLLD, verzia 2.2, bol schválený a prijatý dňa 17. 02. 2025 Valným zhromaždením OZ MAS Hornohrad v súlade so stanovami občianskeho združenia.

V Poltári , 17. 02. 2025